

İNSANOĞLU ÇİFTTİR (JULY VE JALE)

Kişiler :

MARIE KATE—İSMİ
MUSTAFA KARACA
LİLİAN—LEYLİ
PATRICK –KOPİSADİK
JULY—KAFİ JALE
BERNARD DEDE—RAŞİT AĞA
JULIEN – HÜSNÜ
CEMAL ÖĞRETMEN
MUSTO (ÇOCUK/GENÇ MUSTAFA KARACA)
HALLO / HALİL SAĞLAM)
JAQUELINE NİNE-MİMELİF NİNE
MISIKALİ- MUSTAFA GÜMÜŞLÜ
YAZAR
BİRKAÇ MÜŞTERİ

“KARAGÖZLÜ PINAR” HALAYCILARI (oyuncular)

Yer ve Zaman: Paris 1985, Bir Doğu Anadolu Köyü 1949-62, Kerpe 2005

Bazı Sahne Altbaşlıkları:

1. **PARİS 1985: BOULVARD SAINT JAQUES' DA BİR DİALOG/PROLOGOS**
2. **PARİS'TE JULY'NİN BİRİNCİ YAŞ GÜNÜ KUTLAMASI VE BİR YAZ SICAĞINDA TARLADA BEŞİK KERTME**
3. **KAFİ JALE İKİ GÖZÜ İKİ ÇEŞME MODANLI'YA BEŞİK SALLAMAYA GÖNDERİLİYOR**
4. **KAFİ JALE'NİN GELECEĞİ DEĞİŞECEKTİ, AMA OLMADI. JULY İSE OKULA BAŞLIYOR AİLEYE NEŞE DOLUYOR**
5. **KAFİ JALE'NİN İLKOKULA BAŞLADIĞI GÜNLERDEN BİRKAÇ RESİM**
6. **JULY'NİN SEVİMLİ KUZUSU VE KAFİ JALE'NİN KOYUNLARDAN KUZULARDAN ÇEKTİKLERİ**
7. **KIZ-OĞLAN BEĞENME HALAYI “KAYNA KARA GÖZLÜ PINAR”**
8. **KARANLIK YOLAĞIN SAKLADIĞI SIR**
9. **KERPE 2005: YİRMİ YIL SONRA KIRK YIL ÖNCEYİ YAŞAMAK/EPİLOGOS**

PARİS 1985: BOULVARD SAINT JAQUES' DA BİR DİALOG/PROLOGOS

Saint Jaques Bulvarı üzerinde bir Kahve. Öğle sonu. Mustafa Karaca bara yakın bir Masada birasını içmekte. Kahve tenhadır. Barın bir köşesinde şarabını yudumlayan bir müşteriyle iki garson arada bir gülmeleri duyulan hararetli bir muhabbet içindedir. Müzik dolabında Mireille Mathieu'nun “Je suis seul ce soir” şarkısı çalmaktadır. Mustafa Karaca'nın önünde kitaplar, kağıtlar vardır ve düşünceli düşünceli bir şeyler yazmaktadır. Arada bir saatına bakmasından birini beklediği anlaşılır.

MARİE KATE _; (*İvediyleKahveden içeri girer; gülerek ilgisiz ve suratı asık Mustafa'yi öper. Otururken*) Yine aynı masaya oturmuşsun; seninle ilk konuşup arkadaş olduğumuz aynı masaya. Aradan tam altı ay geçti. Önce bir café noire, arkasından un demi..İkinci birayla da bir yumurtalı krep! Alışkanlığını değiştirmedin hala. Sanırım o zamanlar benim dikkatimi çekmek için herkesten farklı davranıyordun! (*Eliyle Mustafa'nın yazmayı sürdürdüğü kağıdı kapatarak*) Yine ne yazıyorsun? Geciktiğim için kızdın değil mi? Özür dilerim.

MUSTAFA KARACA _; (*Zoraki*) Kızdım elbette. Yarım saattir burada seni bekliyorum, birlikte bir yere gideceğimizi söylemiştim değil mi?

MARİE KATE _; Ne yapalım canım? Oradaki sergiye de yarın gideriz. Ben Le Monde'da gördüm, sergi ayın sonuna kadar sürecek; henüz Mayıs'ın ortasındayız.

MUSTAFA KARACA _; Sorun yarın ya da başka bir gün gitmek değil; verilen sözün yerine getirilmesi ve randevuya zamanında gelmek.

MARİE KATE _; Bırak canım, bu kadar da kurallara bağlı olma. Üstelik sormuyorsun neden geciktiğimi?

MUSTAFA KARACA _; Neden olursa olsun! (*Hafifçe gülerek birasını bitirir, değişmiştir*) Pekala, söyle bakalım şaraplarımızı ısmarlayalım mı?

MARİE KATE _; Sen şimdi de şarap da mı içeceksin? Senin niyetin sarhoş olmak. Ben sarhoş erkeği evime götürmem.

MUSTAFA KARACA _; Götürmezsen götürme, umurumdaydı sanki! Ben de Cité Universitair'deki odama giderim, nasıl olsa hala kirasını veriyorum. Gece gelip pencereyi tıklattığında ben de sana kapıyı açmam, arabanın içinde sabahlarsın Güzelim. Garçon! Deux vers du vines rujes, s'il vous plait! (*Garson şarabı getirip çekilir. Şarap bardaklarını kaldırıp "a toi!" diyerek tokuştururlar*), D'accord, je t'ecoute, evet seni dinliyorum Güzelim.

MARİE KATE _; (*Plastik torbadan çıkarıp masanın üzerine bir hap kutusu kor*) Lilian benden bunu almamı rica etmişti. Tam kahveye yaklaşmışken aklıma geldi, geri döndüm.(*Öbürü kutuyu eline alıp gülerek incelerken*) Eczane ta sokağın öbür ucundaydı, alıp gelinceye kadar zaman geçti, geciktim.

MUSTAFA KARACA _; Lilian da amma cins kadınmış ha! Biz de bir söz vardır, "bir erkekle el sıkışsa gebe kalan" kadınlardan galiba?

MARİE KATE _; (*Şaşkın*) O da ne demek? Erkek eli değmekle gebe kalınır mı hiç?

MUSTAFA KARACA _; (*Dalgasını geçer*) Oohoo! Mektupla bile gebe kalan kadınlar vardır bizim memlekette.

MARİE KATE _; (*Çevresine bakarak*) Öyle laflar ediyorsun ki, bunları duyan seni deli sanır. El sıkışmakla, mektupla gebe kalan kadınlar, olur şey değil! C'est signifie metaphoric sens, n'est pas?

MUSTAFA KARACA _; Evet canım, sonunda anladın; bu söylemlerin mecazi anlamı var Türkçe'de. Birincisi sık sık çocuk doğuran kadınlar için söylenir. İkincisi de aynı anlamı içermekle birlikte, özellikle kocası sıkça gurbete gidip gelen kadınların gebe kalmasıyla ilişkili.

MARİE KATE _; Yani kocası her geldiğinde karnına bir tane koyup gidiyor. Gebelik önleyici ilişki yöntemleri var, pek kesin değilse bile. Hem sonra bu haplardan niye almıyorlar ki?

MUSTAFA KARACA _; Güldürme beni Marie, ülkemin kırsal kesimlerinde yaşayan kadınlar ne sana ne de Lilian'a benzerler. (*Hapları göstererek*) Bunları hiç bilmezler. Onların bildikleri sadece ilkel çocuk düşürme yöntemleridir. Çocuk istemiyorlarsa, genellikle kocalarından gizli olarak uyguladıkları bu çok ilkel ve tehlikeli yöntemlerle çoğu kez yaşamlarını yitirirler.

MARİE KATE _; Nasıl yapıyorlar? Neler yaparak çocuk düşürmeye çalışıyorlar?

MUSTAFA KARACA _; Kibrit çöpleri, ağaç kıymıklarından tutunuz da toplu iğne, firkete ve şiş gibi metal nesnelere bile rahimlerine sokmaktan çekinmezler. Ya da gücünden çok daha fazla ağır yükler kaldırarak düşürmeyi deniyorlar. Çocuğunu düşürmek için kendisini merdivenden yuvarlayarak ya da çıktığı ağaçtan aşağı atıp başı bir taşa çarpan, yaralanan hatta ölenler bile vardır.

MARİE KATE _; Mon Dieu, Mon Dieu! Aman Tanrım, ne cehalet!

MUSTAFA KARACA _ ; Cahil her zaman cesur olur; kendisine, kendi vücuduna da saygısı yoktur başkasına da olmaz. Ormanda kendiliğinden büyüyüp yetişen ağaç örneği büyür yetişir köylü kadınları ülkemizde. Çocukluktan itibaren çevresinde duyduğunu gördüğünü öğrenir kadınlıktan yana. Gelenekler, görenekler batıl inançlar, yanlış sosyal ve ahlaki anlayışlar onları yönlendirir; babanın, erkek kardeşin ve kocanın hizmetçisidir kadın; mal gibi alınıp satılır ve her birine farklı hizmetler sunan bir köledir o.

MARİE KATE _ ; Sanki bana ortaçağ yaşamından, o çağın anlayışından sözediyorsun gibi geliyor. Mustafa işte bunları yaz; yaşadığın, gördüğün duyduğun bu olayları anlat! Bir kadını, doğumundan başlayarak kırsaldan bir kadının öyküsünü yaz ya da onun yaşamını oyunlaştır. Yok mu yakından tanıdığın böyle biri?

MUSTAFA KARACA _ ; (*Dalmıştır, isteksizce*) Elbette ki var. Belki bir gün yazarım. Yahu sen bu hapları kendin için almadığına o göre onları ne yapacaksın ya da kime aldın?

MARİE KATE _ ; Mon Ame, tu l'a oublié très vite. Ne çabuk unuttun canım?

MUSTAFA KARACA _ ; Sahi onları Lilian ısmarlamıştı. Üstelik bunca konuşma tartışma da onun yüzünden oldu.

MARİE KATE _ ; Orası doğru da haplar Lilian için değil, kızı için.

MUSTAFA KARACA _ ; (*Şaşkın*) July için mi? O kız on ikisini yeni bitirmedi mi?

MARİE KATE _ ; Doğru onüçünden üç ay almış durumda. Bazı kızlar erken gelişir; on ikisinde, hatta onbirinde bile regl olanlar vardır. July de onlardan biri, kadınlığa adımını erken attı. Ben onbeş yaşımın içinde olmuştum. İklim koşullarıyla birlikte, beslenme, rahat yaşam ve çevresel, hatta kültürel koşullar kız çocuklarının daha erken yaşta kadınlığa erken adım atmasını sağlıyor. Kuşkusuz cinsel arzu duyumu gelişiyor ve karşı cinse ilgi de o derece artıyor. Ama sen yine daldın sevgilim. İyi biliyorum ki, yine köyüne gittin ve yine bir karşılaştırma yapmaya hazırlanıyorsun kafanda.

MUSTAFA KARACA _ ; Tam da düşündüğün gibi, kafamdan kıyaslama yapabileceğim birçok örnekler geçiyor.

MARİE KATE _ ; Şimdi ben düşüncelerimi açıklarken ve önereceğim kişiye ilişkin konuşurken sen, kıyaslayacak kişilik tipi olarak mutlaka birini bulup çıkaracaksın anılarının arasından. Lilian'ın kızı July benim halamın torunu. Beni çok sever –ben de onu severim- ve bana “Tati, Teyzecik” der. Bebekliğini bilirim; senin deyişinle onu “el bebek gül bebek” büyüttüler. Babaanesi halam ve dedesi onu çok ama çok severlerdi. July'nin bu yaşına kadarki anlık yaşantılarının bile tanıklığını yapabilirim. Biliyorsun kuzenimin eşi Lilian'la da çok yakın arkadaşız...

MUSTAFA KARACA _ ; Demek istiyorsun ki, olayları onun tanıklığıyla da doğrulatabilirim.

MARİE KATE _ ; Ama sahnelenebilecek örnekler seçmeliyiz. Böylece arkadaşım Annick'in çalıştığı tiyatro için de çok ilgi çekici bir tekst hazırlamış oluruz. (*Özlemle*) Ben de rol alırım, eski tiyatro günlerimi yeniden yaşarım.

MUSTAFA KARACA _ ; Türkçe'de bir söz vardır: “Doğmamış çocuğa don biçmek”, yani henüz ortada hiç bir şey yokken sen tutmuş Paris'te bir tiyatrodan hayali bir teksti sahnelemeye hazırlanıyorsun. Şimdi sen düşlemeyi bırak ve hemen July'yi bana anlatmaya başla. Çünkü kafamda aradığım kızı buldum. Hem de July'ye, hık demiş burnundan düşmüş kadar çok benzeyen kız, Jale bu! Bir elmanın iki yarısı sanki; July ve Jale, diğer adıyla Kâfi Jale!

BİRİNCİ BÖLÜM

PARİS'TE YAŞ GÜNÜ KUTLAMASI VE BİR YAZ SICAĞINDA TARLADA BEŞİK KERTME

SAHNE 1

Bernard Dede, Jaqueliene Nine, July Bebek, Lilian, Patrick, Marie KATE ve birkaç konuk.

Süslenmiş ve çevresine doğum günü hediyelerinin dizilmiş olduğu pırıl pırıl beyaz örtüler içindeki yatağında July Bebek uyumaktadır. Tavanından renkli ışıklar ve balonlar sarkan geniş çocuk odasını hafif bir vals müziği doldurur. Dede ile Nine, Patrick ile Lilian, Marie ile arkadaşı dans etmektedir. Bebek yatağının önünde bir yüksek sehpa ve üstünü tamamıyla kaplayan kocaman bir (plastik) pastanın ortasında abartılı uzunlukta bir mum yanmakta. Ayrıca yatağın yanbaşında duvara dayalı üstü örtülü bir büyükçe levha/tablo dikkat çeker. Herkesin bebeğin uyanmasını beklediği havası yaratılır.

BERNARD DEDE _ ; Benim minik, benim güzel torunum ne zaman uyanacak Jaqueline?
JAQUELINE NİNE _ ; Birazdan uyanır Bernard, acele etme. Yoruldunsa oturalım (*öbürü hayır anlamında kafasını sallar*).

LİLİAN _ ; (*Kocasıyla onlara yaklaşarak*) July bütün gece ağladı, hiç uyumadı. Gazı mı vardı ne!

JAQUELINE NİNE _ ; Sütün çok yağlı galiba kızım. Kafede çalışıyorsun, müşterilere her öfkelendikçe şarap içme sakinleşmek için.

LİLİAN _ ; Anne sen de biliyorsun ki, July doğal şarabı çok azalttım, hemen hemen hiç içmiyorum.

PATRİCK _ ; (*hafif sarhoş*)Lilian şarabı azalttı, ama biraları peşpeşe yuvarlıyor.

MARİE KATE _ ; (*Söze karışır*) Abartma Patrick, Lilian bira da içse senin kadar değil. Bak şimdi bile, getirdiğim bir şişe Marlet'i götürdün..

PATRİCK _ ; Ben bebek emzirmiyorum ki, o emziriyor (*Herkes kahkahayla güler*).

LİLİAN _ ; (*Endişeli*) Ay n' oldu bu bebeğe? Bunca gürültüde bile uyanmıyor. Doğum saati de geçti. Kızımız bir yılı on dakika geçirdi.

PATRİCK _ ; July Bebek ikinci yaşından on dakika (*saatine bakar*), hayır hayır, on iki dakika almış bulunuyor. Ama 'ben uyuyacağım, beni rahatsız etmeyin; bensiz kutlayın doğum günümü de, ne var sanki' diye düşünüyor olmalı. Değil mi Baba?

BERNARD DEDE _ ; (*Yanıtlamaz, dansı bırakarak içkilere doğru yürür*) Hele ben bir bardak daha Bordeaux şarabımdan alayım. Alayım da bizim oğlanın neşesine ulaşayım, minik July'min doğum gününde.

JAQUELINE NİNE _ ; Yeter Bernard! Sen böyle Patrick'le yarışa girer, içmeyi sürdürürsen, torununun ikinci doğum gününü zor görürsün.

BERNARD DEDE _ ; (*Geri dönerek*) Sen ne diyorsun be? Ben sevgili July bebeğimi büyütüp kendi elimle gelin edeceğim gelin. (*Yatağa yaklaşıp alçak sesle*) Nasıl da mışıl mışıl uyuyor benim meleğim. Haydi uyan artık, uyan da mumu söndür.

MARİE KATE _ ; (*Dansı bırakıp ona bir bardak şarap uzatarak*) Bernard amca, July'nin boyu yetişmez o mumu söndürmeye ki...

PATRİCK _ ; (*Yine şakasını geçer*) Kızımın ayağının altına, annesinin iki sigara kağıdını koydukmumumun alevini üfleyip söndürür. Öyle değil mi Lilian? (*Yeniden kahkayla gülmeler olur. Bu kez July uyanıp ağlamaya başlar. Gülmeler bıçak gibi kesilir*)

LİLİAN _ ; (*Kocasının hafif iterek*) Sen tam sarhoş oldun. (*Bebeğin yatağına gider, onu kucağına alır*) Işıkları söndürelim. Happy birthday July!

HEP BİRLİKTE _ ;(*bağırarak*) Happy birthday July! İyi ki doğdun July! İyi ki doğdun July! (*Bir doğum günü şarkısı söylerken bebeğin ağlaması ve artan müzik sesi hepsi birbirine karışır.*)

MARİE KATE- LİLİAN _ ; (*Aynı anda Bernard Dede'ye, yüksek sesle*) Haydi Papi Bernard, haydi mumu söndür! July senden yaşlı bak anasının kucağından kalkamıyor! (*July, anasının memesini emmeye başlayınca susması üzerine gürültü kesilmiştir.Hafif gülümsemeler*)

LİLİAN _ ; Haydi Papi, Juliene abisi bir haftadır Dijon'da teyzesinde, gözün onu aramasın. Burada olsaydı o söndürürdü.

BERNARD DEDE _ ; Nice nice doğum günleri görsün benim sevgili torunum. Benden daha uzun ömürlü olsun. (*Annesini emerken sarkan bir elini tutarak*) Senin yerine dilek tutarak mumu üflüyorum. (*Oradakilere*) Haydi o şarkıyı bir daha söyleyin! (*Onlar doğum günü şarkısını söylerken mumu üfleyip söndürür ve ışıklar yanar.*)

MARİE KATE _ ; Şimdi July bebeğin küçük tatisi olarak anımsatayım, herkes otursun. Pasta dağıtımdan önce hediyeleri açıp tanıtım yapacağım. Bu görev bana verildi. Önce

Bernard amca ile Jaqueline halanın şu örtülü tablosunu açalım. Acaba hangi mezattan aldılar? (*Şakalaşır*) Doğrusu bir Renoire olursa şaşmam. (*Örtüyü kaldırır ve süslü bir kağıtla kaplı ve renkli kurdellalarla ortadan kelebek düğüm atılmış bir levha ortaya çıkar.*)

LİLİAN _; İşte şuraya, yatağının başına asarız tabloyu, (*meme emen bebeği okşayarak*) değil mi bebeğim?

JAQUELINE NİNE _; Farklı bir sürprizle karşılaşabiliriz Marie...

PATRİCK _; (*Şakayı daha da artırır*) Yani bir Van Gogh ya da Gaugin'le mi? Doğrusu bir Picasso istemem, kübistlerden de nefret ederim. Ama bir emprestyonist olursa çok sevinirim. (*Bu sözlere gülerlerken, Marie ambalaj kağıdını sökmüş ve ortaya büyütülmüş kocaman ve elli bin franklık bir çek levhası ortaya çıkmıştır. Birden herkes susar.*)

MARİE KATE _; (*Çek levhasının ortasından çekilmiş kağıt şeridin üstündeki yazıyı yüksek sesle okur*) “İyi ki doğdun July, birinci yaş günün kutlu olsun! Bernard Dede ile Jaqueline Nine'nin ilk yaş günü hediyesi olan bu çekin aslı, sevgili torunumuz July'nin yeni açılan banka hesabına yatırılmıştır, duyurulurrrr!” (*Sessizlik bozular; şaşkınlık, sevinç ve kargaşa içinde alkışlarla birlikte sahne kararır.*)

SAHNE 2

Kâfi Bebek, Safi Bebek, Leyli, Kopisadık, İsmi, Mısıkali, Kâfi'nin ablası Hanife

İki komşu çift yakıcı güneşin altında ekin biçmektedir. Sahne, arka fonda sarı sıcak renklerin egemen olduğu buğday tarlası görünümünün, bir peyzajın devamıymış gibi algılanması yerinde olur. Ön sağ köşede yanlamasına, arkadaki iki kazığa uçlarından bağlı iplerle gerili, önden ise diğer uçları iki sıraya bağlı beyaz çarşaftan bir çadır-gölgelik vardır. Gergin çarşaftan çadırın gölgesinde, nazar boncukları, saç örgüleri, metal nesnelere vb.süslü iki beşik ve içinde sıkı sıkıya kundaklanmış iki bebek; ortalarına oturtulmuş, bebekler ağladıkça beşikleri sallayan, elindeki bir mendille bebekleri yüzlerine konan arıları sinekleri kovalayan 6-7 yaşlarıdaki Hanife durmakta...

Sahnenin dibinde sol arka köşeden itibaren, Kopisadık, Leyli, Mısıkali ve İsmi gelin tek sıra biçiminde dizilmiş, yüzleri seyirciye dönük, hızlı ritmik vücut devinimleriyle, ellerindeki orakları kullanarak ekin biçmektedir. Hafif bir müzik eşliğinde bu görüntü biraz sürer, desteler tamamlandığında doğrulurlar .

Sahne boyunca ağustos böceklerinin sesleri, arı ve sinek vızıltıları, kuru buğday sapı hışırtıları hep sürer ve arada bir uzaklardan eşek anırması, inek böğürtüsü de gelir...

KOPİSADIK _; (*Başta ve ötekilerden daha ileride hızlı hızlı orak sallarken*) Haydi canlarım, haydi canlarım! Honun sonuna yaklaştık; bir tek dar honumuz kaldı, onu da Hıdo dayı, harmana sap yüklerini yıkıp dönünceye kadar bitiririz.

MİSİKALİ _; Yahu Sadık aga sana yetişmek ne mümkün?

İSMİ _; Sizi ırgat aldığımız çok iyi oldu, Allah razı olsun. Seninle Leyli gibi böyle hızlı orak biçsek, bu tarla çoktan bitmişti.

LEYLİ _; Tevekeli değil boççukcunusunuz, gerilerde kalıyorsunuz. Honcu başı katmış önüne kendi kesimini vurup ilerliyor. Ben ortacı olarak ikinizin de önünüzü arkanızı topluyorum.

MİSİKALİ-İSMİ _; (*İkisi birden, biraz alınganca*) Sağolasın bacım, sağolasın!

LEYLİ _; (*Daha da hızlanarak*) Davranın honcular davranın canlarım! Diliniz değil eliniz çalışsın; gücünüzü elinize verin!

KOPİSADIK _; Biraz da dilimiz işlesin. Haydi birlikte bir hon türküsü söyleyelim.

MİSİKALİ-İSMİ _; Biz hon türküsü bilmeyiz pek, orakçılık yapmadığımız için!

KOPİSADIK _; (*Bu bir taş vurmadır, ama aldırılmaz*) Biz ikimiz söyleriz, siz ikiniz de sadece son iki sözcüğü bizimle birlikte tekrar edeceksiniz!

KOPİSADIK- LEYLİ _; (*Karısıyla birlikte, bir Arguvan ağzıyla, köyün semtlerinin özelliklerini türküleştiren söylerler*)“**Düzharman'dan taş çıkar ekin bitmez**”

HEP BİRLİKTE _; ...**Ekin bitmez!**

KOPİSADIK - LEYLİ _; “**Yüğünkelle çıplaktır keklik ötmez**”

HEP BİRLİKTE _ ; ...**Keklik ötmez!**
KOPİSADIK - LEYLİ _ ;“**Kızılyazı merak merak ot dolu**” (Türkü söylenirken derinden bebek ağlamaları gelir,onlar duymazlar)
HEP BİRLİKTE _ ; ...**Otlar dolu!**
KOPİSADIK- LEYLİ _ ;“**Ömerbeg’de ekin çoktur hon bitmez**”
HEP BİRLİKTE _ ; ...**Honlar bitmez!**
KOPİSADIK _ ; “**Orak çalın honcular böyle olmaz**”
HEP BİRLİKTE_ ; ...**Böyle olmaz!**
LEYLİ _ ; “**Honcu başı, hombur başı vur hele**”
KOPİSADIK _ ;...**Vur vur hele!**
DİĞER ÜÇÜ BİRLİKTE _ ;(Gülerekten)“**Donumuza yapacağız dur hele**”
KOPİSADIK _ ; “**Doldur götür kayınnana vur hele, vur!**” (Gülmelerin ardından susulduğunda bebeklerin sesi duyulur)
HANİFE _ ; (Çadırın önüne çıkıp bütün gücüyle bağırır)Leyli anaa, İsmi halaa! Bebekleri susturamıyooooom!
(Gelinler orakları atıp çadıra koşarlar, erkekler ekin biçmeyi sürdürür.İki gelin herbiri bir beşiğin önüne oturarak, bebeklerin kundağını açıp altını temizlerken “Götünü yediğim, senin çükünü yerim, pıpışını yediğim, götünü kokladığım; kurbanlar kesilirim sana çağam, sıcaktan pişmiş benim cücügüm!” gibi sevgi sözleri(!)duyulur. Hanife kız da iki beşiğin arasında bir kardeşine bir diğerine bakarak ayakta beklemektedir.)
LEYLİ _ ; (Emzirirken)Bak hele sen, benim Jale bebeğimin apışısı sıcaktan pişik olmuş. Şu gölgede serinlenmiş ince topraktan birkaç avuç kundak bezinin üzerinde karıştırıp havalandırayım ki kızımın apışısını pıpışını yakmasın!
İSMİ _ ; Hem de biraz çıplak dursunlar ki, bebeler de serinleye! Ben de senin gibi yapacağım, baksana elenmiş öllükten daha ince. (İkisi de biriyle çocuğu tutup emzirirken, sağ elleriyle kundak bezini yere yayarak, oracaktan aldıkları birkaç avuç toprağı üzerine koyar ve parmaklarıyla karıştırıp havalandırırlarken) Sen ne diyordun kız Leyli? Senin bebeğin adı Kâfi değil mi? Jale mi, Lale mi; onu nerden çıkardın?
HANİFE _ ; Jale adı daha güzel, ben hep böyle çağırıyorum kardeşimi.
İSMİ _ ; Kız sen sus Hane, anandan önce ahıra geçme.
HANİFE _ ; (Ağlamaklı) Bana Hane deme, benim adım Hanife. Leyli ana, söylesene şu İsmi halaya, bana Hane demesin!
LEYLİ _ ; (Kızarcasına) İsmiii, kızıma Hane deme! Yoksa seninle külahları değişiriz. Hangi hargele takmışsa; kızım Hane denmesine çok kızıyor..Kızıma laf yok; iki honcunun karşılığı o. Burada olmasa, bu bebeklere bakmaktan hiç bir iş göremeyiz. Beşiklerini sallayıp, susturuyor. Onları arılardan, sineklerden, börtü-böcekten koruyor.
İSMİ _ ; He anam he, doğru dersin,
LEYLİ _ ; Sen duyduğunu bilmem; geçen yaz Hoşkülü meşeliklerinde Gazi Dede’nin torununu, neredeyse tulukşişirenler –hani şu şişko çekirgeler var ya onlar- yiyecek kalmışlar beşikte. Bizim bu Hanife’nin yaşındaki amcası, honcu başına bir tas su verip geliceye kadar iki tulukşişiren beşiğe tırmanmış bebeğin biri yanağını, öbürü alnını kemirmeye başlamış, yanağını alnını kan içinde bırakmışlar. Amcası yetişmeseymiş 2 yaşındaki bebeğin gözünü yiyeceklermiş.
İSMİ _ ; (Beşiğin tahta sapına vurarak) Pü pü Pü! Aman Allah göstermesin, şeytan kulağına kurşun!
HANİFE _ ; Dün de ben koca bir çağaboğan öldürdüm, Safi bebeğin beşiğini üzerine sıçramıştı. Unuttunuz mu?
İSMİ _ ; Hiç unuttur muyum Hanife? Hem sen niye Hane diyenlere kızılıyorsun anam? Bizim köyde herkesin bir lakabı var; ‘yigit lakapsız olmaz’ derler ya. Bak ananın adı Leyla, Leyli diyorlar; benimki İsmihan, İsmi diye çağırmakta herkes. Leyli, senin Kâfi’ye kim Jale lakabını taktı ha?
LEYLİ _ ; Jale lakap değil ki, o bir kız adı. Yazlak semtinde yarıya baktığımız bağın sahibi şehirli Avni Ağa’nın bir gelinlik kızı var; adı Jale. Geçen bağbozumunda gelmişlerdi. Benim Kâfi’yi severken sordu.; “Niye bu güzel bebeğin adını Yeter değil de, Kâfi taktınız?”
İSMİ _ ; Neden öyle sordu ki?

LEYLİ _ ; Çünkü ikisinin de anlamı aynı ya! Ben de dedim ki, köyde çok “Yeter” adı var; farklı olsun, belki Allah “kâfi” deyip başka çocuk vermez.

İSMİ _ ; E ee sonra?

LEYLİ _ ; Sonra o dedi ki: “Ben bu bebeği çok sevdim, ona adımı hediye ediyorum. Bundan sonra onu Jale diye çağır, olmaz mı? Hem sonra sizin köyde lakap takma geleneği var; kızı ‘Kâfir’ derler sonra!”

İSMİ _ ; (*Gülerek eliyle Kâfi bebeği okşar*) Seni gidi kâfir seniii? Demek ağa kızının ismini çaldı?:

HANİFE _ ; (*Yine söze karışır*) Çalmadı ki kendisi verdi, ben de ordaydım. Bacıma da kâfir deme, senin oğlun da safdirik!

LEYLİ _ ; Hanife sen sus, herşeye karışma; sana laf düşmeden konuşma.

İSMİ _ ; (*Saldırgan*) Başımızda imamınki gibi dikilip, bize söz yetiştireceğine, orada derilmiş buğday saplarını-desteleri toplayıp kucak yap.

HANİFE _ ; (*Mızızlanır*) Ama ana, çok sıcak dışarı; ayaklarım, başım yanıyor güneşten.

LEYLİ _ ; (*Aldırmaz*) Biz o güneşin altında orak biçiyoruz, ter topuğumuzdan çıkıyor.

Herkesin canı yok mu ? (*Elini kaplıdır*)Şu beş kardeşi görüyor musun? Senin dilin de çok uzadı. Haydi bakalım başına beyaz yazmayı sar, ayaklarına da şu papuçlarını tak, doğru kucak yapmaya! (*Kız annesinin dediklerini yapıp, burnunu çekerekten gider. Erkek honcuların arkasında desteleri toplayarak kucak yapma hareketlerini yapmaya başlar*) Sahi kız İsmi, senin oğlanın, Hanife demişleyin bu Safdirik’in adını kim koydu?

İSMİ _ ; (*Yanıtlamadan*) Aman Leyli, biz de ister istemez bebeklerimizi lakapla çağırmaya başladık; bizim köyün suyundan mı toprağından mı nedir? Kimsenin yanında söylemiyelim.

LEYLİ _ ; He bacım he, söylemiyelim. Ama, yerin kulağı vardır derler, biz söylemesek de duyulur. Hıdo dayı koydu değil mi bu güzel oğlanın adını? (*Onu okşar*) Haydi çabuk büyü güzel oğlan, büyü de Kâfi Jale’ mi sana vereyim!

İSMİ _ ; Ver ya niye vermeyecekmişsin benim yakışıklı oğluma? Vermezsen, Kâfi Jale’yi atar çiyine kaçırır. Hıdo dedesi, ahlakı düzgün, yüzü pak ve güzel olsun diye, -Şah Safi diye bir evliyalar sultanı varmış- onun adını verdi. (*onu öpüp severken*)Safi’ m benim Şahım, benim evliyam! (*Bir süre konuşmaya ara verirler. Emzirdikleri bebelere su verip, havalandırılmış toprağa beleyerek, kundaklarını sıkıca sarararak onları yatırmakla meşgul durlar.*)

KOPİSADIK _ ; (*Orak biçerken Hanife’ye*) Aferin benim Heno kızıma; desteleri temiz temiz toplayıp kucak yapıyor. Tamam o büyüklükte kucak yeter, üzerine de bir taş ya da kesek koy ki, rüzgar dağıtmasın.Heno’ mun ciciklerini yiyeyim!

HANİFE _ ; (*Kızgın kızgın ona bakarak*) Baba sen de bana “Heno” deyip durma! Zaten herkes “Hane” dedikçe kafamın taşı atıyor.

MISIKALİ _ ; (*Çalışırken şakalaşır*) Sana “Hane” diyenleri yakalayıp, dillerine acı issot süreceğim, söz veriyorum. Sen kucakları çabuk yapmana bak!

HANİFE _ ; (*İşini yaparken*)İyi o zaman. Önce İsmi halanın diline acı issot sürersin.

Duymadın mı senin avradın bana “Hane” diye çağırıyordu?

MISIKALİ _ ; (*Gülerek*) Tamam söz Hanife. İsmi’yi yatırıp –sen de kollarını tutarsın- ağzına diline acı issot süreceğim ki bir daha sana “Hane” demesin. Yaav Sadık aga, senin bu kız çok dilbaz ha!

KOPİSADIK _ ; Ben kızıma dil otu yedirdim ki, dilli olsun, laf altında kalmasın.

MISIKALİ _ ; Peki o Kâfi bebeğe ne yedirdin de öyle ağlayıp duruyor?

HANİFE _ ; (*Babasından önce davranır*) Babam ona da güzellik otu yedirmiş, var mı diyeceğin? Benim Kâfi Jale bacım senin Safdirik oğlundan daha güzel!

KOPİSADIK _ ; Öyle deme Hanife, benim dilotu yemiş kızım! Safi bebek de Kâfi bebek kadar sevimli ve güzel.

MISIKALİ _ ; Hemi de edepsiz ikisi de, ağlayıp duruyorlar.

HANİFE _ ; Elbette ağlar zavallılar, bu sıcakta sıkı sıkı kundaklıyor anaları. Öllük içinde altları pişik içinde kalmış. Bakın yine kundaklarını sıkıca sarıp sarmaladılar, az sonra ağlamaya başlayacaklar. Bu sefer yetmeyesice Hane susturmak için akşama kadar beşik sallayacak.(*Dördü birden gülerken*)Ay ben de kendime de “Hane” dedim, benim de ağzıma

acı issot sür Mısıktı dayı, e mi? (*honcular gülmekten işlerini bırakmışlardır bir süre*) Niye hepimiz birden güliyorsunuz, bokunuzda boncuk mu buldunuz? (*yine kahkahalar*)

MISIKALİ _ ; (*Gülmeler durmuş, kadınlar da gelmiş ekin biçerken*) Kız Hanife sen hem dilli, hem zilli, hem de çok güzelsin. Safi oğlumu bekle, büyüsün. Büyüsün de gelinim olasın. KOPİSADIK _ ; Olmayacak duaya amin denilmez Mısıkali; senin oğlun büyüyünceye dek, Hanife'min yanını yöresini torunlarım sarar.

HANİFE _ ; (*Sakince*) Bak Mısıktı dayı, babam doğru söylüyor. Ben oğlunu beklemem, ama Kâfi Jale bacım ile Safi bebek aynı yıl aynı günde doğmuşlar. Duymadınız mı, az önce anam Safi bebeği severken "büyü ki Kâfi bebeği sana vereyim" diyordu. İsmi hala da "vermezsen benim oğlum çiyinine atıp kaçıtır" dedi. Şimdiden nişanlarsının olur biter...

KOPİSADIK -MISTIKALİ _ ; (*Birlikte*) Çocuktan al doğru haberi; ikisi de geçen yıl bugün doğdu.

LEYLİ-İSMİ _ ; He ya ikisi de bugün ve aynı saatlerde. Bu gün ikisinin de doğum günü..

HANİFE _ ; (*Lafazanlığını sürdürür*) İyi ya işte; beşik kertme yapıp nişan takarsınız. Köyde elini sallasan elli tane beşik kertme nişanlılara değer. (*Hafifçe*) Bir benim yok..

ERKEKLER _ ; (*İkisi aynı anda*) Beşik Kertme yapalım mı? Yapalım.

KADINLAR _ ; (*Birlikte*) Yapalım, beşik kertme yapalım! Hıdo dede gelmeden aramızda işi bitirelim. (*Erkekler de oraklarını atıp çadıra doğru yürürler*)

HANİFE _ ; Beni unuttunuz. Küçüğüm, ama ben de tanıklık yaparım

(*Öbürleri gülerken el ederek çağırırlar. Her çift kendi çocuğunun beşiğinin yanında oturur. Hanife de anasının yanına geçer. Gülmeler kesilmiş ve ciddileşirler*)

KOPİSADIK _ ; Tamam işte böyle ciddi olun. Benim akıllı Hanifem akıyla bin yaşasın. Bizi iş üstüne çıkardı. Biz birbirini seven-sayan, her an birbirimizin yardımına koşan iki aileyiz...

MISIKALİ-İSMİ _ ; (*Birlikte*) Biz sizden arkadaş ve komşu olarak Şah'a kadar razıyız, Allah da sizden razı olsun.

LEYLİ _ ; Biz de sizden razıyız. Komşuyuz arkadaşız, şu andan itibaren de hısım-akraba olacak, aile bağları kuracağız. Sizin beşikteki oğlunuz bizim güvegi oğlumuz, bizim beşikteki kızımız sizin gelin-kızınız olacak.

KOPİSADIK _ ; (*Biraz sıkıntılı*) Ama Mısıkali, komşum arkadaşım; bunun bir usulü-erkanı vardır herhalde. Biz böyle birşey yapmadık şimdiye kadar...

MISIKALİ-İSMİ _ ; Biz iki-üç kere beşik kertme nişanında bulduk, nişan şerbeti içtik.

MISIKALİ _ ; (*Kabararak*) Sadık aga komşum, sen heç kendini üzme ben yolunu yolağını iyi biliyorum. Bir keresinde baba vekilliği yapıp kız bile istedim.

Şimdi diz gelin bakayım (*Diz çökerler*) Sadık efendi, Yusuf oğlu Sadık efendi, Allahın emri peygamberin kavliyle beşikteki kızım Kâfi'yi, beşikteki oğlum Safi'ye verir misin? (*Bu cümleyi üç kez tekrar eder...*)

KOPİSADIK _ ; Tamam şimdi anımsadım, bizim Duran komşu anlatmıştı bana. (*daha gülr biçimde*) Musa efendi, Musali efendi, Hıdo Hasan oğlu Musaali efendi! Allahın emri peygamberin kavliyle, beşikteki kızım Kâfi'yi; beşikteki oğlum Safi'ye verdim gitti. (*Üç kez tekrarlar*) Tanrı birbirine ileride hoş gösterebilir. (*Oradakiler ellerini açıp dua ederler 'Amin!'* çekerler)

İSMİ _ ; Daha bitmedi:

Nişan alıp vermek gerek,

Beşiklere takmak gerek.

Her seneyi geçirdikçe

Beşik sapını kertmek gerek...

MISIKALİ _ ; (*Karısına*) O zaman hemen başından bir altın çıkar da, ver bana. (*Karısı çıkarır, onu alıp Kâfi'nin beşiğinin başına gider*) Leyli bacı sen de bir sağlam iplikle Sadık aganın keskin bel bıçağını ver bana. (*verir*) Bebeği uyarmadan, hayırlı olsun dileğiyle ilk çentiği açıp, nişanı takıyorum (*Dediklerini yapar*).

KOPİSADIK _ ; Leyli kadın, avrat gel bakayım yanına. Uzat parmağını. Şu yüzüğün birini çıkartıp, ben de oğlana bir nişan takayım. (*Çıkarıp, beşiğin sapını kerterek, yüzüğü bir iplikle oraya takar*) Hayırlı uğurlu olsun. Gönülleri iyilik dolu, yardımcıları Ali olsun. İlk çentiği ben çenttim, sonuncusunu açmak onlara kismet olsun.. (*Erkekler erkeklerle, kadınlar kadınlarla kucaklaşarak, birbirlerini kutlarlar.*)

MISIKALİ _ ; Biz birbirimizi çok severiz, onlar da sevsinler birbirlerini...
KOPİSADIK _ ; (Öbürleriyle birlikte): Amiiinn! (Kadınlar susar) Haydi avratlar! Bu hayırlı işin sonunda, ağzımızı tatlıyalım. Burası dağbaşı; bal yok, şeker meyva yok, ne de buz varki buzlu şerbet yapasınız ki içelim. Ama şu örtünün altında bir küp dut pekmezimiz var. Şöyle bir inek taşı pekmez şerbeti ezin. Birer parça da kuru kaymak yeriz üzerine...
HANİFE _ ; Ben de beşik kertmeyi bir şey sanırdım, hep merak ederdim. Meğer heç bir şeye benzemiyor!(Bilgiççe) Uyduruk bir şey, bebekler de nişanlanır mıymış? Ya büyüüp de birbirlerini istemezlerse?
HEPSİ BİRDEN _ ; İsterler, isterler; istemek zorundalar töre bu! Allah onları birbirine hoş gösterir, sevdirebilir...

MARİE KATE'İN SESİ _ ; (Sahne değişirken) July'nin her yaş günü bir öncekinden daha görkemli kutlandı; kuşkusuz her seferinde de hediyelere boğuldu. Dört yaşında anaokuluna başlayan July o yılın sonuna doğru okuma-yazmayı öğrenmiş, beş yaşına girdiğinde rahatça Dede'sine Nine'sine gazete okuyabiliyordu. Bernard Dede'si, "ben meleğime okuma şöleni yapmak istiyorum" diye tutturmuştu. Uzak ve yakın tüm akrabalar şölene çağrıldı. Şölenle yok yoktu, tek eksik kuş südüydü. Küçük July kucaktan kucağa dolaşarak, akraba konuklara en zor metinleri gürül gürül okudu, öpücükleriyle birlikte yüklü hediyeler aldı. Epeyce varlıklı olan Bernard Dede bu vesileyle, konuklar arasında bulunan avukatına, vasiyetnamesine yeni ekletmiş olduğu bir maddeyi sözlü olarak açıklattı. Bu maddeye göre Bernard Dede, July ve kendisinden dört yaş büyük kardeşi Juliene'nin ilkokuldan itibaren yüksek öğretimlerinin sonuna kadar tüm masraflarını karşılayacak parasal meblağı bankadaki özel hesaplarına yatırmıştı, bunlara kimse dokunamayacaktı. Okuma şöleninin ardından iki ay içinde Bernard Dede öldü; July Dede'sine ne çok ağlamıştı! (Az durur)Sahi birinci yaş gününde beşiği kertilerek nişanlanan Kâfi Jale beş yaşına girdiğinde acaba ne durumdaydı? (Hiçkırıklarla ağlayan bir kız çocuğunun acı haykırılarıyla perde açılır)

KAFİ JALE İKİ GÖZÜ İKİ ÇEŞME MODANLI'YA BEŞİK SALLAMAYA GÖNDERİLİYOR

SAHNE 3

Kâfi Jale, Leyli Ana, Hanife, Hüsnü. Palazlar, eski kilim ve minderlerle basitçe döşenmiş bir köy evinin içi. Seyirciye göre soldaki duvarın ortasında dablumbazlı basit şömüne, iki yanında birer küçük pencere vardır. Pencereden çok düzgün olmayan dörtgen biçiminde, kaba birer tahta kasa yerleştirilmiş iki duvar deliğinde, sığır gübresi, elenmiş toprak ve saman karıştırılarak oluşturulan çamurun macun gibi kullanılarak çerçevelediği ikişer parça cam dikkat çeker. Sağ duvarın önüne, ortasına kadar bir sedir yerleştirilmiş ve sedirin sonundan itibaren, yatakların-yorganların dürürlüp konulduğu bir yükük yeralmaktadır. Sedirin az üstünde duvarda avcı tüfeği bir beşli ve iki yanında biriki eski terki heybesi ve kıl torba asılıdır. Arka duvara yakın orta yerdeki direk sol duvara rapdedilmiş dizüstü yükseklikte bir parmaklık sırası ve parmaklıkla arka duvar arasında kapacak ve üstü palaz ya da çarşafı örtülü yarı dolu, boşalmış kıl çuvallar vs.vardır. Arka sağ köşede açık ahır kapısı, tam karşısında dirsek yapan bir duvar ve yolağa açılan bir başka kapalı kapı. Sedirde iş eğiren Leyli ana ile Hüsnü kardeş kızgın biçimde oturmakta, beş yaşını birkaç ay geçmiş Kâfi Jale Hanife bacısının dizine kapanmış ağlamaktadır.

KAFİ JALE _ ; (Hiçkırarak yalvarır) Hane bacı, Hane bacı ben gitmek istemiyorum tanımadığım yere. N'olur anama babama söyle yollamasınlar beni Modanlı köyüne hizmetkarlığa!

HANİFE _ ; (Kardeşinin yazma bağlı başını okşayarak) N'edem bacım, n'edem anam?

Onlara benim sözüm mü geçer? Taşı kayayı deler geçer de onlara geçmez.

HÜSNÜ _ ; (Yerinden yekinerek) Ağlayıp durma Kâfir Jale, .ikecem silsilanı; yine bir iyice döveceğim seni. Hane sen de farsız fursuz konuşma.

KAFİ JALE _ ; (*Kalkarak Hüsnü'nün dizlerine sarılır*) Hüsük abi, yine döğ beni, kemiklerimi kır istersen. Ama beni yollamayın Modanlı'ya. Orada ben kimseyi tanımıyorum; beni dögerler, sögerler. Ben korkuyorum oradan.

HÜSNÜ _ ; (*Gülerek*) Kız insan gitmediği yerden korkar mı? Nasıl bir yer olduğunu bilmiyorsun ki. Ben o köyü gördüm; bağlık, bahçelik yemyeşil ağaçlıklı. Bizim köyden daha güzel. Ağlama boşuna Kâfir bacım ağlama!

KAFİ JALE _ ; (*Burnunu çekerek*) Beni sevmeyen, bana kızan Kâfir Jale diyor, abi sen de mi beni sevmiyorsun?

HÜSNÜ _ ; (*Islak yanaklarını okşayarak*) Yok kız ben seni çok seviyorum, çok sevdiğim için seni gidi Kâfir diyorum sana.

KAFİ JALE _ ; Madem beni seviyorsan beni gönderme Modanlı'ya.

LEYLİ _ ; Sırtıkuyu çıkasın n' olur, altı ay burada yiyemeyeceğin, hiç adımı bile bilmediğin yiyecekler yiyeceksin. Hanife bacımın giyeceklerini küçültüp küçültüp sana giyiriyorum, orada yeni fanilalar, allı-morlu tumanlar, çiçekli fistanlar giyirecek sana Modanlı Kâzım ağanın gelini. Mıymıntı onları görürsen, daha buraya gelmek bile istemeyeceksin.

KAFİ JALE _ ; (*Ağlaması durmuş, yaşından beklenmeyen bir direnişe geçmiştir*) Ben onların birşeylerini istemiyorum. Yaşıtlarım ne yeyip, giyiyorsa ben de aynısını yeyip giyorum. Başkasını da fazlasını da istemem. Üçtaş oynadığım, evcilik oynadığım arkadaşlarım bana, "Kâfir Jale'yi babası Modanlı'ya hizmetkar vermiş; bir çocuğun bokunu temizleyecekmiş" diyorlar. Ben Loylum gilin hizmetkarları her gün görüyorum, neler çekiyorlar oğlunun, gelininin, torunlarının ellerinden; gelen küfrediyor, giden vuruyor!

HÜSNÜ _ ; Benim Kâfir bacım, sen onlar gibi hizmetkar mizmetgar olmayacaksın. Sadece babamın asker arkadaşı Raşit amcanın birbuçuk yaşındaki bebeğin beşiğini sallayacaksın.

LEYLİ _ ; Çocuk her uykudan uyandıkça, anası Feride hatun iş yaparken peşi sıra çiyinde gezdirerek avutacaksın.

HANİFE _ ; Kız benim canım yokmuydu? Dört yaşından beri hem Hüsnü'yü hem de seni çiyimden indirmedim gibi; götünüzü başınızı temizledim; boklu donlarınızı, çaputlarınızı yıkadım. Aha yüzü Leyli ana söylesin.

LEYLİ _ ; He ya Hane doğru söylüyor; hem ellerim hem de ayaklarım oldu Hanif'em! O olmasaydı ben sizi nasıl büyütürdüm?

KAFİ JALE _ ; Ama bizler senin küçük kardeşinizik. Benim de küçük kardeşim olsa, ben senden de iyi bakarım, onun götünü bile koklarım.

HANİFE _ ; (*Öbürleriyle birlikte gülerken*) Pis cenabet yalnız size mi baktım? Senin beşik kertmenden başlayıp sayarsak, köyde şimdiye kadar on evin bebeğine emegim geçti, Beşiği kertik!

KAFİ JALE _ ; (*Çok kızgın, kalkıp üzerine doğru yürür*) Hane bacı, bana Kâfir de, herşey de, ama Beşiği Kertik deme, n' olursun!

LEYLİ _ ; Kız öyle deme Jale'me, ben de sevmiyorum o lakabı. O kaltak İsmi çıkardı; güya kızımın gamzeleri beşiği kerterken çıkmış! (*Az durur*) Safi cenabeti de bir türlü iyi olmuyor, dertli midir nedir? Nereden kızımın başına sardık?

KAFİ JALE _ ; (*Yine ağlamaya başlar, bir yetişkin gibi*) Benim bu yaşta derdim bir değil ki! Safi'yi başıma bela ettiğiniz yetmedi, şimdi de beni evden kovuyor; Modanlı'ya yolluyorsunuz? (*Anasına döner*) Leyli ana beni niye doğurdun?

LEYLİ _ ; (*Etkilenmiş, onu çağırır*) Gel gucuma güzel Jale'm, ağa kızının hediyesi! Bu yaşta dertler yüklenmiş, büyümüş de küçülmüş kızım! (*Onu kucaklar, "ben sizlerden ayrılmak istemiyorum" diyerek kız sarsıla sarsıla ağlamaktadır*) Ağlama canım, ah bu yokluğun-yoksulluğun gözü körola. Dört beş uşağı besleyip büyütme kolay değil! Raşit efendi babana haber salmış; annesi ekmek yemek pişirirken, evin işlerini görürken bizim çocuğa baksın senin kızlardan biri, demiş. Ablanın gelinlik çağı gelmiş, onu gönderemedik. O bir yıl demiş, ama baban altı aya ancak razı olmuş. Orada istediğini yeyip giyeceğin gibi, her biri 20-25 kiloluk bir çuval un ile bir çuval dolusu da bulgur verecekler. Eve geldiğinde de bir yıllık yiyeceğin çıkmış olacak. Biz yoksulları yazgısı bu; çoluğumuzla çocuğumuzla varlıklılara hizmet etmek! Büyük bacıların, abin hepsi de ellerin işlerine gittiler. Bizim doğru dürüst toprağımız yok ki, reçberliğimiz de düzgün olsun. Babanla ben elaleme ırgatlığa, orakçılığa gidiyoruz evin horantasının kışlığını çıkarmak için.

HÜSNÜ _ ; Ben de dört-beş yaşımdan beri her yaz günü bir komşunun ekinlerini harmana taşıdım, yükçülük yaptım. Çoğuna boğaztokluğuna gidiyordum. Ama ben okuyup kurtulacağım buradan, hele ilkokulu bir bitireyim...

LEYLİ _ ; İnşallah oğlum, inşallah! Erler evliyalar yardımcın olsun. (*İçini çekerek ağlamakta olan Jale 'ye*) Haydi kızım şu üstündekileri değiştir, bu sabah seni yıkamıştım ya, unutmuşum, gel şu saçlarını tarayayım. O yeni üstüne uydurduğum bayramlık kiraz çiçekli entarini de giy. Hanife sandıktan çıkar getir onu! (*Hanife sol köşede üstü örtü yerden çıkarıp getirir.* *Oracıkta Jale 'yi soyurup giydirir ve saçını sevecen sözlerle tarayıp hazırlarken*) Kâfi Jale 'mi bir gelin gibi süsleyip göndereceğim. Raşit efendi şehirden gelirken bu gün bizim kapının önünden geçerken, seni atının terkinde atıp götürecek...

SAHNE 4

Öncekiler, Kopisadık

KOPİSADIK _ ; (*İvediyle yolağa açılan kapıdan girer, herkes susar ve meraklı*) Leyli ana hazırlamadın mı daha Kâfi 'yi?(*Kâfi içini çekmektedir, sertçe*) Bu kız hala ağlıyor mu?(*Bir yandan da birşeyle meşgul görünür*)

LEYLİ _ ; Hazır hazır, hazırladım onu. Artık daha ağlamayacak da babası. Hanife, kızımın çamaşır bohçasına bir parça da sabun koy.

HANİFE _ ; Ana alahasen evde sabun mu var? Üç aydır kilinen külünen yıkıyor, çamaşır yıkıyoruz.

LEYLİ _ ; Herneyse, bir çaputa biraz kil toprak sar koy içine. (*Kâfi yine ağlamayı artırmıştır*) Kız sen de sus goru boklu, baban yine kırılmaz kemiklerini kırar sopayla.

KAFİ JALE _ ; (*Artık umudunu yetirmiş, içini çekerekten*) Kırarsa kırsın, isterse öldürsün. Ben evinizde fazlayım, onun için beni kovuyorsunuz. İnşallah cenazem gelir Modanlı 'dan. (*Az susar*) Kız Hanife bacı hem senin yaptıklarını, hem de benim yaptığım gelin bebeklerimi de çamaşırılarının yanına koy! Orada benim arkadaşım yok ki; kiminle oynayacağım, kiminle konuşacağım? Onlarla oynar, onlarla konuşurum. (*Ağlamasına döner*)..

KOPİSADIK _ ; (*Karısına*) Kız Leyli ana, benim bayramlık ceketimle bir sarı renkli yeni gömleğim vardı. Onları üstüme geçireyim; Şakir ağanın karşısına bu ahır urbalarıyla çıkılmaz. Nerede onlar?

HANİFE _ ; (*Anasının yerine yanltar*) Yüklüğün bir kenarında asılı, dur getireyim. Yani baba, üstündekiler gündelik giysilerin, ahır urbaları niye diyorsun ki?(*Öbürleri güler*)

KAFİ JALE _ ; (*Ağlamayı bolartır*) Ben gidiyorum diye hepiniz seviniyorsunuz, orada öleceğim göreceksiniz.

KOPİSADIK _ ; (*Kızmaz artık, alttan alır, şakalaşır*) Ağlama benim Kâfir'im, orada müslüman olur, belki de gelir başımıza hoca kesilirsin. O köyde seni böyle başı açık da gezdirmezler ha?(*Hanife 'nin verdiği sarı gömleği ve ceketini giyerken*) Hanife bacısı gibi dilotu yemiş kızım benim. Üzülme, ben arada bir gelir seni halımı hatırını sorarım, oralara orak biçmeye çağrılırsam. Memnun kalmazsan, alır getiririm seni bu boklu yere.Oraya öyle bir alışacaksın ki, artık buralara bile dönmek istemiyeceksin, havalarda uçacaksın! (*Kendi kendine*)Modanlı Kâzım ağanın oğlunun konağına bu yaşta hizmetkar durmak kolay mı? Raşit ağa benim asker arkadaşım olduğu için seni benden istedi...Bir saattir dışarıda onu bekliyordum, Ağyol'dan aşağı indiğini görünce içeri koştum. Birazdan gelir, bana kapının önünde hazır bekleyin" demişti. (*Kâfi 'ye*)Haydi çıkalım artık.

KAFİ JALE _ ; (*Ağlarken, korkusuzca*) Ben bu evde fazlayım değil mi baba? Vallah baba beni Raşit ağaya satıyorsun sen!

HANİFE _ ; (*Ağlamaklı*) He kız he, hem de bir çuval unla bir çuval bulgura. Bunlar böyle ana-baba olacaklar!

KOPİSADIK _ ; (*Kızarak, elini kaldırıp*)Kızlar siz ikiniz şu beş kardeşi görüyor musunuz? Bir vurdummu; bir benden bir de yerden alırsınız. Sizin diliniz çok uzamış kancıklar.

BİR SES _ ; (*Dışarıdan gelir*) Sadık dayı, Raşit Ağa tuz taşını dolandı atıyla yel gibi geliyor.

KOPİSADIK _ ; (*Telaş içinde Kâfi 'ye*) Haydi al şu bohçanı çabuk çıkalım.

KAFİ JALE _ ; (*Hanife'ye ve Hüsnü'ye sarılır ağlayarak*) Ben Modanlı'ya gitmek istemiyorum, gitmek istemiyorum!

LEYLİ _ ; (*Onu kardeşlerinden ayırarak zorla sarılarak öper*) Boşboşuna ağlayarak kendini tükettin, gittiğine memnun olacaksın.

RAŞİT AĞANIN SESİ _ ; (*Dışarıdan, alaycı ve küçümseyici*) Kopisadık adamım! Parmak kadar kızı hala hazırlamadın mı? Evden gelin mi çıkarıyorsun?

KOPİSADIK _ ; Hemen çıkıyorum Raşit Ağa! (*Ağlayan kızı elinden tutarak sürükler gibi /yolak kapısından çıkarlar. Ötekiler pencerelerin önüne geçerek cam parçalarından dışarıyı görmeye çalışırlar*)

RAŞİT AĞANIN SESİ _ ; (*Dışarıda konuşurlar*) Ulan Kopisadık, beni bir dakika daha bekletseydin atımı sürer giderdim valla. Ben dedim ki Sadık sebeplensin bu işten; hem evinden bir boğaz eksilir, hem de altı ay-bir sene. Hem de onun ertesi yıl için yiyeceği giyeceği sağlanmış olur. Sen dururken niye başkasından isteyecektim bu işi, doğrusu ayıp olurdu. (*Alaycı*) Askerde aynı karavanaya kaşık salladık, yani değil mi? İki ay sonra Temmuz'un ortalarına doğru seninle Leyli yengeyi onbeş gün orakçı tutmak istiyorum. İkinizin de orak biçmedeki namınızı duydum. Büyük kızın ortada sapları toplayıp kucak yapar, yükleri yüklemeye ve harmana boşaltmaya yardım eder, öbür kızın da ırgatlara su dağıtır. Böylece bu sulu gözlü, soluk yüzlü güzel kızınızı da görmüş olursunuz. Kız sen niye ağlıyorsun bakalım? Haydi bindir terkime şu sulu gözlüyü.

KOPİSADIK'IN SESİ _ ; (*Dışarıda dediğini yaparken*) Sağolasın Raşit, elin attığın herşey altın olsun. Kâfi ne olsa çocuk, annesinden kardeşlerinden ayrıldığı için ağlıyor.

HÜSNÜ _ ; (*İçeride pencerenin önünde*) Adamın amma da güzel atı var, üzerine yatak ser yat.

HANİFE _ ; (*Pencere önünde*) Anam ne de süslü eyeri var; üzengileri altın mı gümüş mü nedir?

RAŞİT AĞANIN SESİ _ ; (*Dışarıdan gelir*) Sulu gözlü kız bana arkadan sıkı sarıl. (*Elini arkaya atınca bohçaya değer*) Bu da ne bohça mı? (*onu yere atar*)

HANİFE _ ; (*İçeride penecere önünde*) Anam görmünüz mü? Kızın bohçasını kaldırıp attı pezevenge bak sen!.

HÜSNÜ _ ; (*Pencere önünde*) Kız sus duyar muyar, ayıp olur. Adam bizim için iyi şeyler söyledi...

KAFİ JALE'NİN SESİ _ ; (*Dışarıda, Raşit Ağa'ya*) Benim adım sulugözlü kız değil, Kâfi Jale! Hem benim bohçamı niye kaldırıp yere attın Ağa dayı? Onu içinde benim çamaşırlarım vardı; hem benim yaptığım, hem de Hanife bacımın yaptığı bebeklerim vardı..

RAŞİT AĞANIN SESİ _ ; (*Dışarıda*) Ben sana süslü çamaşırlar, güzel bebekler alırım sen üzülme. Başörtüsü, yazma filan yok muydu başına bağlayacağın?

KAFİ JALE'NİN SESİ _ ; (*Dışarıda*) Ben kendi bebeklerimi isterim. Beyaz yazmam da bohçamda.. (*İçeridekiler Kâfi'nin davranışlarını pencereden jest ve mimik hareketleriyle izler*)

RAŞİT AĞANIN SESİ _ ; (*Dışarıda*) Bebekleri boşver sen, daha iyilerini alacağım. Sadık adamım, şu dili uzun kızın yazmasını ver de başına sarsın; böyle kara saç Modanlı'ya girmeyelim, valla dedikodu yaparlar.

KAFİ JALE'NİN SESİ _ ; (*Dışarıda*) Ağa dayı, en az iki bebeğimi yanıma almazsam, başıma yazma filan almam vallah!

RAŞİT AĞANIN SESİ _ ; (*Dışarıda, gülerek*) Tamam, aferin sana, işte böyle dirençli ol. Asker arkadaşım, uzat şu bohçayı da iki tane de bebek seçsin alsın içinden.

KAFİ JALE'NİN SESİ _ ; (*Dışarıda*) Şu yazma; önce onu başıma bağlayayım. Şu benim yaptığım gelin bebeğim, şu da Hanife bacımın bana yaptığı gelin bebek. Sağolasın Ağa dayı, sen iyi adama benziyorsun!

RAŞİT AĞANIN SESİ _ ; (*Dışarıda, kahkahayla gülerek*) Deeeeh benim kır atım! (*Dört nala koşan atın nal sesleri dışarıda uzaklaşırken, KOPİSADIK'ın "Çok yaşa benim uzun dilli kızım, benden daha cesursun!" diye bağırduğu duyulur*)

LEYLİ _ ; (*İçeride sevinçli*) Kızım bu yaşta Kâzım Ağa'nın konağına hizmetkar gittiii! Duydunuz Şakir ağanın söylediklerini; Temmuzda onu göreceğiz.

HANİFE- HÜSNÜ _ ; (*Birlikte ve üzgün sesle*) He, he ya Ana! Sanki Jale gelin gitmiş gibi seviniyorsun, bari bir de davul zurna çaldır!

(Bir caz davulu ve saksafon sesiyle sahne değişip, July'nin İlkokul a ve 2.sınıfa kayıt olmasının kutlama partisine geilecekken; seyirci de gerçekten bu yeni sahneyi bekliyor iken dny yapılır.)

KAFİ JALE'NİN GELECEĞİ DEĞİŞECEKTİ, AMA OLMADI. JULY İÇE OKULA BAŞLIYOR AİLEYE NEŞE DOLUYOR

Fransız kahvesi ortamına dny; masada birkaç boş Şarap ŐiŐesi vardır.

MUSTAFA KARACA _ ; (*Hafif sarhoş numarasıyla*), Bak Marie Kate, tamam bir caz davulu ve saksafon sesiyle, katılmıŐ olduğun July'nin yeni bir kutlama partisini baŐlatmak istiyorsun. Ama Kâfi Jale'nin, altıncı yaşına girerken yaşadığı birbirine bağlı iki önemli olay var ki, onlara çok kısa da olsa değinmeden geçmek doğru olmaz.

MARİE KATE _ ; (*Etkilenmiş, zgn*) Mais attention, tu vas etre ivre! Ama sen sarhoş oluyorsun dikkat! Tamam devam et, doğrusu inanılır gibi değil anlattıkların.

MUSTAFA KARACA _ ; Ama gerçek ve yaŐanmıŐ. Birincisi, Kâfi kızın sosyal yaşamını, daha doğrusu geleceğini umulmadık biçimde etkileyebilecek bir olaydı:

Altı ayı geçmişti, Kasım ayının başında babası eŐeĐine binip geldi Kâfi'yi götürmek için. Şakir ağa ile odasında uzunca bir süre görüŐtüler, ama bunun nedenini konakta Kâfi Jale'den başka kimse bilmiyordu. Hatta çok iyi arkadaş olduğu ve önemli bir sırrını paylaŐan, ilkokul dördüncü sınıfa geçmiş, Küçük AĞa diye çağırdıkları Kâmil'in bile haberi yoktu. Kâfi Jale içinden dualar ederek umutla bekledi. Babası kapıdan çıkarken, Şakir ağanın öfkeli sesini duydu: (*Bu sözler aynı kiŐini sesinden verilir*)

“ ŞAKİR AĞA'NIN SESİ _ ; Kopisadık! Ben seni akıllı biri sanırdım, ayıp olacak ama sende .ike sürecek akıl yoĐumuŐ; tutturdun ‘yok elalem ne dermiŐ?’ . Ulan ne derse desinler? Senin evinin horantasına elalem ne karışır? Haydi git, eŐeĐini ek, arkadaki büyük kilerin kapısına git. Orada bizim hizmetkarlardan iki kişi seni bekliyor. Jale'nin yükü orada hazır, eŐeĐe yükle, heybeyi de sen sırtlar götürürsün. Hüzünlü gzl, soluk yüzlü akıllı kız Kâfi Jale'yi yarın ben, buraya getirdiğim gibi yine bizim kıratın terkisine bindirir getiririm öğleden önce. Haydi Şimdi sittir ol git!” *

Kâfi Jale, bunları duyunca dizlerinin bağı çözülmüŐ, olduğu yere çökerek ağlamaya başlamıştı. Kâfi'yi bu denli zen ve böylesine hüngür hüngür ağlatan, babasının evinden alınırken ağladığı sebebın tam karŐıtıydı, yani dönmek istemeyiŐiydi. Ama bu sebebın de asıl başka sebebı vardı: Kâfi burada kaldığı aylar içinde, boş zamanlarında Kâmil'in kitaplarından, defterlerinden ve onun da yardımıyla, kısacası Ğretmen ve Ğrenci iliŐkisini oyunlaŐtırarak okuma yazmayı öĐrenmiŐti. Bir ay kadar önce Şakir AĞa, Kâmil'in Keloğlan masal kitabını, avuttuğu bebeğe okurken ve resmini çizip, altına kendisini sevdiğini yazarken, bir rastlantı olarak Kâfi'yi gördü. Ta taŐıŐtıĐından beri onu sevmiŐ olan AĞa, bu sırrını da Ğreninince ona daha bağlandı ve Kâfi'yi evlatlık almaya karar verdi.* Onu kendi çocuklarından ayırmayacağı, okuyabildiği yere kadar da okutacağı ve hatta gelin ettikten sonra mirasından bile eŐit yararlandıracağı koŐullarını içeren teklifini önce Kâfi'nin anasına babasına yaptı ve on beş gün içinde düŐünüp karar vermelerini istedi. Jale'ye önerdiğinde, bir yetişkin gibi, ailesini arada bir görmeye gitmesi koŐulunu ileri sürerek kabul etti. Babası ise, o gün olumsuz kararını bildirirken,

“KOPİSADIK _ ; Elâlem dedikodu yapar, evinde fazlalıkmiŐ gibi kendi çocuğunu başkasına veriyor” diye sudan bir sebep göstermiŐti.* Oysa gerçek neden, Kâfi'nin ocuk emeğiydi, onun aileye yapacağı katkıdan yoksun kalmacağıydı!. Kâfi okuma yazma öğrendiğini bir sır olarak sakladı. Yalnızlıklarında okulculuk oyunu oynuyordu hayali arkadaşlarıyla...

İkinci olay ise en az yedi yıl boyunca başını karartacak, başına kakılacak bir sona eriŐ, ama bir tre zincirinin kırılmasıydı: KıŐ mevsiminin sonuna doğru Kâfi Jale'nin beşik kertme niŐanlıŐı Safi ld. BeŐikler ortadan kaldırıldı, niŐanlar geri verildi. Ama sanki, onun

ölümünün nedeni Jale'ymiş gibi ona uğursuz damgası vuruldu. Töre gereği yedi yıl boyunca başına hep siyah yazma bağlayacaktı...

(***Mustafa Karaca'nın bu anlatısı içinde Kâfi'nin bebeğe kitap okuması ve onunla sohbeti sırasında Şakir ağanın onun sırrını öğrenişi ile babasının evine gidip Jale'yi evlatlık almayı önermesi ya da Kâfi'nin, Şakir ağa ile babasının konuşmaları ve onları dinlerken yaşadığı psikolojik durum birer küçük yama sahne biçiminde(sözsüz gösteri/pantomimabiçiminde) dramatize edilebilir)

Sahne değişir

SAHNE 5

Mari Kate, Lilian, Patrick, July, Julien, Jaqueline Nine.

Caz davulu ve saksafon sesi yeniden başlar ve perde açılıp sahne aydınlandığında lüks bir oturma salonu gözüktür. Salona bir kaç tane kapı açılmaktadır. Ancak koltuklar, masa ve sehpa, sandalyeler vs.gelişigüzel duvar diplerine, büfe önlerine yerleştirilmiş .Ortalıkta kağıtlar, peçeteler, boş cam ve pet şişeler, plastik bardaklar keşikla-çatallar...Masa ve sehpa üzerinde boş içki şişeleri, bardaklar tabaklar...Tavanda ve duvarlarda asılı süslü, renkli kağıtlar, balonlar vardır.Kısacası bir eğlence partisinin sona ermesiyle ortaya çıkan bir görünüm sözkonusudur.Arka duvara yakın ortada bir müzik dolabı ve üstünde bir pikapta caz plağı çalmakta ve Mari Kate plağın aynı yerinden davul ve saksofon sesini bir iki kez yineler...

MARIE KATE _ ; (*Pikaptaki caz plağının iğnesini yeniden davul ve saksophon sesine getirip, etrafi toplamaya çalışırken kendi kendine konuşur*) Bu kaçınıcı davul saksofon sesi; kimsenin uyandığı yoktur! İyi ki konuklardan kimseler yatıya kalmadı. (*Müzik sesini keser*) Hoş zaten sonuncusu, sabahleyin saat beşte buradan ayrıldı. Gençler, yaşlılar herkes eğlendi; içtiler dans ettiler, bir iyice kurtlarını döktüler. (*Gülerek*) Doğrusu kendimi konuktan saymıyorum, oysa dün gece ben burada rastlantı olarak bulunuyordum. Bois de Vincent'den bu kadar uzağa, Maison d'Alfort'daki yeni evlerine taşınmış olmaları bir yana, Port de Riqué'deki işimden başımı kaldıramıyorum! Charanton'da oturan şefimle önemli randevum vardı; konuşmamız çok uzun sürünce, buraya yakın olduğu için, Jaquelin halamda bu gece kalırım diye düşünmüştüm. Akşam saat ona doğru bir geldim ki, eğlence gırla gidiyor! Ay, bu ne pislilik? Ev temizlenmeden ayrılmamayıp, ayıp olur. Kutlamadan haberim olmadığı için elim boş geldim. Bari Lilian'a yardım ederek, bir katkıda bulunmuş olayım. (*July ve Julien levhaları asılı kapılardan, çocuklar pijamalarıyla esneyerek çıkarlar*)

JULY- JULIEN _ ; (*İkisi birden*) Bonjour Tati ! (*onu öptükten sonra*) Davul gürültüsünden, saksofon iniltisinden bizi uyutmadın.

MARIE KATE _ ; Bonjour a vous deux!, günaydın değil, tünaydın ikinize de! Hele bak sen büyükler değil, küçükler kalkmışlar. Saatin kaç olduğunu biliyor musunuz?

JULY- JULIEN _ ; (*İkisi birden*) Hayır bilmiyoruz, kaç?

MARIE KATE _ ; Saat biri on geçiyor. Neyse ki bugün Pazar; ama benim en geç dört buçukta Saint Michel'de olmam lazım, arkadaşlarla buluşacağız.

JULIEN _ ; (*Sinsice*) Yeni bir erkek arkadaş mı Tati? İspanyol'dan ayrıldın mı?

JULY _ ; (*Meraklı*) Bir Alman mı buldun yoksa?

MARIE KATE _ ; (*Ciddi yanıtlar*) Henüz İspanyol ressamdan ayrılmadım, ama son günlerde canımı sıkımaya başladı. Biriki haftadır Saint Michel'de bir kahveye sürekli takılan bir genci gözüme kestirdim. Ama Alman değil, Ortadoğulu Türk, Kürt ya da İranlı; ayırmak zor, birbirlerine benziyorlar. Ya sen küçük hanım; bu gece eğlencede hep bir sarışın oğlanla dansettin, o Alman mıydı yoksa? (*Kız güler*)

JULIEN _ ; Evet onun babası Alman. Bu July sana benzeyecek Tati, yabacıları tercih ediyor. Mahalleden arkadaşı Max'ı bıraktı , yeni başladığı sınıfta Hans Jean'ı tanıınca.

JULY _ ; (*Duygusal*) Ne yapayım Tati? Hans Jean çok güzel, çok yakışıklı bir oğlan! Hem yeni sınıfta herkesten önce o benimle ilgilendi; bana renkli kalemler, silgiler ödünç verdi.

MARIE KATE _ ; Gidi yaramazlar! Siz bizim kuşaktan daha hızlı girdiniz bu konulara, doğrusu bize taş çıkartacaksınız.

JULY _ ; Julien bana söylüyor, ama kendisi her ay farklı bir kızı eve ders çalışmaya getiriyor.

MARİE KATE _ ; (*Şaka yapar*) Vay Julien, demek eve kız bile getiriyorsun? Haydi hem diliniz hem eliniz çalışsın; bir yandan da şunları (*yerdeki kağıtları, şişe vs. leri göstererek*) toplayıp torbaya doldurun. (*Bundan sonra tüm konuşmalar odayı toplayıp düzenlerken sürdürülür*)

JULİEN _ ; Tamam ama Tati, ben onun gibi yedi yaşındayken hep kızlardan kaçardım; onlarla ne konuşur, ne de oyun oynardım. (*Böbürlenerek*) Ben on iki yaşındayım, bir hafta önce on biri bitirdim.

JULY _ ; Geçen Pazar günü de Julien'in doğum gününü kutladık. Bir görseydin, üç dört kızla dansetti ve hepsi de eski sevgilileriydi.

MARİE KATE _ ; Peki onların erkek arkadaşları yok muydu?

JULY _ ; Onları davet etmemişti yaş günü partisine? Zaten birkaçıyla da kavgalı.

MARİE KATE _ ; (*gülerek Julien'e*) Sevgililerini elinden aldılar diye mi onlarla kavga ettin Julien?

JULİEN _ ; (*July'yi iterek*) Niye yalan söylüyorsun? Yalnız biriyle kavga ettim; o da beni derste öğretmene şikayet etmişti. Diğerleriyle de samimi değilim onun için çağırmadım. Senin gibi, yeni sınıfımda ilk 'bonjour!' diyene arkadaş olmuyorum ya!

MARİE KATE _ ; Nedir bu? İki de bir "yeni sınıf"tan sözediyorsunuz? July ilkokula bu ayın başında başlamadı mı? Üç hafta içinde sınıf mı değiştirdi? Yoksa yaramazlık mı yapıyor?

LİLİAN _ ; (*Arka köşedeki kapıdan sabahlığıyla girer*) Bonjour a vous tous! (*hemen birlikte odayı toparlamaya geçerken*) Marie Tati, kızım yaramazlık yaptığı içi sınıf değiştirmede; o sınıf atladı. Hem de bir buçuk sınıf!

MARİE KATE _ ; O da ne demek Lilian? (*July memnun memnun güler*)

JULİEN _ ; (*Anasının yerine*) Senin de birşeyden haberin yoktur Marie Tati. July bir haftadır 2.sınıfın en ileri kümesi arasında okuyor.

LİLİAN _ ; (*Kızına sarılarak*) Sınıf öğretmeni, July'nin düzgün biçimde okuyup yazdığını ve ikinci sınıf düzeyinde hesap yaptığını, ancak ikinci haftanın sonunda öğrenmiş. Ve hemen okul müdürüne bildirmiş. Bunun üzerine 2. ve 3. sınıf öğretmenlerinden ikisiyle okul müdürünün kendisi, odasında kızımı sınavdan geçirmişler.

MARİE KATE _ ; Eee, nasıl oldu bu iş? Kim anlatacak?

JULİEN _ ; (*Anasından önce davranarak*) Anne bırak da kendisi anlatsın, ben de tamamlarım. (*Marie Kate July'ye bakar*)

JULY _ ; Tati, beni hiç bir açıklama yapmadan müdür odasına çağırdılar. Çok korktum, çünkü yanımda oturan çocuk ikide bir beni çimdikliyordu; dayanamayıp ona bir tokat atmıştım ve tam da ağlayarak öğretmene şikayet ediyordu. Ben de neden vurduğumu öğretmene anlatıyordum ki...

JULİEN _ ; (*Cümleyi tamamlar*) ..seni müdür odasına çağırdılar değil mi?

JULY _ ; Hem de diafonla, adımlı soyadımı söyleyerek. Öğretmenime baktım, o gülüyordu. 'Haydi git, dedi, müdür odasını tanıyorsun değil mi?' Kafamı salladım, ama korkudan yüzüm değişmiş olmalıydı ki, öğretmenim 'hiç korkma dedi, sana ne sorarlarsa yanıtını ver.

Bildiğin herşeyi söyle, yazmanı isterlerse yaz, çekinme sakın!' Ben hiç birşey anlamdım öğretmenimin bu söylediklerinden.

MARİE KATE _ ; Demek sen Müdürün sınıftaki herkesi izlediğini ve seni, arkadaşına vurduğun çağırdığını sanıyor ve onun için korkuyordun.

JULİEN _ ; Müdürün odası bizim sınıfın bulunduğu katta. Teneffüse çıktığımda, July'yi müdür odasının kapısı önünde ağlarken buldum.

JULY _ ; Julien'i görünce korkum azaldı. Kapıyı o çaldı...

LİLİAN _ ; Müdür'ün Julien'i tanıdığını bildiği için kızıma cesaret gelmiş olmalı.

JULİEN _ ; (*Olayı anlatmayı sürdürür*) İçeri girdiğimde üç kişi vardı. Müdür bana ne istediğimi sordu. Ben de kardeşimi çağırmışsınız, dedim; onu kapının önünde ağlarken buldum. Korkusundan içeri giremiyordu. Bu kez Müdür, "July Rick senin kardeşin miydi? Haydi sen çık sınıfına git! Ağlama cici kız, seni buraya cezalandırmak için çağırmadık" derken ben çıktım.

MARİE KATE _ ; Demek seni sınava çağırmışlar. (*Lilian'ın girdiği kapıdan Patrick de pijamalarıyla içeri dalar "Bonjour a tous!" diyerek herkesi öper*)

PATRICK _ ; (*July'yi öperken söze karışır*) Kızımın önüne hemen La Fontaine masallarını koyup, "oku!" demişler. Kızım su gibi okumuş.

LİLİAN _ ; "Bu masalları ezbere biliyor olmalı" deyip, o günün Le Monde gazetesinin birinci sayfasından bir haber okutmuşlar.

JULY _ ; Tati, ben haberi konuşur gibi okuyunca, üçüncü sınıf öğretmeni, "belki de bu sabah babasından dinlemiş ve ezberlemiştir" dedi.

JULIEN _ ; Ben dışarı çıkmıştım, ama hemen ders zili çalmadığından, kapının dışında bekliyordum.

LİLİAN _ ; Seni gidi, daha doğrusu kapıyı dinliyordun değil mi?.

JULIEN _ ; Kapıya kulak dayayıp dinlememe gerek yoktu ki, zaten sesleri dışarıya taşıyordu. Müdür dedi ki: "Ver gazeteyi bana. Bunun kolayı Professeur; gazetenin herhangi bir sayfasından birkaç cümle yazdıralım, göreceğiz. Haydi kızım, al şu kalemi şimdi söylediklerimi yazacaksın" Müdür yazdırmaya başladığında ders zili çaldı, ben sınıfıma gittim. (*Marie Kate July'ye bakar*)

JULY _ ; Müdürün söylediği her sözcüğü hiç tekrarlatmadan yazdım. Üçü birden cümleleri karşılaştırdılar ve sadece üç sözcükte birer harf eksik çıktı.

LİLİAN _ ; Bununla da yetinmemişler; kızıma toplama, çıkarma, çarpma ve bölme işlemleri de yaptırmışlar.

JULY _ ; Yalnızca üç basamaklıların çarpımında şaşırdım.

PATRICK _ ; (*Koltukları yerine çekerken*) Anlayacağın bu özel sınav sonunda July üçüncü sınıfa layık görülmüş. Ancak üçüncü sınıf öğretmeninin önerisi daha uygun bulunmuş.

MARIE KATE _ ; O ne önermiş?

LİLİAN _ ; (*Açıklar*) Demiş ki, "hemen üçüncü sınıfa başlarsa, bu yaşta ona biraz ağır gelebilir. Onun için bu yıl ikinci sınıfın en ileri kümesinde bir sömstr okutalım, öteki sömestr üçüncü sınıfa atlar.

JULIEN _ ; Marie Tati, dün geceki parti sadece July'nin yaş günü değildi..

PATRICK _ ; Aynı zamanda kızımın bu başarısını, üst sınıfa kayıt olmasını kutladık.

LİLİAN _ ; Sen geç katılmıştın, hepimizin kafası yerindeydi; sana anlatmak aklımıza gelmedi.

MARIE KATE _ ; (*Alınmış numarasında*) Küçük kuzenlerimin de zaten gözleri kendi arkadaşlarından başkalarını görmüyordu ki, birşey söylesinler.

JULY-JULIEN _ ; Biz biliyorsun zannetmiştik...

PATRICK _ ; Neyse hanımlar, odayı da toparlamış durumdasınız sayemizde (*güleryler*), bizi de lafa tutup çalıştırdınız. Artık sofrayı hazırlayın da karnımızı doyuralım. Ben de çıkıp annemi indireyim. Onun çoktan kalkıp inmesi gerekirdi, bu saatlere kadar yatağında kalmaz; hasta filan olmasın.

MARIE KATE _ ; Patrick ben de çıkayım. Dün gece ancak bir sarılıp öptüm, zaten erken yatmıştı konuşamadım. Belki aşağı inmek istemez. Biraz konuşalım, babam da telefonda birşeyler ısmarlamıştı.

JULY _ ; (*Kısıık sesle*) Haydi Julien, babamlar yukarı çıkmadan kararımızı açıklasana.

PATRICK -LİLİAN _ ; (*Birlikte*) Ne kararı aldınız çocuklar, haydi söyleyin bakalım?

MARIE KATE _ ; Yine ne şeytanlık düşündünüz bakalım?

JULIEN _ ; Dün gece biraz July'nin odasında kaldım uyuyuncaya kadar. Arkadaşlardan biri korkulu bir masal, biri de bir korku filmi anlatmıştı; çok korktuğunu söyledi. İkimiz aramızda konuştuk: Yaş günümüzü bir hafta arayla kutlamaktayız, bir evde yedi gün içinde iki kutlama yapılır mı?

JULY _ ; Dağ gibi masraf yapıyorsunuz...

JULIEN _ ; Boş yere onca harcamaya ne gerek var?

LİLİAN _ ; Patrick, ne diyor bu çocuklar? Bir şey filan mı dedin?

PATRICK _ ; (*Hava ciddileşmiştir*) Yok yahu ne diyeyim? Çocuklar, size ne bizim harcamalarımızdan? Biz isteyerek, seve seve yapıyoruz; bunu da nereden çıkardınız şimdi?

JULY _ ; (*Umulmadık biçimde*) Niye bize ne diyorsun baba? Biz bu ailenin bireyleri değil miyiz? (*Öbürleri tümüyle şaşkın*)

JULIEN _ ; Ne yani? Biz de isteyerek, seve seve birşey yapmak istiyoruz.

DİĞER ÜÇÜ _ ; (*Birlikte, merakla*) Peki ne yapmak istiyorsunuz?

JULY –JULIEN _ ; (*Üzerine basa basa*) İkimizin yaş günü kutlamasını birleştirmek.
JULIEN _ ; Benimkini üç gün sonra,
JULY _ ; Benimkini de üç gün önceye alırsak,
JULY - JULIEN _ ; Haftanın ortasında buluşmuş oluruz, böylece doğum günlerimizi aynı gün birlikte kutlarız.
MARIE KATE _ ; (*Gülerek*)Böylece harcamalar da yarı yarıya iner!
JAQUELINE NINE _ ; (*Giyinik odaya girer,onları öperken*) Aferin benim güzel ve akıllı torunlarıma. (*İçini çekerek*)Bernard Dede yaşasaydı da duysaydı bunu. Eğer ben de yaşarsam, gelecek yıl gürültüden patırtıdan iki kere değil, bir kere rahatsız olacağım. (*Büyükleri öperken*) Şunlara bak sen, daha kimse de üstünü başına giymemiş. (*Herkes gülerken sahne kararır*)

KAFİ JALE’NİN İLKOKULA BAŞLADIĞI GÜNLERDEN BİRKAÇ RESİM

SAHNE 6

Bir köy evi duvarının arka kısmı; ocak küllerinin, hayvan gübresinin döküldüğü, sıkışanların rahatladığı تنها bir duvar dibi. Kül yığınının yanı başında kuru dal parçalarından bir odun yığınıyla, 20-30 cm.den büyük olmayan yassı taşlardan oluşturulmuş küçük bir taş yığını. Kâfi Jale kül yığınının solunda, elinde kendi boyuna yakın ince bir çubukla/değnekle ayakta durmakta. Önünde ise kül yığınının düzlediği bir yanında, belli aralıklarla yanyana dikilmiş üç yassı taş ve bir odun parçası vardır. Jale tek başına hayali arkadaşlarıyla okulcululuk oynamaktadır. Oyunun sonunda Hüsnü girer.

KAFİ JALE _ ; (*Kendi kendine konuşur*) Sonunda büyüklerin görmeyeceği, kimsenin gelip geçmediği bir dulda yer buldum; komşu evin odun ve tezek külünü, ahırdaki hayvanların gübresini yığdıkları küllük-gübrelik burası. Şimdi bir okul odası, yani benim sınıfım oldu.Küllükten sınıf!(*kendikendine güler*) Şu ayağımdaki kara lastikleri de çıkarayım ki sınıf kirlenmesin. (*Eliyle boş alanı gösterip*) Komşumuz, gübrenin hepsini sepetle taşıyıp köyün önündeki tarlasına serdi iyi ekin olsun diye.... Bak hele şurada bir kaç kurumuş adam boku var, anam demişleyin hangi babası canı boklu sıçtı acaba? Onların üzerini de külle kapatayım ki (*kapatır*), sınıf temiz görünsün...Bizim mahalledeki ne kız ne de oğlan yaşitlarım okulculuk oyunu sevmiyorlar; şöyle bir küllükte karşıma düzüp oturtsam, kül üzerinde yazı göstersem çabucak usanıp oyunu değiştiriyorlar: Oğlanlar mırzık, manikuta gibi taşı taşa vurmacak ya da çelik-çomak gibi değnek sallama oyunlarına başlıyor. Kızlar ise, kafalarındaki oğlanlarla yalancıkdan evlenip evcilik oynuyor; bebek kundaklıyor ya da yemek yapıyor, ev süpürüp bulaşık yıkıyorlar yalancıkdan! Ben bildir Küçük Ağa Kâmil ile okulculuk oynarken hep öğrenci oldum, (*kızır*) kaç kere de kulağımı çekti, dersime az çalışmışım diye. Onların konaktan ayrılmadan önce bana “sen artık sınıflarını geçtin, öğretmen oldun” demiş ve beni bizim köye tayin etmişti! (*Taşların önündeki düzlediği alana elindeki çubukla yazar*) Ben öğ-ret-me-nim, a-ma bu-gün öğ-ren-ci-le-rim gel-me-di. (*Az durur,sevinçle*) Ha gelmişler, gelmişler; hem de önümde sıralanmışlar da ben görmüyorum. Bunlar benim yalancıkdan öğrencilerim; şu üç sal taş oğlan, bu bir tane ağaç da kız. Önce size birer ad bulayım! Adınız olmazsa size ne öğreteceğim? Önce adınızı öğrenerek okuma-yazmaya başlayacaksınız! (*Elindeki çubukla odun parçasına dokunur*) Sana Hane bacımın adını veriyorum; sen Hanife’sin. (*Taşlardan birine dokunur*) Sana abimin Hüyük adını taktım, yani sen Hüsnü’sün unutma! İkinizden birine, sana (*Çubuğun ucunu dokunup, üzerinde tutar*) abimin arkadaşı Musto’nun adını koyacağım, Mustafa diyeyim sana. (*Bir anda ilgi değişir*) Hadi hadi Kâfi Jale, senin kafandan da şimdi hep Musto geçiyor, inkar etme artık Kamil’i unuttun. Zaten sen onun dengi değilsin ki, o Küçük Ağa! Şimdilerde okulculuk oynamadığın zaman, Musto ile yalancıkdan evlenip karı-koca oluyorsun yaptığın evcikte. (*İşine döner ve sonuncu taş*) Haydi sen de Epoş’un oğlu İbo ol, sana da İbrahim adını veriyorum. Yahu çocuklar, şu bizim köyde de lakabı olmayan insan yok. Bana zaten her yıl bir lakap takılıyor; kızanlar “Kâfir,

Beşiği Kertik, Hizmetkar, Besleme” dediler. Beşik kertmem öleliden beri de “Kertik Jale” diyorlar; güldüğüm zaman yanaklarımda beliren küçük çukurlar, sözde beşik sapının kertiklerinden geçen bir bellikmiş!(*Gülerek gamzelerine dokunur*) Ha bakın siz bana sakın Kertik mertik demeyesiniz, fena döverim. Siz beni “Öğretmenim” diye çağıracaksınız, tamam mı? Ben sizin hem lakabınızı hem de isminizi söyleyeceğim ki ikisinin yazılmasını öğrenesiniz. Artık derse geçelim, bu kadar gevezelik yeter (*Soldan başlayarak birinci taşta dokunur*) Söyle bakayım İbo İbrahim, adının nasıl yazıldığını öğrenmek istiyor musun? İBO KİŞİLİĞİNDE KAFİ JALE _ ; (*Sesini değiştirerek*) İstiyorum öğretmenim, göster ki ben de yazayım.

KAFİ JALE _ ; Peki şimdi yazacağım.(*Öbürlere çubukla hafif vurarak*) Sizler uslu durun bakayım, sıra size de gelecek. (*1.taşın önüne heceleyerek yazar*) Büyük harflerle yazıyorum iyi bak; İ-BO, İB-RA-HİM.. Sen de oku ve tekrar et bakayım.

İBO KİŞİLİĞİNDE KAFİ JALE _ ; (*Sesini değiştirir*) İ-bo, İb-ra-him! İ-bo, İb-ra-him! İ-bo, İb-ra-him! Şimdi ben de yazayım mı öğretmenim?(*Külün üzerine mırıldanarak bir daha yazar*) Oldu mu öğretmenim?

KAFİ JALE _ ; Aferin sana İbo? (*İkinci taşta dokunur*) Nasılsın Musto? Aha senin de adını yazıyorum, iyi bak da belle. (*Taşın önüne heceleyerek yazar*) MUS-TO, MUS-TA-FA! Belledin m?

MUSTO KİŞİLİĞİNDE KAFİ JALE _ ; (*Sesini değiştirir*) Belledim öğretmenim belledim, aha ben de yazıyorum (*Onun yerine yazar*) MUS-TO, MUS-TA-FA! İyi oldu mu öğretmenim?

KAFİ JALE _ ; Sana da aferin Musto, su ‘S’ harflerini daha düzgün yazarsan iyi olacak. Haydi ikiniz de birer kere daha yazın ödevlerinizi.

Gelelim şimdi sana Hüsük. Seni abimin yerine koyup, bir iyice sopalayacağım. (*Bir kaç tane vurur*) Öyle zırlı zırlı ağlamak, sızlamak yok! Sen hergün beni döverken kimse bir şey diyor mu? Ben hiç zırlı zıl ağlıyor muyum? Kolay mı bakayım? Ama sana en çok da “Keloğlan” kitabımı elimden aldığı için kızıyorum. Onu bana Kamil ağa vermişti, ben onu okuya okuya okumamı düzeltmişim, bebeğin beşiğinin dibinde. Modanlı’dan geldiğimin üçüncü günü, “sen ne edeceksin bunu, okula gitmiyor, okuma bilmiyorsun” diyerek çekip elimden aldın. Sonra da “Ben sana bazan veririm içindeki resimlere bakarsın” dedin. (*bir kaç çubuk daha vurur*) İşte bana bunu yaptın Hüsük! Kızıyorum mızıyorum ama, şu abim bana çok daha önemli bir yardımda bulundu çocuklar, onun için seni daha dövmüyeceğim haydi ağlama(*eliyle taşı oksar*). Onu da söyleyeyim de içimde kalmasın; “kız Jale, istediğin zaman çantamdaki diğer kitaplarının resimlerine de bakarsın. Ama öyle defterlerimi kalemlerimi karıştırmak, yırtmak kaybetmek yok!” demişti. Buna nasıl sevinmişim, bilemezsiniz. Yine de abime sırrımı söylemedim; her kitabı, hatta el yazılarını bile gürül gürül okuduğumu ondan sakladım. Evde kimse yokken, çantasını açıp kitaplarını sesli sesli okuyordum hep. Hemi de defterine yazılar yazıyor, sonra yazdıklarını silgiyle siliyordum. Sekiz-on gün önce abim neredeyse beni yakalıyordu. Defterine yazı yazmış ve silmeye fırsat bulamamışım yanıma geldiğinde, kapatıp çantasına koydum. Nasıl oldu biliyor musunuz? Öğretmenin verdiği tatil ödevini yapmaya başlamış, ama daha tamamlamamıştı. Yazdığı yazıya dört-beş cümle de ben eklemiştim, silecektim zaman bulamadım. Yanımda defteri çıkarıp açtı ödevini tamamlamak için. Yazdığı yazıyı, hatta benim yazdıklarımı bile bana okudu, ama yine de anlamadı. Korktum anlayacak diye, aslında içimden farkına varsın ki, açıklayayım istiyordum. Herhalde yazım Hüsük abiminkine çok benziyor. İyi ki de sırrımı açmamışım. Çünkü iki üç gün önce evde okuma-yazmadan söz açılmıştı babam, “Jale’yi de ablası gibi üçüncü sınıfa kadar gönderip okuldan alacağım. Harfleri birbirine çatarak okumayı, adını soyadını yazmayı, biraz da toplama çıkarmayı öğrensin yeter. Kız kısmı beşi bitirip de n’olacak ? Eksik eteğin gürül gürül okumasından bana ne fayda var, yarın itin birirni alıp gidecek. Oğlanı okuturuz yeter” demişti de bağırm ezildi. Eğer Hüsük abime söyleseydim babam öğrenir, beni okula mokula yollamazdı. Okula bir kayıt oldummu, göndermemezlik edemez. Hem yeni öğretmen beşe kadar okutuyor, eğitmen gibi üçe kadar değil. Zaten ben üçe kadar da okusam beşin kitaplarını da bitiririm.(*Az susar*) Bu kadar derdimi döktüğüm yeter Hüsük, sen beni çok konuşturdun. Şimdi de sana adınının nasıl yazıldığını göstereyim, sen de belle, emi? Ayy!

sahi sen de Musto da gerçekten öğrenciydiniz, okumayı biliyorsunuz. Haydi seni yardımcım yaptım, öğretmen yardımcısı oldun...*(Az durur, taşların önündeki yazuları inceler)*
Hane bacı sıra şimdi sana geldi. Ben Hanife ablamı çok seviyorum, o hep benim tarafımı tutuyor. Bazan benim yüzümden, beni kayırdığı için sopa bile yiyor zavallı. Sen Hanife bacımın adını taşıyorsun, sana hiç vurmuyacağım, hiç korkma! *(Odunu kaldırıp kucaklayarak öper sonra yerine kor)* Şimdi senin adını yazıyorum; HA-NE, HA-Nİ-FE! Tamam mı? *(Tellal sesini duyar, bırakıp onu dinler)* Korucu Osman Memed tellal çağırıyor.

KORUCUNUN SESİ _ ; *(Uzaktan dalga dalga gelir)* Duyduk duymadık, işittik işitmedik demeyiiiiinn! Cemal öğretmen bugün okulu açtın! Yedi yaşındaki çocukların kaydını yapıyoooo! Çocuklarınızı okula kaydettirmeyi ihmal etmeyesiniz; Muhtarın emridiiir! Üç gün sonra da dersler başlayaaaaakkk!*(Üç kez yineler).*

KAFİ JALE _ ; *(Korucu haberini tekrarlarırken Kâfi Jale kül üzerine yazdığı yazuları bozar, bir yandan da taşları ve odun parçasını yerine korken)* Herkesten önce gidip ben kayıt olacağım! *(Kâfi Küllük sınıfını bozarken abisi Hüsnü, duvarın köşesinden çevresine bakınarak girer, kardeşini görür gülererek, odun yığınının ardına çömelip kakasını yapar.)*
Ameeeey!! Birisi kakasını yapıyor galiba, pis koku heryanı sardı.*(kendi kendine)* Haydi Kâfir Jale herkesten önce kayıt olmaya!*(Kara lastiklerini giymeden yalınayak koşar)*

HÜSNÜ _ ; *(Kalkıp seslenir)* Dur kız gitme dur, ben seni götürür kayıt ettiririm.

KAFİ JALE _ ; Sen miydin Hüsnü abi? Pis, buraları kokuttun. Helaya niye gitmedin? Ayıp değil mi? Ben seninle gitmem kokmuş cenabet, yalnız gider kaydolurum.*(Yürür çıkar)*

HÜSNÜ _ ; *(Arkasından seslenir)* Ne'dem kız çok sıkışmıştım. Nereden bileyim sen bu küllükte tek başına oynuyorsun. Dur kız koşma! *(Kül yığınının önündeki lastiklerini alır, arkasından çıkar. Sesi dışarıdan gelir)* Kız yalınayak koşma. Lastiklerini giymeyi bile unutmuşsun; ayaklarına diken batır, cam batır, bekle beni! *(Sahne kararır)*

SAHNE 7

Aynı gün eve dönerke., تنها bir köy sokağ köşesi.

Hüsnü, Kâfi Jale, İsmi Kadın, daha sonra Kopisadık, Leyli Ana ve Mısıkalı

HÜSNÜ _ ; Haydi Kertik Kâfi Jale, okula da kaydoldun. Kız numaran kaç?

KAFİ JALE _ ; *(Cebinden bir kağıt parçası çıkarıp bakar)* Yirmi dört.

HÜSNÜ _ ; *(Gülererek)* Sanki okuyormuş gibi bir de kağıda bakıyor. Bak bundan sonra her dediğimi itirazsız yapacaksın, yoksa derslerinde sana yardım etmem. Bir dediğimi ikiletmeyeceksin anladın mı? Ellerimi ayaklarımı bile sana yıkatacağım.

KAFİ JALE _ ; Sanki şimdi bir dediğini ikiliyorum, gücün bana yetiyor. Hane bacıma niye bir şey diyemiyorsun? İyi, bundan sonra götünü de bana yıkat! Derslerime iyi çalışıp sana muhtaç olmayacağım. *(Elindeki kağıda bir daha bakar)* Baksana abi, bu öğretmen benim ilk adımları yanlış yazmış; Kâfi'nin şapkasını unutmuş. Bu böyle Kaafi okunur...

HÜSNÜ _ ; *(Şaşkın)* Kız sen nereden biliyorsun inceltme işaretini?

KAFİ JALE _ ; *(Kendine gelir)* Ne bileyim aklımda kalmış. Küçük Ağa Kâmil, bana adımları yazmayı öğretmişti; tıpkı Kâmil'in a'sı üzerindeki şapka gibi bir inceltme olacakmış! *(O sırada köşeden çıkan İsmi kadın sırtındaki omuzluk çengellerine takılı su kovalarını yere indirerek, omuzluğu sağ eline alıp sinsice yaklaşmaktadır.)*

HÜSNÜ _ ; Doğru söylemiş; dükkân'ın de Lâle'nin de a'ları üzerine inceltme işareti konur. Biz onu dördüncü sınıfta dilbilgisi derslerinde öğrenmiştik. *(Böbürlenerek)* Bu yıl da beşinci sınıfın en çalışkan öğrencisi olacağım ben!

KAFİ JALE _ ; Ya arkadaşın Musto? O mu sen mi?

HÜSNÜ _ ; Onunla biz sırayla birinci olduk hep, yine öyle olur herhalde; bazan ben bazan o birinci geliriz. Biz birbirimizi kıskanmayız. Biz ikimiz hep öğretmen yardımcısı oluyoruz. Öğretmenimiz kendisi bizim sınıfla meşgulken, sırayla diğer sınıfları okutmaya gönderiyor. Bak eğer evde sözünden çıkarsan, sana iltimas yapmam, seni hiç okutmam derse geldiğimde!

KAFİ JALE _ ; Aman abii, yapmasan yapma!

İSMİ _ ; *(Arkalarında iki-üç adım kala elindeki omuzluğu kaldırıp kıza doğru sallarken)* Dur ki senin baban canına sıçam, Kertik şıfıntısı! Safi oğlum senin yüzünden öldü, ben de seni

geberteyim. (Omuzluğun ucu kıza ulaşmaz yere değer, Hüsnü sıçrayıp kaçar. Kadın diğer eliyle Kâfi'nin siyah yazmasının altından çıkan sarkan iki saç örgüsünden yakalayıp kıızı altına alır. Omuzluğu bir yana atarak iki eliyle yumruk tokat gelişi güzel vurmaya başlar. Kâfi bağırarak ağlarken,) Uğursuz Kertik, Safi öldü sen niye yaşıyorsun? Senin uğursuzluğundan oğlum öldü. Şih Hüseyin Dede yalan mı söylüyor? O düşüme girdi: "Senin oğlun dedi, Kertik Kâfir'in yüzünde öldü; kendisi de hayatının sonuna kadar iki beşik kertiğini yüzünde taşıyacak, hiç yüzü gülmeyecek!" Yüzü gülmeyesice Kâfir Kertik! (Vururken bir yandan ağlar) Hep o anan kaltağı aklıma girdi seninle beşik kertme yapmak için!

KAFİ JALE _ ; (Ağlarken) Yeter İsmi hala vurma her yanımı morarttın, kemiklerimi kıracaksın! Benim ne kabahatım var? Ben Safi'ye ne yaptım ki beni dövüyorsun? Siz ettiniz, siz yaptınız, kabahatı bende buluyorsunuz. Üstelik ben de Safi'nin yedi yıl yasını çekeceğim. Yeter vurma, kalk üzerimden ezeceksin beni!

İSMİ KADIN _ ; (Aldırılmaz, hırsı daha artmıştır) Senin kırılmaz yerlerini kıracaam, öldüreceğim seni! Öldürüp de Safi'nin mezarının içine gömecem seni! (o anda Leyli Ana, Kopisadık ve Hüsnü girerler)

LEYLİ _ ; (İsmi kadının üzerine kartal gibi saldırırken) Sen benim kızımın sıçtığını bile yiyemezsin, seni aranın sürtüğü! .mına bizim kara eşşek koyasınca! Dur ki senin ağzının orta yerine ötürük dolduram! (Arkadan İsmi Kadının kavrayıp kızının üzerinden kaldırır ve altına alır. Kâfi Jale kalkıp ağlayarak köşede bekleyen babasının kardeşinin yanına koşar) Sen benim tırnak kadar çocuğumu dögesin he mi? Orospu seni, ben adamın ağzına sıçarım aha böyle.

İSMİ _ ; (Avkalaşırken üste çıkmıştır) Aranın şarmitası da sensin kaltak! Sen bizim boz eşşegin kakmışına sıç ki, .ötün .arak göre, girip çıktıkça dalap çiyneyesin! (Bir eliyle Leyli Ana'nın boğazına sarılır) Kolaymıymış bak bakalım İsmi kadına arkadan saldırmak, aranın orospusu, ben adamı hinç ederim!(Leyli kurtulmaya çalışır)

KAFİ JALA –HÜSNÜ _ ; (Birlikte) Baba Leyli anayı boğacak İsmi kadın, elinden alsana! (İkisi birden koşmak isterler)

KOPİSADIK _ ; (Onları tutar) Kadınların kavgasına erkek olan erkek karışmaz. Durun korkmayın siz de! Leyli ana biraz hafiften aldı, şimdi o üste çıkar; biz karışmıyalım.

LEYLİ _ ; (Boğuk sesle) Seni sini boklu fahişe! Biraz yumuşak davrandım sana, kendini has tarlanın kunduru buğdayı sandın ha? Senin şu kara saçlarını arpa yolar gibi yolarım! (Anında sağ eliyle, İsmi'nin örtüsü düşmüş başından yanlamasına önüne sarkmış uzun saçlarını kavrayıp, boynuna dolayarak sağa doğru çeker. Kadın hırıltılı sesler çıkararak sırtüstü düşer. Leyli ana İsmi kadının göğsü üzerine oturur ve kadına iki kuvvetli tokat atar) Sürtük, zavallı Safi'nin ölümüne biz üzülmedik mi sanıyorsun? Neredeyse bir yıl olacak, kaç kere ziyaretinize geldik; biz üstümüze düşeni yapmadık mı? Pintiliğinizden üstünüze boğazımıza bakmazsınız; güzün soğukunda bir dal ışikle gezdirdin oğlanı, soğuktan yatağa düştü. Köye sağlıkçı gelmişti, ona bile göstermedin ilaç parası gider diye. Onun ölümüne siz sebep oldunuz kaltak. Al bu Safi'nin, bu da Kâfin'nin yerine! (Birer tokat daha atar)

İSMİ _ ; (Kadın yüksek sele bağırır) Yetişiiin komşular! Kopisadık gil, hepsi birden toplanmış başıma bindiler, beni öldürüyorlaaar!

LEYLİ _ ; Edepsiz edepsiz bağırma, burada kimse seni duymaz İsmi kaltağı! Bu ıssız yeri sen seçip, kızına tuzak kurdun, onu dövüp yataklara düşüresin diye. Bereket Hüsnü çabucak koşup bize haber verdi.(Bir tokat daha indirir)

KOPİSADIK _ ; Yeter kız Leyli yeter artık, bırak da alsın kovalarını sittir olsun gitsin evine. Bizim de işimiz gücümüz var. (yavaşça Jale'ye) Sen de evde şu beş kardeşe(Elini göstererek) haber anlatırsın; bakayım benden izinsiz nasıl okula kayıt yaptırıyor muşsun sen?

MISIKALİ _ ; (Köşede çocuklarıyla bekleyen Kopisadık'ı görmez, bağırır) Hele şu kaltağa bak sen, karımın üstüne çıkmış. Dur seni altına yatırıp üstüne ben çıka...(Cümleyi tamamlayamaz. Kopisadık kabarak ona doğru ilerler. Adamın korkulu bakışları arasında konuşmasız-küfürsüz bir süre meydan okumayı sürdürür. Bakışlarla, jest ve mimiklerle bir çeşit gözdağı vermedir bu. Ansızın birbirlerine saldıracaklarmış izlenimi uyandırırılar. Mısıkalî'ni kabarması söner birden) Yahu Sadık aga sen burada mıydın? Bunları niye böyle kavga etmeye bırakıyorsun, ayırsana şu geçmişi tenekelileri! Leyli bacı ayıptır, bu size yakışır

mi? (Kopisadık sessiz ve sert bakışlarla sinirli bir biçimde korku vermeyi sürdürerek, karısını sırtından tutup sürükler ve çocuklarının yanına giderek köşeyi dönerler.)

İSMİ _ ; (Yerden kalkarken, çıkanların arkalarından şaşkın, derin derin nefes alarak bakan kocasına) Pis korkak cenabet, sen de erkeğim diye geziyorsun! Kopisadık'ın karşısında nasıl da pıstın, korkundan tumanına kaçırdın. Hepsi birden üstüme çullanıp, beni Leyli sürtüğünün altına yatırdılar. Tek tek tek gelselerdi. Kertik Kâfir'ini iyi bir benzettim. Tek gelseydi Kopisadık'ın bile bıyıklarını yolardım vallah! (Öfke içinde yerden omuzluğu alıp kovalarını sırtlayarak çıkar ve şaşkınlığı hala geçmemiş ve kendisine yanıt bile vermemiş kocası da arkasından...)

Sahne değişir

SAHNE 8

On gün sonra. Tek öğretmenli Köy ilkokulunun öğretmen odası. Cemal Öğretmen, Mustafa Karaca, Hüsnü, Kâfi Jale, Kopisadık. Hepsi öğretmen masasının karşısında dizilmiş tahta sandalyeler üzerinde oturmaktadır. Cemal öğretmen masanın başında ve önündeki kağıtlara birşeyle yazmaktadır.

CEMAL ÖĞRETMEN _ ; Haydi Mustafa Karaca, Jale Kayalı hakkında Hüsnü Kayalı ile bana anlattıklarını babasının önünde de anlat.

KOPİSADIK _ ; Öğretmen bey, beni niye buraya çağırdınız? Bu yaşamıyası kız dokuz-on gün önce bir komşuyla kavga etmemize neden olmuştu, yoksa yine bir yaramazlık mı yaptı? Bizim hükümet adamlarıyla kavgamız-nizamımız olmaz; beni çağırtacağınıza cezasını verseydiniz. Akşam da ben iyiye bir çaldım...

CEMAL ÖĞRETMEN _ ; (Şaşkın)Sen ne diyorsun Sadık aga? Ne cezasından, ne sopasından sözediyorsun? Jale Kayalı kötü bir şey yapmadı ki, onu cezalandıralım. Tam tersine bu güzel kızımızı ödüllendirmek istiyoruz. (Sertçe) Hüsnü Kayalı babana hiç bir şey söylemedin mi ? HÜSNÜ _ ; Hayır öğretmenim, yoksa gelmezdi. Sadece, öğretmenim seni çağırıyor deyip geri koştum.

KOPİSADIK _ ; Oğlan eve bile girmedi, pencereden çağırdı. Ardından seslendim, koştum yakalayamadım. "Kâfi Jale için" dedi o kadar.

CEMAL ÖĞRETMEN _ ; Dinle Sadık aga! (Çocuklara döner) Haydi Mustafa, Hüsnü, bu gün duyduğum en güzel haberi bir kez daha anlatın, o da dinlesin.

KOPİSADIK _ ; Yahu öğretmenim, insanı çatlatmayın, ne söyleyecekseniz söyleyin. Ben sabırtaşı değilim, 'çaat!' diye çatlarım şimdi.

CEMAL ÖĞRETMEN _ ; (Aldırmaz) İyi ya, o zaman gerçek sabırlı olacaksın ki, çatlamayasın! (Mustafa'ya bakar)

ÇOCUK MUSTAFA KARACA _ ; (Hazırola geçmiş, şiir okur gibi) Öğretmenim, bu gün öğleden önce siz birleştirilmiş dördüncü beşinci sınıflarla ders yaparken, ödevimi eksiksiz yaptığım için, beni öbür sınıfta görevlendirmiştiniz. Orada birler, ikiler, üçler oturuyor; onları susturacak , dersleri ve ödevleriyle ilgilenecektim.

CEMAL ÖĞRETMEN _ ; Dün de Hüsnü Kayalı'yı görevlendirmiştin, ama o bu güzel haberi getiremedi..

KAFİ JALE _ ; (Gayet rahat, oturduğu yerden) Öğretmenim Musto beni kızdırmıyaydı...

CEMAL ÖĞRETMEN _ ; (Jale'ye) Önce parmağını kaldır izin al, sonra ayağa kalkarak konuş. İkincisi burası okul, sokak değil, arkadaşının lakabını değil doğru adını söyleyeceksin.

KAFİ JALE _ ; (Jale parmak kaldırıp ayağa kalkar) Öğretmenim Mustafa beni kızdırmıyaydı söylemezdim; sırrımı böyle erken açıklamazdım..

KOPİSADIK _ ; (Öğretmenin Jale'yi uyarması üzerine, tereddüt içinde parmağını kaldırıp, ayağa kalkmaya davranır ve öğretmenin işaretleriyle oturarak) Ne sırrıymış bu Allah aşkına? Bu kız beni deli edecek vallahi!(susar ve sinirli sinirli kafasını sallar)

HÜSNÜ _ ; (Parmağını kaldırarak) Öğretmenim ben birşey söylemek istiyorum, yeni aklıma geldi. (Öğretmen kafasıyla izin verir) Aslında Jale ilk kayıt olduğu gün işaretini vermişti de ben anlayamadım

CEMAL ÖĞRETMEN _ ; Nasıl bir işaret aldın Hüsnü Kayalı?

HÜSNÜ _ ; Siz kayıt günü adını soyadını, numarasını bir kağıda yazıp eline vermiştiniz ya; eve giderken yolda numarasını sordum, cebindeki kağıdı çıkarıp ona bakarak söyledi. Bir başka şey daha söyledi ki, Mustafa bile bunu bilemez.

CEMAL ÖĞRETMEN _ ; Neymiş o Mustafa'nın bile bilemeyeceği şey?

HÜSNÜ _ ; (*Tereddütlü*) Öğretmenim senin bir yanlışını görmüş; dedi ki, benim ilk adım Kâfi'nin şapkasını unutmuş öğretmen. Bu böyle 'kaafi' okunur, inceltmesi olmazsa.

CEMAL ÖĞRETMEN _ ; (*Gülerek*) Peki niye bu yanlışımı gelip bana söylemedin. O zaman ben de onu yanıma çağırıp açıklamasını isterdim.

HÜSNÜ _ ; O bana okuma bilmediğini, sadece adının yazılışını Modanlı'da öğrendiğini söyledi. (*Kâfi Jale başını öne eğmiş kıs kıs gülmektedir*)

KOPİSADIK _ ; Kız ne gülüyorsun, bokunda boncuk mu buldun? (*Öğretmen de güler*)

Allahasen Öğretmenim, buncağız kız okumayı nasıl bilsin? Adını yazmasını da Şakir ağanın oğlu öğretmiştir. Bana da askerde arkadaş olduğumuz Şakir ağanın kendisi öğretmişti, çocuklarım bile bilmez.

HÜSNÜ _ ; He ya herşeyi zaten onlardan öğrenmişsin...

CEMAL ÖĞRETMEN _ ; Yeter Hüsnü Kayalı, sen artık sus. Mustafa ve Jale'nin kendisi anlatsın olup bitenleri. (*Baba Kopisadık şaşkı şaşkın onların yüzüne bakar*)

ÇOCUK MUSTAFA KARACA _ ; Öğretmenim Sizin yapmamı istediğiniz gibi, 1. sınıftakiler için tahtaya tebeşirle A harfiyle başlayan ANA, ABLA, ALİ ve AYŞE sözcüklerini yazdım. Bir kaç kere onları kendim okudum, her birini topluca okuttum. Sonra her sözcükten bir satır doldurmak üzere bir sayfa yazmalarını istedim. Onlara bu ödevi verdikten sonra, 2. sınıflara, Hayat Bilgi'sinden sessiz okuma yapmalarını söylediğim sayfayı okumaya başladım. Aradan on dakika bile geçmemişti ki, Kâfi Jale parmağını kaldırdı ve "ben yazdım hepsini Musto, dedi, şimdi ne yapayım?" İnanmadım, ama hemen gelip bakacağımı söyledim. Benim okumam bitince, parmak kaldıran birine benim gibi okumasını istedim. O heceleye heceleye okurken, birinci sınıf öğrencilerini defterlerine bakıyordum. Değil bir sayfa, bir satır yazıp tamamlayan olmadığı gibi, herhangi bir sözcüğü düzgünce yazan bile yoktu. İçlerinden ikisi, birbirine bakarak sayfa büyüklüğünde sadece bir A yapmıştı. Önce ona bakmam gerekirken, en sona bırakmış olamama çok kızmış olan Kâfi somurtmuş, ama boş durmuyor, yan sıradaki ikinci sınıf öğrencisinin Hayat Bilgisini kendi önüne çekmiş ona bakıyordu. Kâfi Jale'nin defterini görünce şaşırıp kaldım...

KOPİSADIK _ ; Hiç yazamamış mıydı bu musibet kız yoksa?

CEMAL ÖĞRETMEN _ ; (*Duymazlıktan gelir*) Neden şaşırdığını bize söyle Mustafa Karaca, seni şaşırtacak ne oldu?

ÇOCUK MUSTAFA KARACA _ ; Ne şaşırmayayım öğretmenim, Kâfi Jale Kayalı bütün sayfayı yazıyla dodurmuştu. Ben bile bu kadar çabuk zor yazardım. Önce dört sözcükten dört satır, sonra da her sözcüğü birer ikişer cümlede kullanarak sayfayı inci gibi bir yazıyla doldurmuştu.

KOPİSADIK _ ; (*Şaşırmış durumda*) Nee? Bu bizim kız mı yazmış onları, inanmam.

CEMAL ÖĞRETMEN _ ; Bir iki örnek oku onlardan, haydi!

ÇOCUK MUSTAFA KARACA _ ; (*Jale'nin elinden defterini almak ister*) Defteri bana ver oradan okuyayım.

KAFİ JALE _ ; (*Defteri arkasına saklar*) Sana niye vereyim Musto? Ben kendim okurum.

CEMAL ÖĞRETMEN _ ; (*Hafif güler*) Okulda Musto, Hüsük çağırmak yok, unuttun mu? Haydi kendin oku bakalım yazdıklarını. Hem de gerisini sen anlat.

KOPİSADIK _ ; (*Yerinden kalkıp kızının defterine eğilir şaşkınlık içinde bakar*) Hem de inci gibi bir yazı, benimkinden daha güzel. Kız bu yazıyı sen mi yazdın?

KAFİ JALE _ ; (*Güvenlidir, gururla*) Elbette ben yazdım baba, ne belledin?

KOPİSADIK _ ; Kız Jale, kâfirlik yapma; on günde okuma yazma öğrenilir mi?

KAFİ JALE _ ; Bekle baba, anlatacağız işte. (*Öbürleri güler*) Önce öğretmenimin istediği birkaç örnek cümleyi okuyayım. 'Ana olmasa çocuklar da olmaz. Abla yarı ana demektir. Ali ile Ayşe anasını, ablasını sevmiyor. (*O okurken, baba ağzı açık hayret ve şaşkınlıkla izlemektedir*) Ben en çok Hanife ablamı seviyorum...' Öğretmenim Mustafa bunları görünce inanmadı, "kız bu yazı Hüsnü'nünkine benziyor, yoksa ben görmeden çıkıp ona mı yazdırdın?" diye sordu. Ben de dedim ki, onun sınıfında şimdi öğretmen var; ben nasıl gidip

yazdırayım? Deli misin sen? Sonra bana yazdıklarımı tek tek okuttu. Bütün ikiler üçler de suspus olmuş beni dinliyorlardı. Musto'ya, Mustafa'ya dedim ki, bunlar ne biçim ikinci-üçüncü sınıf öğrencisi? Hiçbiri hecelemeden okuyamıyorlar...

HÜSNÜ _ ; (*Parmağı havada söze karışarak, kardeşini babasına över*) Baba, Mustafa o sırada 3.sınıftan birine Kâfi'nin önündeki kitaptan biraz okutmuş, oğlan kekeleyip durmuş, düzgün okuyamayınca...

CEMAL ÖĞRETMEN _ ; (*Öğretmen yüksek sesle*) Sadık efendi, Sadık efendi! Okuma yazmayı çok iyi bilmesinin yanında, üçüncü sınıfların hesaplarını bile yapıyor Kâfi Jale. Onunla gurur duymalıyız, ne gezer? Bir yıldır kız kendi kendisine okuyup yazıyor, ama ailesinin bundan haberi yok, olur şey değil!

KOPİSADIK _ ; (*Şaşkınlığı öfkeye dönüştür*) Öğretmen, öğretmen bey öyle bağırıp çağırma. Ben senin öğrencin değilim. Ben Kâfi Jale kızımın böylesine gürül gürül okuma yazma bildiğini bilseydim, okula mokula göndermezdim. Ona göre önlemimi alırdım.

KAFİ JALE _ ; (*Üzgün parmak kaldırır*) Öğretmenim işte ben bunun için okuma yazma bildiğimi sakladım, sırrımı açığa vurmadım. Ben okumak, beşi bitirmek istiyorum. Okuma yazmayı çok seviyorum öğretmenim. (*Ağlamaklı*) Ben bildir bu zamanlardan beri abimin eski ve yeni kitaplarının çoğunu gizli gizli okudum, resimlerine bakmak bahanesiyle gözetmediğim kitabı kalmadı. Abimin yazıp attığı, karaladığı kağıtları silgiyle silip onlara yazılar yazıyordum. Bazan da onun defterine yazıp, sonra siliyordum.

HÜSNÜ _ ; (*Aklına birşey gelmiş parmak kaldırır*) Öğretmenim şimdi anladım; ben dörtteyken ne çok silgi satın almıştım okul kooperatifinden. Çok silgi harcıyorum diye babamdan tokat bile yemiştım. (*Öbürleri hafif yollu gülerler*)

CEMAL ÖĞRETMEN _ ; (*Ciddileşir*) Kâfi Jale Kayalı, daha çok okuyacağın kitap var. Köyde beşi bitirdikten sonra başka okulları da okuyacaksın sen.

KOPİSADIK _ ; (*Hırsla ayağa kalkar ve bağırır*) Öğretmen bey, öğretmen efendi! Kızın kafasına neler sokarsın sen böyle? Ben beş çocuk babasıyım. Irgatçılıkla, yarıcılıkla geçimim sağlıyorum; mal mülk olarak iki parça tarlam , el kadar bağım, iki tane de dut ağıcım var Kayadibi'nde. Tek öküzle ortak çift sürüyoruz bir komşuyla. Evde bulunan herkesin bir iş yapması gerek ki, aç kalmayalım; muhanete muhtaç olmayalım.

CEMAL ÖĞRETMEN _ ; (*Jale'yi göstererek*) Şu bir karış çocuktan iş mi bekliyorsun?

KOPİSADIK _ ; (*Güler*) Onun bir karışı da yerin altında. Sen köylüyü tanımıyorsun öğretmenim, tanımıyor. Köylü kısmının, reçberin sermayesi adamdır. Köy çocuğu dört yaşında çalışmaya başlar; bostanda, dut bahçelerinde kuşları, kavgaları kovalar. Damlardaki yaygılarda kuruyan unluk ve bulgurluk buğdayı, dut kurusu ve pestilleri, legenler ve teştlerde günlenecek pekmezleri serçelerden, sinekler ve arılardan korur ; güneşle birlikte başlayıp batıncaya dek, ellerindeki yapraklı küçük dal parçaları ya da süpürgeyi sallar dururlar. (*Az durur*) Bizim aileye-yaşına göre- en büyük katkıyı şu gördüğün bir karış kız yapıyor.

KAFİ JALE _ ; (*Ağlamaklı parmak kaldırır*) Hepsi doğru öğretmenim; hizmetçilik, beslemelik yaparak, beşik sallayarak, eşeklerle buğday yükü taşıyarak, yaz sıcağında honcuların peşinde su dağıtarak, oğlakları kuzuları otlatarak... (*Babasına dönerek yalvarır*) Hem onları yaparım, hiçbirine ıııhh!demem, hem de okurum olmaz mı? N' olur baba eve gidince yine beni dövmeyesin?

CEMAL ÖĞRETMEN _ ; (*Şaşkın şaşkın onlara bakar*) Kızım sen neler söylüyorsun? Sen neler anlattın böyle ve sen nasıl babasın Allah aşkına Sadık efendi? Ben seni buraya sevineceğin iyi bir haberi vermek için çağırıştım. Kızımı beşinci sınıftan iki çalışan öğrencimin yanında sınavdan geçirdim. Kâfi Jale Kayalı üçüncü sınıf düzeyinde, Onu bir ay içinde üçüncü sınıftan başlatacağım, yani bu yıl üçü okuyacak. Seni velisi olarak haber vermek, danışmak için buraya getirttim. Sen sevinip, kızına sarılıp öpeceğine, onunla gururlanacağın yerde, tersine her fırsatta onu azarladın...

KAFİ JALE _ ; (*Parmak kaldırmadan üzüntüyle araya girer*) Babamın beni öptüğünü hiç görmedim, şimdi burada sizin yanınızda mı öpecek? Bu haberi duyduğu için evde beni döverek canımı yakmasın, başka bir şey istemiyorum.

CEMAL ÖĞRETMEN _ ; (*Üzgün, sertçe*) Sadık efendi bunun için sakın kızı kötü davranma yoksa Muhtara, ihtiyar heyetine resmen şikayet eder seni köylülerin karşısında rezil ederim.

KOPİSADIK _ ; (*Arsızca güler*) Ben o kadar kötü insan değilim öğretmen bey. Söz veriyorum evde birşey demeyeceğim. (*ağzında geveler*) Belki yolda biraz avkalarım. Ayrıca kızımın üçüncü sınıftan başlamasına çok sevdiğimi de söylemeliyim, çünkü beşi çabuk bitirip, daha erken iş görmeye, çalışmaya başlayacak...

Sahne kararır.

JULY’NİN SEVİMLİ KUZUSU VE KAFİ JALE’NİN KOYUNLARDAN KUZULARDAN ÇEKTİKLERİ

SAHNE 9

Kahve’de Marie Kate’in anlattıklarındaki tekdüzeliği kırmak ve ilgi artırmak, onu canlı tutmak bağlamında, projeksiyonla perdede çiftlik görüntüleri geçerek desteklemek; özellikle fonda sürekli, cümlelere-sözlere uygun hayvan sesleri ve çiftlik yaşamından imitasyonlar biçiminde seslendirmeleri vermek yerinde olacaktır. Böylelikle bir geçişten, bir bağ kurmanın ötesinde hareket verilerek sahne niteliği sağlanır.

Ya da kahvenin hafif ışıklandırılmış pencere perdesinin ardında konuştukları görülür, bir çeşit gölge oyunuyla.

MARİE KATE’İ SESİ _ ; July’nin onbir yaşının içinde çiftlik hayvanlarıyla tanışması ilginçtir. İlkokulu bitirdiği yaz, son iki yıldır sınıfıyla toplu halde gittiği yaz kampını Dijon çevresi kırsalında bir çiftlikte geçirmişti. Kırsal yaşamı hiç görmemiş olan July için çok değişik, heyecan verici bir macera olmuştu ki, “ben büyüdüğümde kırdaki bir ev satın alıp orada yaşayacağım” diyordu.

July koyunların ağılında henüz bir-iki aylık olan bir kuzuyla fazlaca ilgilenerek kendisine alıştırmış. Onu besleyerek, okşayıp severek aralarında iyi bir dostluk kurmuş. O kadar çok birlikte olmuşlar ki, ağıla yaklaşıp da ona verdiği Hardy adıyla seslenince, o cılız bacakları üzerinde yaylanıp yanına koşmuş. Bu yüzden arkadaşları da kendisine Lorelle demeye başlamışlar. Ancak ayın sonuna doğru, July’nin kendi elleriyle beslediği kuzu bir tombullaşmış ki, bu kez arkadaşları isimlerin yerini değiştirerek seslenmeye başlamışlar!

Ama ayrılma günü gelip de, ağıla yakın bir yerde bulunan kamp otobüsüne binmeye hazırlandıklarında olan olmuş. Bütün gün iki gözü iki çeşme ağlayan July, Hardy’e seslenince, kuzu anasından sürüsünden ayrılarak koşup yanına gelip kucağına atlar. Çoban gelip götürür, kuzu yeniden koşarak gelir, sanki July’nin gideceğini anlamıştır. July otobüsün penceresinden sarkmış ağlarken, kuzu meleğe meleğe otobüsün çevresinde dolaşarak, altına girerek çobana yakalanmaz, onu peşinden koşturur. Sürücü otobüsü hareket ettiremez bir kaza yapmamak için. Çiftlik sahibine ya da sorumlusuna haber verilince o da gelmiş. Öğrenci kampı başkanı öğretmen kendisinden kuzuyu July için satın almak istediğini söylemişse; durumu gören adam para istemeyip, kuzuyu July’ye hediye ettiğini söylemiş. Bunun üzerine July otobüsün açık kapısından seslenince kuzu koşarak sıçrayıp içeri girmiş.

July kızımız bir yıl boyunca o kuzuyu evin bahçesinde besledi. Derslerini, ödevlerini bitirir bitirmez soluğu, bahçenin bir köşesinde yaptıkları tek hayvanlı ağılda alıyordu. Kıvrık boynuzlu kocaman bir koç oldu küçücük kuzu. Bir kaç kere de onu okşayıp severken koç bu, toslayıp yuvarlamıştı kendisini. Kısacası tehlikeli olmaya başlamıştı. Aynı yılın son ayında Hardy koçu komşuları ve sıkça selamlaştıkları bir müslüman Türk aileye bağışladılar. Onların da kurban bayramında banyo küvetinde kesip yediklerini, kendilerine “kutsal kurban eti” olarak getirilen kocaman bir but parçasından öğrenmişlerdi. Bunu duyan July bu etten yemediği gibi, o gün çok sevdiği okuluna bile gitmedi evde bütün gün de ağlayıp durdu.

July'nin o yılki çiftlik kampında bir başka macerası daha olmuş. “ Tati dedi bir gün, benim dudaklarından ilk öptüğüm erkek Ted oldu. Samanlıkta onu öptüğümde nasıl hoşuma gitmişti anlatamam. Zaten o çiftlik dönüşümde ben ilk kez regl oldum, biliyor musun? Neyse otların samanların üstünde altüst yuvarlanıp duruyorduk, bir hışırtı oldu, çok korkmuştuk çıplak yakalanıyoruz diye. Meğer Hardy, benim oraya girdiğimi uzaktan görünce peşimden samanlığa girmiş orada ot yiyor....”

(Bir süre sessizlik, arkasından uzaklardan belirli aralıklarla gelen ve gittikçe yaklaşan koyun ve kuzu sesleri.)

SAHNE 10

Köyde üç komşu evin cephesinin baktığı ve kapısının açıldığı köy meydanı ya da sokağı. Uzaklardan gelen koyun kuzu sesleri sahne aydınlandığında ya da perde açıldığında iyice yaklaşır ve peşinde ikisi önünde, biri ardında meleyerek gelen üç koyun (ikisi beyaz biri kara koyun postu giyinmiş üç kişi diz ve elleri üzerinde yürümektedir) ile Kâfi Jale ön soldan sokağa girer. Üstü başı sırsıksıklamdır. Jale biri sağ, diğeri sol omuzuna, bir diğeri de önden boynuna asılı üç kil torbada kafaları ve ön ayakları dışarı sarkan üç yeni doğmuş kuzu taşımaktadır. Bir anda sahneyi, kuzuların ince meleme sesleri ve analarının onlara yanıt veren melemeleri doldurur. Ancak torbalardan sarkan kuzularının yandan önden kafalarını ön ayaklarını yalayarak arada susarlar.Sokağın ortasına doğru ilerlediğinde evin ikisinin penceresinden başlar görünüp geri çekilir.

KAFİ JALE _ ; (Evlerden birine doğru yönelmiş ağır ağır ilerlerken, meleyen koyunlara, kendikendine konuşur) Susun artık, Ballıkbaşı'ndan beri melemelerinizi dinlemekten kulaklarım sağır oldu. Bir yandan da onca yağmur üzerimden geçti; sırsıksıklam oldum, bereket güneş açıldı, yoksa hasta olacaktım.. Üçünüz de taşların dibinde gizlenerek kuz(u)ladınız. Ya görmeseydik ne yapacaktınız? Köpeklerin eniklerini ağızlarına alıp götürdükler gibi, siz de kuzularınızı ağızınıza alamazdınız ya! Kuzular tay durup yürüyünceye kadar onları bekleyecektiniz. Görmeseydik, biz de sürüyü sürüp gidecek ve siz kuzularınızın başında beklerken gece kurtlara yem olacaktınız. Ondan sonra hesap bizden sorulacak? Hanife ablamlam bana dua edin! (Öndekine) Hele sen karakoyun, bana öyle meleyerek bakma yala kuzunu işte, geldik işte kuzunu şimdi önüne koyarım. Kuzularınızı da sizi de sahiplerinize teslim edip bahşişimi alacağım. Bizim köyde buna ‘movula’ diyorlar. Eğer sahibin Yeto hala movulamı bol verip, beni sevindirmezse gözünün yaşına bile bakmam karakoyun; kuzladığin yeri iyi biliyorum bellik koydum. Kocaman bir taşın üzerine adımı bile kazıdım, oracıkta bulduğum çakmak taşıyla. Oraya beddua taşı diktimmi, kuzun sabaha çıkmadan ölür! Hem sen şimdi çoktan ölmüştün Hanife bacım sana yardım etmeseydi; kuzun ters dönmüş doğuramıyordun. O,”ya bismillah” deyip, soktu elini çıkardı kuzuyu. (Jale kapılardan birinin önünde durup, bağıırır) Yeto halaaa! Karakoyun kuzuladı, mavulamı isteriiiiim! (Ön torbadaki kuzuyu çıkarıp karakoyunun önüne koyar. Anası ayakta durmaya çalışan meleyen kuzusunu yalarken) Al kuzunu, daha da meleyerek benden birşey isteme.(Bu sırada kapı açılır, kadın görünmeden koyunla kuzuyu içeri alır)

YETO HALANIN SESİ _ ; (İçeriden) Al işte getirdim mavulanı Kertik kız, akli yetik kız! Bu iki tahta pestil, aha sana iki haşlanmış yumurta! İki ekmele bir koca kalıp da peynir; ablanla yersiniz.(Jale verilenleri, kuzuyu çıkarıp içini dışına ters çevirdiği öndeki torbaya koyar) Hanife'ye de selamımı söyle; sağolsun, karakoyunumun doğurmasına yardım etmiş. KAFİ JALE _ ; (Gülerek kafasını sallarken, dua eder) Yeto hala Yeto hala! Mavulan kabul, yüzün ağ ola! Karakoyunun sütü bol, kuzusu koç ola, koyun ola! (Komşu kapının önünde durur, sağ omuzundaki kuzuyu çıkarıp beyaz koyunlardan birine, anasına teslim eder) Emine halaaa, koyununuz kuzladı, kapıyı aç! (Beklerken içinden geçenleri seslendirir) Şu Kopi babamız da bu yıl, başımıza köyün davar çobanlığını çıkardı. Hanife ablamlam benim başıma bela oldu. Büyük ablam gelin olup kurtuldu; aman gelin oldu da yüzü mü gülüyor sanki! Kocasıyla bir ay beraber kaldı, ondan sonra çekti gurbete para kazanmaya gitti. Zavallı bacım ana-babamınkinden kurtuldu, kaynananın-kaynatanın yumruğu altında şimdi. Hüsnü abim

geçen yıl sınavı kazanıp Öğretmen okuluna gitti, 2.sınıfa geçmiş bugün yarın tatile gelecek. Musto ondan çalışkan çıktı, o bu yıl üçe geçmiş. Bu yıl tatilde İstanbul'da çalışan babasının yanına gidecekmiş. Abim gelince ben çobanlığı bırakıyorum; vallahi iki aydır dağlarda yağmurda-yaşakta tabanlarımın etini yedim. Koyunların peşinden koşmayı bırakıp, bebekli annelere yardım işime döneceğim yine. İki gün önce duydum; Hıdo Memmed'in gelini güze kadar anamdan beni istiyordu, pazarlık yaparlarken onları dinledim; iki eşek yükü un-bulgurla birlikte, boğazımı görecektir, üstümü-başımı verecek. Anam bir tane de bana, bayramlık yeni bir çiçekli fistan dikmesini istedi. Fato gelin "Leyli hala sen de yükünü yücelere yığıyorsun, ama ben Kertiği, aklıyetik Jale'yi seviyorum" dedi ve kabul etti. Ha, bana şimdi de Aklıyetik kız adını taktılar. (*Yüksek sesle*)Emine halaaa, kapıyı açsanaaa! (*Dışavurum konuşmayı sürdürür*) Ahırda, merekte, evde, tarlalara kül-gübre dökerken eşeğin peşinde hep elimde kitap var diye, "Kertik Akli Yetik kız" demeye başladılar. Geçenlerde kulaklarımla duydum; bir kadınla bir erkek konuşurken "anam şu Kertik akli yetik kız, sıçmaya giderken bile kitap elinden düşmüyor" diyorlardı. Deseler de yazar? Giden yıl, beş yıllık ilkokulu üç yılda bitirdim de ne oldu sanki? Yaşım küçük olduğundan diplomamı bile alamadım, bu yıl içinde verecekler onikiye girdim ya. Zaten babam ne kız öğretmen okuluna ne de hemşire okulu sınavlarına girmeye de bırakmıyor. İlkokuldan sonra okuyan kızlar açılıp saçılıp, ahlaksız oluyormuş! Ancak babam bıldıır iyi bir iş yaptı; beni dokuz ay için Cemal öğretmenime hizmetkarlığa verdi. Öğretmenimin hanımına yardımcı oldum, çocuklarını avuttum. Benim için sanki bir yıl ortaokula kayıt yaptırmışım gibi oldu. Cemal öğretmen okulu kapatıp eve dönünceye dek, ablanın yanında kalıyordum ya; o kadar çok boş zamanım oluyor du ki, okul kitaplığındaki kitapların yarısından fazlasını okuyup bitirdim; *Kaşifler Alemi, Ömer Hayyam, Paul ve Virjini* mi dersiniz Oscar Wilde'nın *Dorien Gray'in Portresi* mi? Kitabın biri de koyunmda, ama bu beni ağlatıyor, ağlatsın; adı boşuna *Hıçkırık* konulmamış. Davarın peşinde ablama da okuyorum yüksek sesle, o da ağlamaya başlıyor. Ben de büyüyüce kitap yazacağım; ama okuyanları ağlatsın diye değil, bilgilensinler diye...

EMİNE KADININ SESİ _ ; (*İçeriden gelir*) Kız Kertik Akli Yetik, kendikendine ne konuşuyorsun öyle?

KAFİ JALE _ ; Koyunlara okuduğum kitaplardan sözediyordum Emine hala. Al haydi koyunla kuzunu, ver mavulamı? Sen niye bu kadar geciktin? İşim gücüm var benim, Hanife bacımı yalnız bıraktım sürünün başında. Al içeri de kuzuyu da emzirt. Mavula mı unutma ha, yoksa taş dikerim.

EMİNE KADININ SESİ _ ;(*İçeriden gelir*) Seni gidi akli yetik! Kız Kertik, niye geciktim sanıyorsun? Sana mavula hazırladım mavula; gittim kilerde peteğe bakıp ikinize de birer dalak bal çıkardım. Ağzınız tatlansın ki, yüzünüz güle! İki yufka ekmeğin içine sarıp bir yağlıkla bohçaladım, al torbana koy.

KAFİ JALE _ ; (*Kapıdan içeri uzanır ve sevinçle küçük bohçayı alıp kal torbasına koyarken*) Emine hala Emine hala, mavulan kabul yüzün ağ ola! Koyunun sütlü, kuzun büyüyüp koç ola koyun ola! (*Emine'nin kapısı kapanır, öbür kapıya terddütle yaklaşır*) Ay içimde bir korku var; bu koyun benim beşik kertme kaynanamın, ya bana yine birşey yaparsa? (*Son kuzuyu torbadan çıkarıp koyunun önüne koyar*) Yok canım sanmam; o kavgadan birkaç hafta sonra bize geldi barıştılar ailecek. Benden bile ayrıca özür diledi ve sarılıp öptü. Bu yıl da hemen hemen her üç-dört günde bir, sabahları davar katmaya gelirken bize dağda yiyelim diye pestil, kuru üzüm, armut-elma kurusu, yumurta peynir koyuyor torbamıza. Acaba evde yoklar mı? Pencerele de kapalı, kimse görünmedi. (*Bağırarak kapıya vurur*) İsmi hala İsmi halaa! Koyunun kuzladı, ver mavulamı al kuzunu! (*İki kez yineler*)

İSMİ KADIN - ; (*İçeriden seslenir*) Geldim, geldim Kâfi Jale, gelinliğim geldim; kapıyı yolup durma, sesini duydum anam. (*Kapıyı açıp dışarı çıkar*) Ay benim gülmemiş Safi'min beşik kertmesi, güzel gelinliğim benim! (*Ona sarılıp öper*) Kulağıma biriki kez koyun kuzu melemesi geldi, ama çıkıp bakamadım. İçeride gezerkuyu bez tezgahının başındaydım, mekik şakırtısından hemen sesini alamamıştım. Ay Kâfi, kız bu ne senin halin? İğneden ipliğe sırsıklam kesilmişsin. Sözüm sana değil yavrum; bizim köyde böyle sırsıklam olmuşlara, ne derler, duymuşundur..

KAFİ JALE _ ; İsmi hala şu koyunla kuzu içeri al, sen bizim köylülere bakma, onlar herkese, herşeye bir kulp takarlar. Bazı sözlerin de ya başına, ya da sonuna ayıp bir sözcük eklerler.

İSMİ KADIN _ ; Şunları içeri alıp mavulanla birlikte sana birşeyler...*(İçeri girmiştir ne dediği anlaşılmaz)*

KAFİ JALE _ ; *(Kendikendine)*İsmi hala çok değişmiş çok. Anamın dediği gibi dilinin altında başka bir şey olmasın sakın?

İSMİ _ ; *(Küçük bir bohça ve birkaç giysi parçası elinde çıkar; onları bir yana kor)*Önce şu mavulayı torbaya koyalım *(Jale'nin omuzunda duran boş torbayı alıp ters çevirip hediyesini içine koyarken)* Bohçada üç ekmek, aralarında bir topak tuzsuz tereyağı, bir kalıp keçi peyniri var. Güle güle yeyin; ama birazını da Leyli bacıya götür, zavallının ağartısı kesik! *(daha yavaşa)* İki koyun bir keçiden süt-yoğurt mu olur anam? Zaten ineği de kısrımış.

KAFİ JALE _ ; *(Biraz şaşkın , biraz tedirgin movula duasını geçer)* Sağolasın İsmi hala, mavulan kabul ola! Koyunun sütlü ola, kuzun büyüüp koç ola koyun ola! *(Geri dönüp yürür)*

İSMİ _ ; Dur hele gitme kız! Çıkar ver bana şu başındaki sırsıklam olmuş yazmayı.

Üstündekileri de çıkar. Şu hırkayı, çiçekli şalvarla şu ince alaca fistanı al giyin kapının arkasında. Çekinme haydi giyin onları, sen benim de kızım sayılırsın.*(Jale tamamıyla şaşkın ve karşıkoyumsuz dediklerini yapmak için kapını arkasına çekilir ve kadın konuşmasını sürdürür)* Çok ıslanmışsın, güneş var ama, daha bahar ne de olsa; bir bakarsın hava soğur, üşütürsün yavrum. *(Birden değişir ve ağlamaklı)* Leyli anan beni tokatlarken söyledikleri diken gibi yüreğime battı, çünkü haklıydı. O gülmemiş, gün görmemiş Safi'min ölümüne ah biz sebep olduk, biz yavrum! Şimdi seninle birlikte büyüyecekti. Sen akıllı yetik kızsın, çok da güzelsin. Başkası kapıp kaçmasın diye sizi onikisinde-onüçünde evlendirir, sonra ikinizi de okuyabildiğiniz yere kadar okuturduk. Zavallı Kopisadık ile Leyli kadın ne yapsınlar ki; elde yok cepte yok, tarla yok tum yok! Evde altı-yedi boğaz var, bizim gibi bir Koroğlu, bir Ayvaz değil ki! *(Kâfi Jale kapının ardından üstünü-başını değiştirmiş, çok değişik etkileyici bir görüntüyle çıkar)* Kız Kâfi Jale, Akıllı Yetik Kız! Giyince daha da güzelleşmişsin.

(Göğüslerine parmaklarıyla hafif dokunarak) Amanın narları da büyümeye başlamış, kız seni yakında kapıp kaldırırlar. Şalvar da bir yakıştı ki, ama ayağındaki çarıklarla iyi görünmüyor gülüm. Dur sana, o şalvarla gençliğimde giydiğim güllü papuçlarımı da sana getireyim.

KAFİ JALE _ ; *(Şaşkın, gözleri yaşlı)* Sağolasın İsmi hala. Bunlar yeter bana. Hem bunları davarların ardında giyemem, benim eskiler yıkanıp kuruduktan sonra değiştiririm. Ver elini öpeyim. *(Öper, kadın da ağlamaklı olarak kıza sarılıp öper)*

İSMİ _ ; Dur benim güzel gelinliğim, bu da sana asıl hediye, bir ipekli eşarp. Bu yıl içinde beşik kertme yasin bitecek, o zaman bunu takarsın. Belki seni böyle tek başına yakalayıp veremem, iyi sakla. Bunların hepsini düğünde bayramda giyersin Şu eskileri bana ver, onları hemen yıkar kurutur, bu akşam Leyli bacıya veririm. Güllü yemeniyi de unutmam; bu şalvar gibi o da tam senin ayağına uyacak. Haydi şimdi git! *(Kadın, oğlunu anımsayarak ağlaya ağlaya içeri girer)*

KAFİ JALE _ ; *(Ağlamaklıdır)* İsmi hala, söz veriyorum önümüzdeki bayram bunları giyip ilk size bayramlaşmaya geleceğim *(Geldiği yerden çıkarken, kitabını açar)* Şu Hıçkırık'ı oyuyayım da, hıçkıra hıçkıra ağlayayım bari! Zaten bizim alın yazımız gülmek için değil, ağlamak için yazılmış.

SAHNE DEĞİŞİR

SAHNE 11

Aynı akşam Kopisadık'ın evi. Kopisadık, Leyli ana, Hanife, Kâfi Jale. Kızlar ağlamaktadır. Odayı direkte çakılı çıralık üzerindeki bir gaz lambası, iki köşedeki duvarda asılı teneke çıralar ya da küçük taşınabilir iki gemici feneri aydınlatır.

KOPİSADIK _ ; Kız ne zırlayıp durursunuz iki tokat yediniz diye?Bizim babalarımız bizleri direklere sarıp, ıslak sicimle döverdi de gıkımız çıkmazdı.

HANİFE _ ; *(Burnunu çekerekten, başkaldırıcı)* Kimbilir ne haltlar karıştırdınız siz erkekler? Biz iki eksiketek, 150 davarın peşinde sabahtan akşamaçak tabanımızın etini yiyoruz.

KAFİ JALE _ ; Bugün bütün gün boyunca sağnak üzerimizden geçti. Bereket bir süre Ballıkaltı'ndaki Öküz Mağarası'na sığındık. İsmi hala benim sırsıklam halime acıdı da bana ta

eski kızlık elbiselerini verdi. Bakın benim üstümdekilerimi de yıkayıp, kurutup getirmiş daha biz eve gelmeden. Elin kadını bizi anamızdan babamızdan fazla düşünüyor. Değil mi kız Hanife abla?

HANİFE _ ; He kız he, bizimkiler bize karşı kahr ile gazap!

KOPİSADIK _ ; (*Kızgın*) Yeter be! (*Jale'ye*) İsmi kadın yabancı mı? Beşik kertme kaynanan, versin n'olacak; hotigi mi eksik? Oğlunun sevabına veriyor, seni sevdiğinden değil. Hele sen hiç konuşma; davarın peşinde dolaşıyorsun ama gözün koyunlarda keçilerde değil, kitaplarda. Sıçacağım baban-anan canına , birgün o kitaplarının hepsini yırtacaam.

HANİFE _ ; (*Onu savunur*) Kızın ne kabahatı var? Hele kitaplarından ne istiyorsun? Bu yaşta onu köyün sürüsünün peşinde koşturduğunuz yetmiyor mu?(*Kopisadık ahıra girer,onu arkasından seslenir*) Bir gün de sen gel de gör davarın peşinde gezmek kolay mı? Bu gün kızın sırtına üç torba dolusu yeni doğmuş kuzu verip, ta Ballıkbaşı'ndan köye yolladım. Gitti onları dağıttı, bir sürü de mavula topladı getirdi. Dağda doğru dürüst yemedik getirdik ki evde birlikte yiyelim. Hepsini de zıkkımlandı babayla oğul. Datlı bacıma bile bir lokma bırakmadınız!

LEYLİ _ ; Korkma, korkma bir dalak balı ayırdım. Hem ağzını bozma öyle babana karşı; atasına itaatsızlık edenin derdine derman olmaz. Senin ne uzun dilin var öyle, koparacağım bir gün onu.

HANİFE _ ; N'edem ana, bize haksızlık yapıyor, ben de dayanamıyorum. Sormadan, soruşturmadan bize sille tokat girişti hemen yemeğin ardından. Yemek mi yedik yoksa ağu mu? O ellere kalası üç koyunun herbiri bir başka taşın dibinde kuzuladı. Onlarla uğraşırken, öbür beş koyun da nasıl olduysa birbirinin peşine takılıp gitmiş, göremedik. Kızcağız Kâfi Jale de dayanamıyor, baksana zayıflıktan kolunu (*tutarak*)tutsan elinde kalır..

LEYLİ _ ; Tamam, artık Jale yarından sonra davara gitmeyecek, Hüsnü okuldan geldi ya! O Fato'nun yeni yürümeğe başlayan küçük kızına ablalık yapacak. Beşi de aynı sokaktaki komşuların koyunları.

KAFİ JALE _ ; Zaten iki akrabanın; üçü Tüccar gilin, ikisi Topal İsmihan'ın..Koyunlar evlerini tanıyorlar. Her sabah Tüccar'ın oğlu onları birlikte getirip, sürüye katıyor. Belki de şimdi koyunlar evlerine gelmiştir...(*Kopisadık başını iki yana sallayarak söylene söylene içeri girer*)

KOPİSADIK _ ; (*Kızlara*) Sizi yaşamayasıcalar. Lanet Şeytana, şunları çalatsır bir daha sopala. İkisinin de dili eşşeğinki gibi uzun. Tüccarın oğlu daha on dakika önce buradaydı, koyunları gelmediğini söyle. Üstelik, o değil miydi dün Ballıkaltı bayırındaki Konantaş'ta bir kurt gördüğünü söyleyen? Bu beş bile koyunu kurt parçalarsa, onların ceremesini biz nasıl öderiz ? Köyün sürüsünü davar başı bir kırat arpa, bir kırat buğday ölçeğiyle tuttuk. Telef olan herbiri için dört kat ödemeye sözleştik. Bu beş koyun dörderden yirmi yarım ölçek eder, bu da bir eşek yükü buğdayla bir eşek yükü de arpa demektir!

HANİFE _ ; (*Çabuk tarafından bir hesapla karşılık verir*) N'edek baba ölecek değiliz ya? Geriye yüz kırbeş davar kalıyor; bu da yarımşar ölçekten yedi eşek yükü arpayla yedi eşek yükü buğday eder, ne yani!

KOPİSADIK _ ; (*Üzerine doğru gider, kız köşeye doğru kaçarken*) Ağzına sıçtığımın kunnadığı, hemen hesabı da hazır; içindeki kurt kıvış kıvış ediyor, karşılık vermezse duramaz.

LEYLİ _ ; (*Araya girer*) Dur herif, o koyunlara üzülme! Tüccarın oğluyla bizimki az önce Mimelif halaya gittiler ya, onun nefesi çok keskin. Kurtların ağzını bir bağladımı, yanlarında olsalar bile, ağzları açılincaya kadar koyunlara hiç bir zarar veremezler. Çevrelerinde ulur dururlar. (*Odaya açılan yoldan sesler gelir*) Aha onlar da geliyor!

SAHNE 12

Öncekiler, elindeki uzun sopası ve kıyafetiyle kamburu çıkmış yaşlı bir Hitit büyüçüsüne benzeyen Mimelif Nine, babası-anası ve kardeşlerinin giysileriyle çelişkili bir kıyafet içinde öğretmen okulu öğrencisi Hüsnü

MİMELİF NİNE _ ; (*Sesi avludan gelir*) Ulaaa Hüçük, ne karanlık yolağınız var sizin böyle? Her iki başa birer çıra koymuşsunuz, amma hiiç ıştırmıyor.

HÜSNÜ _ ; *(Elinden tutmuş içeri girerken)* Yolak karanlık değil Mimelif Nine, senin gözlerin seçmiyor.

MİMELİF NİNE _ ; Teeh, musibet Hüsük'e bak sen! Benim gözlerim çam çirası gibi görüyor.

LEYLİ _ ; *(Onu karşılayarak koluna girer ve sedire oturtur)* Mimelif ana hoş geldin, elini öpeyim. *(Öper, o da yüzünü)*

KOPİSADIK _ ; *(Elini öperek)* Hoşgeldin Mimelif ana, Hasan Dede'nin kızı. Görelim nefesin keskin mi? Karacagillerin koyunlarını koruyabilecek misin kurtlardan?

MİMELİF NİNE _ ; Yer gök dua üstün kurulmuş oğul. Dil bizden, nefes Muhammed'den Ali'den, erden-evliyadan; biz onlara dualarımızı salarız, onlar da Tanrıya ulaştırır Hüsük kehanın torunu Kopisadık!

HANİFE- KAFİ JALE _ ; *(Leyli ananın işaretleriyle elini öperler)* Aman Mimelif Nine ocağına düştük! Şu koyunları kurtar ki, biz de elalemin elinden dilinden kurtulak.

HANİFE _ ; *(Kızgın, ama yavaşça)* Aman Mimelif Nine, babamızın da sillesinden kurtarasin bizi.

MİMELİF NİNE _ ; *(Cebinden testere dişli bağbıçağı çekmesini çıkarıp ağzını açar)* Toplanın şöyle, etrafımı sıkıca sarın. Ben şimdi esireyip kendimi kaybedince, sırtüstü uzanırım, ruhum kurtların yanına uçar önlerini kesmek için. Bir sınırdan geçememelerini söylerim. Onlar da bana saldırır. O zaman baygın vücudumla, kollarım bacaklarımla kurtlara vuruyormuş gibi sert hareketler yaparım. Bu yüzden ayılınca çok yorulur, hasta düşerim. Hiç korkmayın, kollarımı bacaklarımı sıkı sıkı tutarak, hareketlerimi önleyin. Gerekirse kollarımın bacaklarımın üstüne oturun. *(Sedirden iner odanın ortasına oturur ve diğerleri çevresinde halka oluşturur)*

HÜSNÜ _ ; Ben yere oturmasam olmaz mı? Bu pantolonu okuldan yeni verdiler, bağdaş kurup oturunca bozuluyor, dizleri çıkıyor; bu şalvara benzemez. Hem sonra siz hepiniz, gerçekten kurtların ağzının bağlanacağına inanıyor musunuz? *(Boynunu büker)*

KAFİ JALE _ ; *(İkisi birden)* Elbette. Sillesini sen yemedin ki inanasın.

HANİFE _ ; Biz yedik, inanmak zorundayız. Kurtların ağzının bağlanacağına inanıyoruz. Çünkü yeniden sopa yememek için ona güveniyoruz.

KOPİSADIK-LEYLİ _ ; *(Yavaşça, ikisi birden)* Yeter artık, kapatın şu ağzınızı, dilinizi de tutun!

MİMELİF NİNE _ ; *(Bağdaş kurmuş ve iki eliyle çekme bıçağı tutmuş durumda, gözlerini bir noktaya dikmiş hafif hafif sallanmakta)* Herkes sussun. Hane kızım, bugün sürüyü nerede kaydınız?

HANİFE _ ; Köyden çıktık Pektarla'ya, Say'ın koldan geçtik Ballıkbaşı'na. Oradan Ballıkaltı, Yıkılganlık derken, aynı yerlerden geri dönerek güneş battığında köye girdik.

MİMELİF NİNE _ ; *(Önce derin nefes alır ve çekme bıçağına bakarak dua eder gibi mırıldıyla anlaşılmasız şeyler söyler)* Benim keskin dişli çekme bıçağım, kurtların dışından daha keskin çekmem. Göster bana onları. Neredeler kurtlar ve koyunlar? *(Gözlerini kapatır, titreyerek konuşur)* Zillo'nun önünden iki canavar çıkmış, Yıkılganlık'a doğru yaklaşıyor. İşte onlar da, koyunları da görüyorum. Öküz Mağarası'nın aşağısındaki koca kayanın oyduğunda birbirine sokulmuş altı tane koyun var...

HANİFE _ ; Yok Nine, beş tane altı değil.

LEYLİ _ ; Kız sen sus, Mimelif Nine'nin esirigini bozma.

MİMELİF NİNE _ ; *(Gözleri kapalı mırıldıyla anlaşılmasız bir dua okur ve titremeleri sürdürür)* Benim keskin ağızlı, keskin dişli çekmem! Aha sınırı çiziyorum: Partı Büyük o geçe, Ballıkaltı bu geçe. Koyunlar taş altından çıkıp Kalaycık'ta su içe, meleğe meleğe eve gele! Ya Muhammed ya Ali, nefes edin kurtların ağzı kara taşa gele! O geçe bu geçe, kök Muhammed Ali'den geçe ve kurtların nırgı geçe! Yıkılganlık'tan bu yana geçemeyeler! *(Kendini birden sırtüstü yere atar. Sağ elinde çekmenin sapını sıkı sıkı tutarken diğer kolunu ve bacaklarını gelişigüzel savurmaya başlar. Bacaklarını tutup yere yapılandırılarak herbirinin üzerine kızların biri oturtulur. Biraz sakinleşir ve ağzı köpüklenmiş, boğuk boğuk konuşur..)* Kurtların ikisi de Ballıkaltı'na doğru koşuyor. Çizdiğim sınırı aşmak istiyor bu azgın kurtlar, aha kapatıyorum çekmenin ağzını. *(Kendine gelme aşamasındadır, doğrulup oturur)* Bu keskin çekmenin ağzını kapattığım gibi, kurtların da hem ağzını

bağlıyor hem de yolunu kapatıyoruum, kapatıııııııı! (*Bıçağın ağzını kapatmıştır normal duruma geçer*) Tamam artık koyunlar güvencede. Ben neler söyledim? Gördüklerimi de söylediklerimi de unuttum. Bu keskin dişli çekme bıçağın ağzını açınca dek kurtlar bir şey yiyemez, bunu bilirsiniz. Koyunlar eksiksiz eve gelsinler, sabahleyin içine ateş düşesi ağızlarını açarım o canavarların. Haydi bana eyvallah şimdi, Hüsük oğlum beni yine damımın deliğine götür ki, yatıp yuklayayım.

LEYLİ _ ; Kız Hane , haydi guşgananın içine ayırdığım baldan bir kaşık Nine'nin ağzına çal ki, ağzı tatlınsın kadıncağızın. Un çuvalından bir tabak un doldur getir. Başörtüsünün bir köşesini bohçala koy içine, iyi de bir düğüm at.

HÜSNÜ _ ;(*Hanife annesinin dediklerini yaparken, dalgasını geçer*) Nine, sakın verilenleri azımsayıp ta yolda bıçağın ağzını mağzını açmayasın, sonra kurtlar koyunları parçalar, belki de şimdi onların etrafında dönüp duruyorlardır.

MİMELİF NİNE _ ; Yok oğul yok, niye azımsayayım? (*Balı yerken*)Ağzımı da tatlandırdınız, sizler de ekmeğinizi ağız tadıyla yiyesiniz canlarım Ben kurt ağzı bağlarken hiç bir şey istemem de almam da. Amma, boş dua göğe ağar, hiç bir yararı olmaz. Onun için ne verilirse, alıp öper başıma korum. (*Kadın kalkıp Hüsnü ile birlikte yolağa doğru yürürken*) Haydi hepimize Allah rahatlık versin!

HEPSİ BİRDEN _ ; Sana da Mimelif Nine, sana da Allah rahatlık versin! (*Öbür ikisi yolağa girerler*)

TÜCCARIN OĞLUNUN SESİ _ ; (*Dışarıdan gelir*) Kopisadık Eniştee! Gözümüz aydın; koyunların beşi de geldiler, haber vereyim dedim.

KOPİSADIK _ ; Sağol babam sağolasın, iyi ettin haber verdiğiğine, yoksam sabaha kadar uykumuz gelmeyecekti. (*Gülerek yavaşça*) Neyse, kaybımız bir tabak un ile bir kaşık bal oldu!

PERDE

İKİNCİ BÖLÜM

SAHNE 13

Kafe'ye dönüş. Yer değiştirmişlerdir, تنها bir köşe. Mustafa Karaca, Marie Kate, Lilian,

MARİE KATE _ ; Je suis vraiment très étonnée toute ce que tu a raconté de Kâfi Jale- Gerçekten Kâfi Jale'ye ilişkin anlattıklarının hepsi beni şaşkına çevirdi. Bizim dünyamızın dışında yaşamış Kâfi Jale'ninkiyle, July'nin doğduğundan bugüne kadar geçirdiği yıllar içinde aynı yaşlarda yaşadıkları öylesine birbirine zıt ki!

MUSTAFA KARACA _ ; Bizim oralarda 'insanoğlu çifttir' denir, yani yeryüzünde mutlaka bir benzeri vardır. Hem de bu benzerlik ruhsal ve fiziksel bağlamda algılanır. Sen de yaşamış olmalısın; bazan sokakta yürürken bir yüz gözünüze çarpar ve anında size birini anımsatır. Günlerce belleğinizde onu bulmaya çalışırsınız. Çoğu kez de bulursunuz..

MARİE KATE _ ; Doğru. Bazan o tanıdığınız kişiye, sana filan yerde rastladım dediğinizde; yaşamı boyunca oraya asla gitmediğini söyler ve şaşırır kalırsınız.

MUSTAFA KARACA _ ; Oysa zihninizde ya da belleğinizde bir izdüşümü olmasa, benzerlik algılaması oluşur mu hiç? Bence ruhsal ve fiziksel bağlamda benzer kişilikler ikiden de fazladır yeryüzünde. Ancak toplumsal ve yerel-cografi ortam, benzer kişiliklere çelişkili yaşamlar sunar.

MARİE KATE _ ; July ve Jale'ninki gibi mi?

MUSTAFA KARACA _ ; Evet, ikisini de aynı yaşlarda tanıdığım kadarıyla öyle. Zaten her ikisinin aynı yaşlarına ilişkin birbirimize anlattıklarımız bunu açıkça gösteriyor. Şimdi senden July'nin on üçü içerisinde karşı cinsle ilişkilerinden birkaç ayrıntı vermeni isteyeceğim. Ben de Kâfi Jale'nin, yakından tanık olduğum aynı yaş ilişkilerinden anımsadığım bir ikisini ayrıntılayacağım.

MARİE KATE _ ; Kâfi Jale'nin ondan sonraki yaşamını bilmiyor musun?

MUSTAFA KARACA _ ; Hayır, yalnız on dördüne girerken evlendirildiğini duydum o kadar.

MARİE KATE _ ; (*Kapıdan giren Lilian'ı göstererek*) İşte Lilian da geliyor. July'i ne yaptı acaba? Benden anlatmamı istediklerini kendisinden dinler, eğer ilgi duyarsa, karşılıklı anlatır tartışırız.

LİLİAN _ ; (*Ötekilere doğru gözatar, önlerinde bardaklarının dolu olduğunu görünce bara yönelip bir bardak kırmızı şarap alıp yanlarına gidip oturur*) Sizi de çok beklettim çocuklar kusura bakmayın.

MUSTAFA KARACA _ ; Yok canım, zamanın nasıl geçtiğini anlamadık bile.

MARİE KATE _ ; Bir sergiye gidecektik, ben biraz gecikince oraya da gidemedik, kafayı bulduk konuşuyoruz.

MUSTAFA KARACA _ ; (*Konuya girmek ister*) Resim sergisine gidemedik, ama iki ayrı ülkeden aynı yaşta iki küçük kızın yaşamından çok ilginç olaylar sergiledik.

MARİE KATE _ ; (*Tamamlayıcı*) Her sahnesinden çok etkileyici tablolar yapılacak olaylar. Unutmadan şu hapları da vereyim, kendi kullandıklarımından aldım.

LİLİAN _ ; (*Kutuyu alıp, sözde göstermeden çantasına koyarken*) Sergilenmeye değer ya da sahneleri birer tablo oluşturacak nasıl olaylarıymış öyle? (*Mustafa'nın, çantasına doğru bakarak kendi davranışına güldüğünün farkına varınca*) Kız yoksa Mustafa biliyor mu? Onları July için aldığı mı? Ay rezil olduk, aptal kızın yüzünden.

MUSTAFA KARACA _ ; (*Marie gülerken*) Neden rezil olacak mışsın Lilian? Tersine benim büyük takdirimi kazandın. Seni çağdaş bir anne olarak candan kutluyorum. Bizim oralarda olsa, böyle bir duruma düşen bu yaşta bir kızı yaşatmazlar.

MARİE KATE- LİLİAN _ ; (*İkisi birden*) Ay ne korkunç! Ya erkeği? Onu onurlandırıyorlar mı?

MUSTAFA KARACA _ ; Hayır canım; yapabilirlerse, pusuya düşürüp onu da vururlar.

LİLİAN _ ; Cinsellik doğa yasa. İnsan kişiliğinin bir parçası. Açlık susuzluk gibi doyurulması gereken bir duygu, bir güdü. Bastırılıp önlenmesi, önüne ahlaksal ve geleneksel setler çekilmesi, bariyerler konulması insan kişiliğine çok büyük zararlar verir, gedikler açar; yaşamda başarısızlıklara sürükler.

MARİE KATE _ ; Ama hayvansı güdü olarak adlandırılıyor; aşırılığın önüne geçilmesi bağlamında sanat, edebiyat benzeri başka güzelliklere yönlendirilmesi yararlı olmaz mı?

MUSTAFA KARACA _ ; Bu durum, içinde yaşanan toplumun gelişmişliğiyle doğru orantılıdır.

LİLİAN _ ; Doğru. Sizin oralardakiler gibi gelişmemiş toplumlarda kadın cinselliğini bastırıp kadınlığını unutarak psikolojik parçalanmışlığını dinsel ve moral inançlara sığınıp evliğin dar kalıbında yaşayıp gider ve sadece erkeğinin tatmin aracıdır. Bence erkek kadar kadın da kendi vücudunu belirli sınırlar içinde kullanma özgürlüğüne sahip olmalıdır.

Kuşkusuz bu sınırları eğitim-öğretim belirler. Kadın olsun erkek olsun, insanın istemediği arzulamadığı, kısacası iradesi dışında her ilişki tecavüz kavramı içine girer.

MARİE KATE _ ; Şimdi bize sosyal psikoloji dersi verme. Sen de ben de kendi vücudumuzu, o dediğin belirli sınırları da aşarak kullanma özgürlüğünü yaşadık ve yaşıyoruz. Ama ayrıca gücünün, zorbanın karşısında tecavüzler de yaşadık. Dilinde “erkeğin eli dokunsa gebe kalır” söylemi ya da erkeğin dokunduğu objeye elini dokunmakla tatmin olduğunu sanan kadın kişiliği bulunan Mustafa'nın gibi toplumlarda kadının gerçek cinselliğini açıktan yaşamaması ölümle cezalandırılıyorsa kuramsal çözümlerinin ne yararı var? Sen bize çağdaş ve gelişmiş bir toplumda çağdaş bir anne olarak July'i anlat. Sergilemekten sözettığımız yaşam tablolarının sonuncuları cinselliğini erken yaşayan July'ye ilişkin.

MUSTAFA KARACA _ ; Bunun farkına vardığında, açıkçası onu erkek arkadaşıyla aynı yatakta gördüğünde davranışın nasıl oldu.

MARİE KATE _ ; Bana daha önce anlatmıştın, onu bize bir kez daha anlatır mısın?

LİLİAN _ ; Neden baştan böyle kestirmeden sormayıp, bana teorik sözler ettirdiniz?(*gülerek*) Zaten July de herşeyi bildiğini düşünerek, utandığı için buraya gelmek istemedi. Arabanın arka koltuğunda yatıyor, kürtajın rahatsızlığı da üzerinde. Anlaşılan Mustafa ile birşeyler kurguluyorsunuz.

MARİE KATE- MUSTAFA KARACA _ ; (*ikisi birden*) Karşılaştırmalı bir kurgu bu.

LİLİAN _ ; Tahmin edebiliyorum. Daha sonra bana ayrıntılırsınız. Ben cinselliğini erken yaşamaya başlayan kızımı bir değil iki kez ve tamamıyla rastlantısal olarak yakalamak durumunda kaldım. Ve bir çağdaş anne tepkisi verdiğimi düşünüyorum. İkincisinde babasıyla birlikteydik. (*gerekirse sahne kararır, Lilian'ın sesi geri planda bu tanıklıkları verirken söyledikleri kendi ev dekorları içerisinde pandomima olarak gösterilir.*) On iki yaşını tamamlamak üzereydi; yani geçen yılın başlarında, bir gün öğleye doğru eve uğramak zorunda kaldım; çalıştırdığımız Kafe'nin izin belgesini unutmuşum. Julien'i Marsilya'daki babamlara göndermiştik okullar tatil olduğundan. July de iki yıldır sürdürdüğü bale kurslarına gidip geliyordu. Sessizce kapıyı açıp içeri girdiğimde, July'nin odasının yarı açık kapısından hafif inilti, derin nefes alışlar geliyordu; aklımın köşesinden başka birşey geçmediği için, kızın hasta olduğunu düşündüm. Seslenmeden içeriye doğru baktım. Bakmamla geri çekilmem bir oldu. Julien'in arkadaşlarından biriyle çırılçıplak sevişiyorlardı. Beni görmediklerinden emin olmak için bir süre nefesimi tutarak, koltuğa oturup bekledim. Onları korkutmak, ürkütmek çok tehlikeliydi, bu ilk cinsellik deneyimlerinde. Neyse ki, görmemişlerdi, yalnızlığın koynunda heyecanlarını yaşıyorlardı. Oturma odasının kapısından çıkarken, July'nin acı çığlığını duydum. Belli ki kızlık zarından kurtulmuştu, kendi kendime gülerek dış kapıya yöneldim. Ama July'nin haykırışları sürüyor ve ağlayarak, kendisinden beş-altı yaş büyük patnerine küfrediyor eline geçeni üzerine fırlatıyordu. Kendisine tacavüz ettiğini, Marie teyzesi gibi yaralandığını, polise gidip onu tutuklatacağını söylüyor. Az bekledim; oğlan olayın normal olduğunu ve bu acıyı bir daha asla duymayacağını anlatmaya çalışıyordu, ama boşuna. Bunları duyunca çok üzüldüm ve kendimi suçladım. Bu bilgiyi kızıma ben vermiş olmalıydım. Dışarıdan yeni giriyormuşum gibi kapıyı çarptım, sesler kesildi. Hızla koridordan geçip, oturma odasına girdim. İkisi de giyinikti. July beni görünce ağlayarak boynuma sarıldı. Oğlan utancından rengi değişmiş olarak çıkmak istediye de engelledim. Bir saat kadar onlarla konuştum ve özellikle kızımı bilgilendirdim. İkisini barıştırıp havayı ipek gibi yumuşatıp çıktım. (*Konuşmasız sahneden, Kafe'ye dönülür*)

İkincisinde, Patrick'le birkaç gün için çıktığımız bir dinlenceden erken dönüşümüzde, gece kendi yatağımızda ve bir başka arkadaşıyla bulduk. Son anlarında ve tam ışığı söndürüp uyumaya hazırlandıklarında odamıza girmişiz, biz de hafif sarhoş ve birbirimize sarılmış durumdaydık. Işığı yaktığımızda ne yapacaklarını şaşırıldılar. Ben gülüyordum, baba ise yatağımızı kullandıkları için kızmıştı. Meğer onlar da bir partiden ve biraz sarhoş olarak geldikleri için yanlışlıkla odaya girmişler. Farkına vardıktan sonra da çıkmamışlar. İkisi de özür dileyip, babayı sakinleştirdiler. Ben de bir yana çekip yine bir nutuk attım, dikkatli olmaları ve önleyici haplar kullanmaları yönünde. Ama sonuç ortada, söz dinlemediler ve on üç yaşındayken bugün iki aylık bebeği kürtağla aldırma zorunda kaldık. Çok zeki ve çalışkan kız July, okuması ve okullarını bitirip arzu ettiği alanda çalışması gerek. Baksanıza pencereden, babasıyla birlikte buraya geliyorlar. Haydi bana eyvallah, içeri girip de sizi meşgul etmesinler. Siz kurgularınızı tamamlayın ve anlatıklarımı da yarattığınız bir tabloya eklersiniz. (*Aceleyle kalkar ve ikisiyle de öpüşerek çıkar*)

MUSTAFA KARACA _ ; (*Biraz şaşkın, daha çok üzgün*) Marie, mon amour, Lilian'ın anlattıkları bana sanki bir düş, bizim insanlarımızın asla ulaşamayacağı bir hayal gibi geliyor. Sen de şimdi, neşeli bir halayın ardından masum bir öpücüğün, on üç yaşındayken Jale'in başına neler açacağını dinle! O da sana bir hayal gibi gelecek:

KIZ –OĞLAN BEĞENME HALAYI: “KAYNA KARA GÖZLÜ PINAR”

SAHNE 14

Köy meydanı ya da bir geniş sokak; uzaktan neşeli bir kaval ya da duduk (düllüce) sesi gelmektir, sokaktan süslü giysileriyle genç kızlar, delikanlılar geçerler. Köyde bayram havası yaşanmaktadır. Sonra bir mandolin sesi yaklaşır ve Mustafa Karaca mandolinle “Kayna Kara Gözlü Pınar” havasını çalarak sahneye girer, onun arkasından halaycılar. Konuşmasız işaretlerle oyun kurulur ve halaya başlanır. Kız ve oğlan beğenme halayı Karagözlü Pınar, oyunun kişileri tarafından oracıkta sergilenir. Öğretmen okulu beşinci sınıfta okuyan

Mustafa Karaca ve Hüsnü Kayalı, yeni öğretmen Halil Sağlam(Hallo), bir köylü gençle birlikte Hanife'nin kocası halayın erkeklerini, Jale, Hanife ve iki genç köylü kız da karşı cinsini oluşturur. Halay türküsünün dizeleri ya da dörtlüklerini karşılıklı söylerler..Mustafa Karacave Halil Sağlam sırayla mandolin çalarlar halaydan çıkıp.

Oyuncuların sekiz kişi olarak çektikleri bu halayda kızlar iç, erkekler dış halkayı oluşturur. Bazan aynı halka içinde halayı dönerler. Arada söylenen farklı dörtlükler değişik makamda söylenirken halay hızlanır. Bu Onar köyünde oynanan bir "kız/oğlan beğenme, eş bulma" halayıdır. Kızların ve erkeklerin arasında genellikle –bir çeşit gözcü ya da tanık olarak- yeni evli bir çift bulunur. Hanife ile kocası halayda gözcüdür Halay bir çeşit köy seyirlik oyunu gösterimidir; kızlar ve erkekler dönerek türkünün dizelerini söylerken el-kol, göz-kaş-yüz işaretleri, yani jest ve mimikler yaparlar. Seyirci bu davranışlardan kimlerin birbirini beğendiklerini gözlemler.Kâfi Jale'nin Mustafa'ya seçtiği belli belirsiz, ama Halil Sağlam'ın halayda Kâfi Jale'yi etkileme çabası içinde olduğu farkedilir.

Halay Türküsünün adı :Gayna gara gözlü punar

Kaynak Kişi: Onar köyünden Safiya Palas

Derleyen : Aynı köyden İsmail Kaygusuz

Müzik : Anonim

Notalayan : Betül

Gayna gara gözlü punar (2, Kadınlar)

Gaynadıhca yaz geliyi (2, Erkekler)

Her sabah bizim odaya (2, Kadınlar)

Üç gelin bir gız geliyi (2, Erkekler)

Oynama yorulursun (Kadınlar)

Fidansın girilirsin

Sen bir garafil gülsen

Heryerde bulunursun

Gıza dedim "gız al beni!" (2, Erkekler)

"Get beni babamdan iste, }

Babam eger vermez ise; } (2, Kadınlar)

Elin' galdır Hak'tan iste" }

Gızlar gızıl üzümdür (Erkekler)

Gelin iki gözümdür

Gelinin sahabı var

Gine gızlar bizimdir

Halayı da dönderelim (2,Birlikte)

Kız yüzünü dön görelim (2, Erkekler)

Oğlan yüzün dön görelim (2, Kadınlar)

Eger seni begenirsem (2, Erkekler)

Eger seni begenirsem (2, Kadınlar)

Dosta da gül gönderelim (2, Birlikte)

Kız Oğlan Begenme Halayı

Anonim

Gay - na ka - ra göz - lu pl - nar   Gay - na ka - ra göz - lü pl - nar
Her sa - bah bi - zim o - da - ya   her sa - bah bi - zim o - da - ya
Gı - za de - dim göz al be - ni   Gı - za de - dim göz al be - ni
E - ğer - ba - bam ver - mez i - se   E - ğer ba - bam ver - mez i - se

Ha - la - yı da - gön - de - re - lim   Ha - la - yı da gön - de - re - lim
E - ğer se - ni be - ğe - nir - sem   E - ğer se - ni be - ğe - nir - sem

© 1980 by Anonim Müzik Yayıncılık

Gay - na - dık - ça yaz ge - li - yi   Gay - na - dık - ça yaz ge - li - yi   Oy - na - ma yo - ru - lur - sun
Üç ge - lin bir göz ge - li - yi   Üç ge - lin bir göz ge - li - yi   Göz - lar göz - zül ü - züm - dür
Göz be - ni ba - bam dan is - te   Göz be - ni ba - bam dan is - te   Göz - lar a - yın o - nu - dur
E - lini gal - dır Hak' tan is - te   E - lini gal - dır Hak - tan is - te

Kız yü - zü - nü dön göre - lim   Oğ - lan yü - zü - nü dön gö - re - lim
Dost - ta da gül gön - dore - lim   Dost - ta da gül Gön - de - re - lim

© 1980 by Anonim Müzik Yayıncılık

fi - dan - singi - ri - lir - sin   Sen bir ga - ran - fil gül - sen her yer - de bu - lu - nur - sun
ge - lin i - ki gön - züm - dür   Ge - li nin sa - ha - bı var gi - ne göz - lar bi - zim - dir
Yü - küm bağ - la u - nu - dur   Ev - li - ye gön - ül ver - me e - ye gi - dır u - nu - dur

© 1980 by Anonim Müzik Yayıncılık

Dostu da bağa aparam (2, Erkekler)
Dalından da gül goparam (2, Kadınlar)
Diyem ki başım ağrısı (2, Birlikte)
Yüreginden de goparam (2, Birlikte)

Oğlan (Kızlar) ayın onudur (Birlikte)
Yüküm buğda unudur
Evliye gönül verme
Eve gider unudur

Getme de gidenlerinden (2, Erkekler)
Boyu da fidanlarından (2, Erkekler)
Babamdan da beni iste (2, Kadınlar)
Gelip de gidenlerinden (2, Kadınlar)

Bahçaya indim güle (Birlikte)
Gül sarılmış bülbüle
Oğlan (Kız sen) beni istiyisen
Söyl' anan (Anam da size) bize gele

Gızlar gızıl üzümdür (Erkekler)
Gelin iki gözümdür
Gelinin sahabı var
Gine gızlar bizimdir

SAHNE 15

Kopisadık'ın evinin odasında ortada bir sac soba ve etrafında Kopisadık, Hüsnü, Musto, Hanife ve kocası, Leyli Ana ve Jale oturmakta ve erkekler aralarında bir kağıt oyunu oynarken anayla kızlar iş eğirmekte ya da örgü örmektedir. Mustafa Karaca'nınKafe'de anlattıkları sözsüz olarak, konuşmasız oynanır.

MUSTAFA KARACA'NIN SESİ _ ; Bayram günü gençlerin çektikleri geleneksel “kız beğenme halayı” sonrası Hanife bacısı dışında, oradaki genç kız ve erkeklerden hiçbiri Kâfi Jale'nin Musto'yu, Musto'nun da onu beğendiğini anlamamıştı. Musto'nun daha çok mandolin çalarak halayı yönetmesi yüzünden dikkat bile çekmiyordu. Daha çok Hallo'nun Jale'de yoğunlaştırdığı sabit bakışlar gözlerden kaçmamıştı. Bunlardan rahatsız olan Kâfi Jale'nin birkaç ters bakışı bile Hallo'nun hanesine yazıldı. Musto, bir yandan da Hüsnü'nün samimi arkadaşı olduğu için kız kardeşine kötü gözle bakıyor suçlanmasından çekiniyordu. Halayın ardından birkaç gün içinde, hem bir yakını hem de bir başka kızla da kendisini sevdiği haberini gönderince, Musto ne pahasına olursa olsun onunla konuşmaya karar verdi. Zaten Hüsnü'nün arkadaşı olarak teklifsiz girip çıktığı evlerine gitti bir akşam üzeri. *(Genç Mustafa'nın eve girişi, oradaki davranışlar ve eylemler bir pandomim havası içinde, sözsüz gösterimin her türlü ögesi kullanılır)*

Her zamanki gibi aile tarafından içten ve iltifatlarla karşılandı. Fazla oturmayacağını, arkadaşıyla birşey konuşup gideceğini söylemesine rağmen, zorla ona kuru kaymakla dut pekmezi sundular. Hanife ile kocası da oradaydı, erkekler hemen sobanın yanına alçak yemek tahtasını-masasını koyarak, bir kağıt oyunu çevirip onu da soktular. Oturmuş çorap örmekte olan Kâfi Jale tam karşısına oturmuş, oyun seyredemişçesine gözünü ondan ayırmıyordu. Bayramlık giysileri hala üstündeydi, içini eritiyordu gözleriyle Musto'nun. Herkesin elindeki kağıtlara bakması ve Hanife'nin de sürekli anasını meşgul etmesinden yararlanarak Jale'yle göz göze sevişiyorlardı sanki. Heyecanı anlaşılacak diye ödü kopuyordu. Hanife ile kocasının bir elin ardından kalkıp gitmeleri, ona da ayrılma yol açmıştı. Öbürlerini yaptığı gibi,

kendisini de uzun karanlık yoldan Jale'nin geçireceğini biliyordu. Leyli ana kenarda kabı-kacağı yıkıyordu. Üçüncü ele başlamadan, baba-oğulu karşı karşıya bırakarak, kalktı. Baba ile ana aynı zamanda Jale'nin kalkıp Musto'yu göndermesini işaret ettiler. Jale çırayı yakarak kalktı ve Musto ile birlikte yolağa daldılar.

KARANLIK YOLAĞIN SAKLADIĞI SIR

Penceresiz, daracık ve doğal mağara görünümünde bir koridor. Düzgün olmayan taşlardan örülmüş duvarın birbirinden uzakta iki düz taş uzantısı üzerinde iki-üç mum yanmakta. Koridorun öbür ucunda arkasına bacak kalınlığı bir ağaç parçası dayatılmış eski bir kapı görünür. Önde Musto, arkasında sol elinde küçük bir prizmatik tenek çıra feneriyle Kâfi Jale yolağa girerler. Yolağın ortasında Musto geri döner ve bir süre konuşmadan birbirlerine bakarlar. Heyecandan adeta titremektedirler.

GENÇ MUSTAFA KARACA _ ; (Heyecanlı, kısık sesle) Jale sana bir şey diyeceğim.

KAFİ JALE _ ; (Aynı heyecan ve kısık sesle) De hadi, seni bekliyorum Musto. Sahi, Cemal öğretmen yıllar önce sana Musto dememi yasaklamıştı. (Hafiften gülerler)

GENÇ MUSTAFA KARACA _ ; Yegenime ne dedin sen?

KAFİ JALE _ ; O sana söylemedi mi ısmarladıklarımı?(Daha cesur) Hem dün de bir başkasıyla haber saldım.

GENÇ MUSTAFA KARACA _ ; Hüsnük'ün kızıyla. Elindeki kağıt parçasını elime sıkıştırıp kaçtı.

KAFİ JALE _ ; (ağlamaklı) İçindekini okumadın mı Mustafa? Senin yapacaklarını ben yapıyorum. Yüzüme bile bakmıyorsun, bu gün nasılsa baktın biraz. Halayda gözlerini hep benden kaçırdın; tuttuğumuz halayın kız beğenme halayı olduğunu bile unuttuğum. O gün ahır süpürürken beni beğenmiyorsun diye ağladım durdum.

GENÇ MUSTAFA KARACA _ ; (açılmıştır) Seni beğenmemek de ne demek Jale? Ben senin için ölüyorum. Hüsnü ile samimi arkadaşız, "kız kardeşime mi göz koydun" demesin, dedikodu olmasın diye bakmıyorum. Ben seninle hayalimde, düşlerimde birlikteyim. Okulda, köyde, yolda-yolakta her yerde seni düşünüyorum, seni görüyorum.

KAFİ JALE _ ; (Nazlı) İnanmıyorum. Öyle olsaydı, beni gördüğünde başını hep yere eğmez bana bakardın. Görmedin mi, halayda pis Cabbar'ın kocakulaklı oğlu durmadan, gözleriyle beni yiyordu? Adamı bit kadar bile sevmem.

GENÇ MUSTAFA KARACA _ ; O bir kaç yıllık memur. Benim daha iki yılım var okulu bitirip, mesleğimi elime almaya. Ben de seni seviyorum. Beni bekleyip, her nereye gidersem benimle gelebilir misin?

KAFİ JALE _ ; (Sevinçten gözleri yaşarmış) Sen ne kadar istersen beklerim; seni öyle çok seviyorum ki, kendini taştan aşağı at desen atarım, Allah canımı alsın!

GENÇ MUSTAFA KARACA _ ; (Jale'nin elini tutar, bir koluyla hafifçe beline sarılarak) Ben de seni çok seviyorum. Seni hüznü, gözü yaşlı değil, neşeli görmek istiyorum. (Elini bırakıp, parmaklarıyla yüzünü okşayıp, dudaklarına acemice bir öpücük kondurmaya çalışırken arkadan Leyli ananın geldiğini görmezler.)

LEYLİ _ ; (Ansızın Jale'nin kafasına vurup, saçından çekerek, bağırır) Seni küçük orospu seni! Şunların yediği boka bak sen. (Mustafa Karaca hızla dış kapıya doğru koşar, arka dayağını çekip kapıyı açarak ardına bile bakmadan dışarı çıkar. Kadın, elindeki fenerle birlikte yere düşmüş olan olan Jale'yi yerde sürüklerken bağırılmaktadır) Seni sürük seni, seni orospu! Kendi evinde bunu yapan, kimbilir dışarıda ıssız yerlerde neler yapmıştır? Söyle orospu, bu yaşta elin picinin altına mı yattın yoksa?

KAFİ JALE _ ; (Yalvarır) Saçlarımdan sürüme beni, kafamın derisi yüzülecek. Kurban olayım ana babama söyleme, vallah biz birşey yapmadık.

LEYLİ ANA _ ; (Ünü çıktığında bağırır) Heriif! Heriif herif! Namusumuz gittii! Babası canı boklu meğer namusumuza göz dikmiş, onun için oğlumuzla arkadaş olmuş (Yolaktan odaya geçer kızı sürükleyerek)

MARİE KATE'İN SESİ _ ; (Mumlar sönmüş ve odadan anlaşılmas sesler gelirken) C'etai toi, n'est pas Mustafa ? Epi apres?

MUSTAFA’NIN SESİ _; Evet o bendim. Sonrasını hiç bir zaman öğrenemedim. Arkama bile bakmadan kaçıp gitmişim.

PERDE

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KERPE 2005: YIRMİ YIL SONRA KIRK YIL ÖNCEYİ YAŞAMAK /EPILOGOS

Sahnenin bir köşesinde dizüstü bilgisayarıyla, bir koltukta oturan yazar görülür.

YAZAR _; (*Seyirciye doğru bakarak, heyecanlı heyecanlı*) Yirmi yıl sonra kırk yıl öncesi yaşanır mı, yaşanır! Öyleyse, görelim nasıl yaşadınız? (*Arkasından bilgisayardan yazdıklarını okumaya başlar*)

Mustafa Karaca, Marie KATE’den ayrılmış, bir başka Avrupa ülkesinde yaşıyordu uzun zamandır. Değişik alanlarda araştırmalar yapıyordu, epeyce kitap yazmıştı. Lilian’ın kızı July Paris Üniversitelerinin birinde başarılı bir sosyoloji profesörü. Mutlu bir evliliği varmış, Marie KATE yazmıştı son mektubunda.

Sonunda Mustafa’ya bir fırsat çıktı memleket özlemini gidermek için:

Yıl 2005 Temmuz’uydu

Aradan tam yirmi yıl geçmişti Paris kahvesinde anlatılanlardan bu yana.

Bir yirmi iki yıl da ondan öncesi,

Ağıza kolay doğrusu söylemesi, tam kırk iki yıl.

Mustafa yabancı ülkelerde geçirdiği onca sıkıntılı, acılı ve çoğu mutsuz yirmi yıldan sonra tükenip yokolmadan ayak bastı yurduna.

Ve burada bir ömre dair hesap sorulacaktı ona.

Mustafa bir arkadaşının yazlığında tatildeydi Kerpe’de Beyaz - sarı kayalıkların ve ormanların kapladığı bir burun ve tüm doğa güzelliklerinin sarıp sarmaladığı bir küçük koy burası. Kocaeli yarımadasının Karadenize uzandığı kuzey ucunda Tam da bu noktada kurulmuş ve ne güzeldi şu Kerpe Denizi dupduru,

Yeşile boyanmış bir tablo sanki tepe tepe... (*Bilgisayardan kafasını kaldırarak*)

Ve Mustafa Karaca, “ÖĞRETMENİN YERİ” kafe-restorantında kahvaltı sonu öğretmen sahibiyle sohbeteydi...

SAHNE 16

Kandıra Belediye Plajının arkasında bir kafe restoran. Mustafa Karaca ve restoranın sahibi adaşı Mustafa Gümüşlü ile kahve içerken konuşmaktadırlar. Saat sabah 11.00 sıraları, lokanta tenhadır. Belli belirsiz duyulan bir müziğin ve dalgaların sesi gelmektedir.

MUSTAFA GÜMÜŞLÜ_; (*Bir sohbetin ardından ansızın*) Yeni aklıma geldi Hocam, sizin memleketli bir arkadaş var burada. Onunla ta Malatya’dan tanışıyoruz ailecek. Kendisi emekli öğretmen.

MUSTAFA KARACA _; O kadar çok tanıdık öğretmen var ki adaş.

MUSTAFA GÜMÜŞLÜ_; Aslında belki tanıştırmam daha iyi. Kendisinden başka kimseyi düşünmeyen bencil mi bencil, uyumsuz bir kişiliği var adamın. Hep yalnız dolaşır; öğleleyin evinden çıkar akşam karanlığı basıncaya kadar gezer, durur.

MUSTAFA KARACA _; Desene tam bir kaldırım mühendisi.

MUSTAFA GÜMÜŞLÜ_; He ya, İstanbul’un da kaldırımını sayıyormuş yıllardır.

MUSTAFA KARACA _; Adaş öyleyse, adam yazları da Kerpe'nin kaldırımlarını sayıyor öyleyse. Ama bu şirin beldenin kaldırımlarının sayılması çabuk bitmiştir. Anlaşılan şimdi güzel plajlarımızın kumlarına sıra gelmiştir, onları sayıyor olmalı! (*Kahkahayla gülerler*)
MUSTAFA GÜMÜŞLÜ _; Ama sanmıyorum daha bitirememiştir Kerpe'nin kaldırımlarını; çünkü henüz iki yıl oldu burada yazlık alalı. Onu da karısının sayesinde aldı; anam bacım olsun fildişi gibi değerli bir kadın, hem güzel hem de akıllı. Kadının sayesinde burada yazlık sahibi oldu.

MUSTAFA KARACA _; Bir öğretmen ancak senin gibi lokantacılık ya da ticaret yaparak zenginleşip ev ve yazlık alabilir. Benim niye başımı sokacak bir yerim yok?

MUSTAFA GÜMÜŞLÜ _; Doğru da Halil bey kim, ticaret kim? Ticareti yapan; dükkanı, mağazaları açan da yürüten de karısı Jale hanım. Zehir gibi bir ticaret kafası var kadında. Ona kalsaydı, tüm müşteriler kaçmış ve bir-iki ayda dükkanları kapanmıştı. Zaten bizim ilişkimiz ve dostluğumuz da Jale ablanın yüzünden yürüyor. Ben de karım da onu çok sever sayarız. İki gün önce burada, hem de bu masada ailecek yemek yedik –adam bir sürü problem çıkardı, alışkın olduğumuz için hiçbirimiz aldırmadık- eski günleri andık hep. İki tane de yetişkin çocukları var...

MUSTAFA KARACA _; Doğrusu merak ettim şu hemşehri aileyi...

MUSTAFA GÜMÜŞLÜ _; Dün özellikle Malatya'dan anılarımızı tazeledik. Jale abla da bizim hanım da albümleri getirmişti, o günkü resimlerimize bakıp bakıp güldük. (*Ansızın birşey anımsar*) Albümler dedim de aklıma geldi; onlarınkinden iki fotoğraf düşmüş, alıp tezgahın rafına koydum geldiklerinde vereyim diye. Ama Hoca dün gelmişti, onları verdim almadı...

MUSTAFA KARACA _; Neden almadı?

MUSTAFA GÜMÜŞLÜ _; Halil bey cins adam; “düşüren gelsin alsın, ben götürmem” dedi.

MUSTAFA KARACA _; Araları açık mı yoksa karı-kocanın?

MUSTAFA GÜMÜŞLÜ _; Açık elbette; o kadın bunca yıl adama nasıl dayanmış, doğrusu ben çözemedim. (*Fotoğrafları raftan alarak getirir, bakarak*) Jale ablanın evlendiği yıl, yani ondört yaşındayken çektiği resmi; öyle dedi. Öbürü de Halil hoca çalıştığı okullardan birinde arkadaşlarıyla...

MUSTAFA KARACA _; (*Uzatılan fotoğrafları alır ve yüzü birden değişir, yüksek sesle*) Yahu ben bunları tanıyorum. (*Az susar ve içinden geçirdikleri dışavurulur*) Aman Tanrım bu o kız, Kâfi Jale! Bu hüznü gözler, bu soluk ve utangaç güzel yüz ve bu dudaklar kırk iki yıl önceki çocukluk aşkı, öpmeye çalıştığım kıza ait! Tam da o günlerin çiçekli fistanı içindeki ince bedeninin acıları hüznü gözlerine yansımış. Evet, yarım yamalak öpebildiğim o soluk benizli güzel kız bu.

MUSTAFA GÜMÜŞLÜ _; Dalıp gittin Hocam, galiba onları yakından tanıyordun?

MUSTAFA KARACA _; (*Toparlanarak*) Elbette, bunlar benim çocukluk ve okul arkadaşlarımdı. Adı Halil Sağlam değil mi emekli öğretmen arkadaşın? O benim hem ilkokul hem de bir yıl kadar öğretmen okulundan arkadaşım olur. Ancak aynı öğretmen okulundan mezun değiliz; o başka bir okula nakil yaptırmıştı dördüncü sınıfta. Hanımı da ilkokuldan, çocukluğundan tanıyım, uzaktan akrabamız olur...

MUSTAFA GÜMÜŞLÜ _; Doğru Mustafa bey, adı Halil Sağlam, beyefendinin. İsterseniz hemen telefon edip çağırayım ikisini de, evleri iki blok ötede...

SAHNE 17

Aynı yer ve aynı masada dört kişi; öncekiler, Halil Sağlam, Kâfi Jale. İlk karşılaşma heyecanı durulmuş eski günlerden konuşmaktadırlar...

HALİL SAĞLAM _; (*Gümüşlü'ye*) Mustafa bey, it olalı nihayet bir kurt boğdun, tanıştığımızdan beri ilk kez önemli bir iş yaptın bizim için; (*omuzuna vurarak*) Karaca'nın burada olduğunu bize haber verdin. Üstelik birkaç gün sonra da gidiyormuş, belki de hiç göremeyecektik....

JALE HANIM _; (*Heyecanlı olduğu sezilir*) Sağol Mustafa bey, Karaca bizim köylümüz ve çocukluktan yakın arkadaşımız. son defasında ben yirmi beş yıl önce bahçede dut toplarken

uzaktan görmüştüm köyde. Neredeyse yüzünü bile unutmuşum, belki sokakta görsem tanımazdım..

MUSTAFA KARACA _ ; (*Bakışlarını Jale'den ayırmadan, iğneleyici*) Ama ben sizi hiç unutmadım, ikinizde yeniyetmelik ve gençlik anılarımda önsıralardaydınız hep(*Jale'nin yüzü değişir ve gözlerini ondan kaçıtır*).

MUSTAFA GÜMÜŞLÜ _ ; (*Araya girer, elindeki fotoğrafları göstererek*) Vallahi, adaşım fotoğraflarınızı görür görmez hemen tanıdı. Bir ara çocukluk anılarına daldı gitti..

JALE HANIM _ ; (*Fotoğrafları alır*) Ay bunları burada mı düşürmüşüm? Ondört yaşıma yeni girmiştim, evlendiğim yıl çektiymişim.

MUSTAFA KARACA _ ; Görünce hemen tanıdım, zaten çok değişmemişsin; sadece yüzündeki hatlar derinleşmiş. (*Jale kafasını sallayarak karşı çıkar*) Sahi sana ne diye çağırayım, Kâfi hanım mı yoksa Jale hanım mı?

HALİL SAĞLAM _ ; (*Ona yanıt fırsatı vermeden*) Jale diyeceksin elbette, onun küçükten beri adı Jale'ydi, Kâfi lakabıydı.

JALE HANIM _ ; Olur mu ? Benden önce anam dört çocuk doğurmuş. Ben doğunca, “artık yeter” demişler! Yeter adı köyde çok diye bana da Kâfi adı koymuşlar, koymaz olasıcalar (*öbürleri gülerler*)! Sanki kâfi gelmiş; benden sonra iki tane daha doğurmuş anam. Anam Jale adını da doğumumdan bir ay sonra köye gelen şehirli ağalarından birinin kızından çalmış. Kâfi adı başıma bela olmuştu çocukluğumda köyde hep “Kâfir Jale” diye çağırır, beni kızdırırlardı.

HALİL SAĞLAM _ ; Anlayacağınız, beni aldıktan sonra kâfirlikten kurtuldu. Kendisini ben müslüman ettim (*Gülerler*).

MUSTAFA GÜMÜŞLÜ _ ; İlginç doğrusu, daha önce hiç söz etmemiştiniz.

JALE HANIM _ ; (*Kocasını kastederek*) Sen bu densize bakma Mustafa bey. Ayrıca onun adına özür diliyorum, en büyük densizliğini konuşmanın başında it-kurt benzetmesiyle yaptı.

MUSTAFA GÜMÜŞLÜ _ ; Özür dilemene gerek Jale abla, ben Halil beyi iyi tanıyorum.

HALİL SAĞLAM _ ; (*Karısına doğru*) Sen ne anlarsın, edebiyatta buna ‘teşbih’ derler ve teşbihte hata olmaz, it deyince it mi oldu Gümüşlü Hoca. İfadeyi güçlendirmek için teşbih kullanılır. (*Mustafa Gümüşlü gülmeye çalışır, Jale Mustafa Karaca'ya bakarak boynunu büker*)

MUSTAFA KARACA _ ; Bak Hallo'luk yapma! (*Jale yüksek sesle güler*) Doğru “teşbihte hata olmaz”, ama teşbih de olurolmaz yerde kullanılmaz. Tamam, ne sana Hallo ne de (*Jale'yi göstererek*)ona kâfiri anamsatan Kâfi diye çağıracağım, ama siz bana Musto diyebilirsiniz köydeki gibi.

HALİL SAĞLAM _ ; Sadece Musto değil lan, Sümüklü Musto!

JALE HANIM _ ; Seninki de Sünnetçi Hallo'ydu, başımın belası. Yine çocukluğumuza döndük Mustafa Hoca kusura bakma, garsona söylermisin çaylarımızı tazelesin, bunları da benden içelim!

MUSTAFA GÜMÜŞLÜ _ ; Bakar mısın oğlum, masaya dört demli çay getir. Geçmiş konuşmak, onları yeniden yaşamak zor ama o günleri anmak çok güzel. Acı dolu olanlar bile insana mutluluk veriyor...

HALİL SAĞLAM _ ; Acı olanlar mutluluk mu vermiş be? Neşeli olanlar eğlendirir insanı, mutlu eder. (*Kimseye fırsat vermeden*) Karaca anımsıyor musun? Okuldan tatil dönüşlerinin biri bayrama rastlamıştı; damda kızılı erkekli halay çekmiştik, sen de mandolin çalıyordun. Ben halaya girdim, üç kız vardı hepsi bana bakıyorlardı; sen kıskandın, mandolini bana verip halaya katıldın...

MUSTAFA KARACA _ ; (*Alaycı*) Sahi mi söylüyorsun? Demek seni kıskandığım için halaya girmişim. Karşılıklı “Kayna kara gözlü pınar”ı söylüyorduk kızılı erkekli, iyi anımsıyorum. Köyde “kız beğenme halayı” derlerdi bu halaya.

JALE HANIM _ ; Olmaz olsaydı o kız beğenme halayı. Bazılarını mutlu ediyordu, bazılarının ise yaşamını zehir...

MUSTAFA GÜMÜŞLÜ _ ; O nasıl halaydı öyle? Karşılıklı atışma mı oluyordu? (*Diğer üçü yanıt olarak bilinçsiz bir biçimde yüksek sesle karşılıklı olarak türkünün ilk dörtlüğünü söyler*)

KARACA/SAĞLAM _; (*Makamıyla ve o günleri yaşıyorlarmışçasına*) “Kayna kara gözlü pınar/Kayna karagözlü pınar”

JALE HANIM _; (*İster istemez karşılık verir*) “Kaynadıkça yaz geliyor/Kaynadıkça yaz geliyor”

KARACA/SAĞLAM _; “Her sabah bizim odaya/Her sabah bizim odaya”

JALE HANIM _; “Üç gelin bir kız geliyor/Üç gelin bir kız geliyor”

KARACA/SAĞLAM _; “Kıza dedim kız al beni/ Kıza dedim kız al beni”

JALE HANIM _; “Git beni babamdan iste/Eger babam vermez ise/Elin kaldır Hak’tan iste”(Susarlar, orada bulunan birkaç müşteri ve M.Gümüşlü alkışlar. Jale’nin gözleri yaşarmıştır çaktırmadan silmeye çalışır)

HALİL SAĞLAM _; Bu böyle altı yedi kita halinde sürüp gidiyor karşılıklı olarak.(kolunu karısının omuzuna atarak) Ben hanımımı işte o halayda seçmiştim kaş-göz işaretiyle. Karaca’nın kıskançlığını ta o zaman gözlerinden okumuştum. (*Mustafa Karaca boynunu bükerek karşılık verir*)

JALE HANIM _; (*Kocasının kolunu şiddetle iterek*) Yalan söyleme, benim o zaman kimsenin yüzüne bakacak halim mi vardı? Bir de kaş-göz edecekmişim sana! Beşik kertmemin ölümünün yedinci yılı içindeydim ve hala başamda kara yazma vardı; yas tutmam bitmemişti. Herkes hala bana –sanki çocuk benim yüzümden ölmüş gibi- “Uğursuz Kâfir” diyor, benimle alay ediyorlardı. Ben kafamdan başka birini seçmiş, bir kerecik de yüzüne bakmıştım. O da çekip gitti kayıplara karıştı. Kısmetimde sen varmışsın, olmaz olsaydın.. MUSTAFA KARACA _; (*Kendisine yöneltilmiş bu iğneli sözleri başka yana çevirme telaşı içinde*) O arkasına bakmadan çekip giden her kimse, herhalde zorunlu kalmıştır. Acımasız hayat savurup bir başka yana atmış adamı demek ki! Belki de senin için iyi olmuş; Halil gibi sapasağlam biri gelip kısmetine dolaşmış böylece.

HALİL SAĞLAM _; Çok yaşa Karaca arkadaşım. Benim gibi demirden-çelikten sağlam bir erkek bulmuşsun da bunuyorsun. Kırk iki yıldır sertliğimden, sağlamlığımdan hiç birşey yitirmedim ben.(*Diğer erkekler güler*)

JALE HANIM _; (*Kocasına*)Densiz dengesiz herif sen de, beni konuşturma. Ben konuk-monuk anlamam; sen de fazla konuştun Musto! (*Ayağa kalkar*) Bu akşam arkadaşının yazlığından pılımı-pırtımı toplayıp bize geliyorsun ve istediğin kadar kalabilirsin, yerimiz geniş. Bu akşam sana köy yemekleri yapacağım. Söyle canın ne istiyor, içli köfte seversin değil mi?

MUSTAFA KARACA _; Kıymayla soğanın içine yeşil mercimek de katarsan bayılırim içli köfteye. Anam öyle yapardı..

JALE HANIM _; Tamam anlaşıldı, tam köy işi yapacağım. Sanki anası kıyma bulup da köfte içi yapıyormuş gibi. Herneyse ben gidip, alışveriş yapayım. Ha şu yazıp verdiği telefon numaralarını da masanın üzerinde unutmayayım. Mustafa Hoca hanımına da söyle, ikinizi de bekliyorum akşama.

MUSTAFA GÜMÜŞLÜ _; Sağol Jale abla, bu akşam gelmeyelim. Konuğunuzla başbaşa olun bu akşam, eskileri tekrar tekrar yadedersiniz. (*Karaca’ya*)Çok şanslısın doğrusu adaşım.

MUSTAFA KARACA _; (*Çıkmakta olan Jale’ye doğru anlamlı bakışlar atarak*) Senin sayende dostum; Kerpe’deki büyük buluşmayı sen sağladın, sen buluşturdun beni kadim dostlarımla..

HALİL SAĞLAM _; Haydi Gümüşlü Hoca, tavlayı getir de henüz restoranın ıssızken bir ifadeni alayım. Biliyorum ki Karaca arkadaşım bu oyunlardan bihaberdir, o sadece kitap okumasını ve yazmasını bilir..

(*Bir süre konuşmasız geçer; sessizlik içinde tavla zarı ve pulların şıkırtıları ve plajdan gelen dalga şapırtıları duyulur sadece. Mustafa Karaca da yakn bir masaya geçip kitabına dalmıştır. Cep telefonu çalar.*)

MUSTAFA KARACA _; (*Telefonunu açıp “aloo!” derken yüzü değişir*) Sen misin bir dakika! (*Oyuna dalmış onu duymayan tavlacılara yüksek sesle*) Tavlacı Hocalar, Avusturya’dan kız arkadaşım arıyor; izninizle sizden biraz uzaklaşacağım.

HALİL SAĞLAM _; (*Bilgiççe*) Sevgilinle Almanca konuşacaksın, biz ne anlarız; uzaklaşmana gerek yok!

MUSTAFA KARACA _; (*Birkaç masa uzaklaşırken*) Sevgilim Avusturyalı değil Türk.

(Telefon konuşmaları spot altında olur ve karşısındaki .JALE HANIM'ın da sesi seyirciye duyurulur. Oyuna iyice dalmış olan tavlacıların köşesi karartılmıştır, onlar zaman zaman konuşmaya katıldıkça aydınlanır. Cep telefonunda konuşur) Merhaba Jale, seni çok iyi gördüm; geçen onca yıllar senden fazla birşey götürmemiş. O hüzünlü gözleriyle soluk benizli körpe güzel kız olgun bir kadın olmuş.

JALE HANIM _; (Sesi telefondan gelir) Merhaba Mustafa, teşekkür ederim. Seni bir daha hiç göremeyeceğim diye kahroluyordum.(Hemen konuya girer) Demek arkana bakmadan çekip gitmen zorunluluktandı öyle mi? Hayır, sadece korkaklığından kaçıp gittin. Aradan tam kırk üç yıl geçti bir kez olsun arayıp sormadın; yahu hiç mi merak etmedin, sen kapıdan koşarak çıktıktan sonra neler olup bittiğini?

MUSTAFA KARACA _; Yaşamım boyunca hep bunu merak ettim Jale, ama bir fırsat yakalayamadım sana ulaşmak için. Ne seni ve ne de o olayı hiç unutmadım. Eğer istersen...

JALE HANIM _; Fırsat yakalanmak için beklenmez Musto, fırsat yaratılır. Sana kızgındım, öfke doluydum, kinliydim; bir görürsem onca yılın hesabını soracağım, diyordum. Ölüme terkedilişimin hesabını soracağım...

MUSTAFA KARACA _; (Heyecanlı) Ne diyorsun? Hangi ölüme terketmişim seni?

JALE HANIM _; Heyecanlanma görüyorsun ki yaşıyorum. O kadar mutsuz olmama rağmen, keşke o zaman ölseydim de diyemiyorum. Çünkü sen mutsuz olacak ve yaşamın boyunca vicdan azabı çekecektin.

MUSTAFA KARACA _; (Titrek bir sesle) Aman Tanrım sen neler söylüyorsun? Anlatsana benden sonra ne oldu?

JALE HANIM _; Madem kırk üç yıl bunu öğrenme fırsatı bekledin, biriki dakika daha bekle, sana sahne sahne anlatacağım sen kaçtıktan sonra olanları. İlk gördüğümde sana hesap soracak ve –bizde bir söz vardır- seni itin götüne sokup çekecektim. Oysa her adın geçtikte, her seni ve hatta olayı anımsadıkça içim cıız ediyordu. Çünkü o masum öpücüğünü ve yeni çıkmış sakalının yanaklarımda bıraktığı ürpertiği hiçbir zaman unutamadım. On sekiz yıl sonra, yani bundan yirmi beş yıl önce dut dibinde seni gördüğümde, “nasılsın Jale, iyi misin? Maşallah çocukların lisede okuyormuş!” demiş elimi sıkımdın. Yanında bir gazeteci vardı, biz de ablam ve kızkardeşimle çarşafırlara dut sallıyorduk. Ne kinim, ne kızgınlığım kalmıştı ne de hesap soracak halim vardı. Güçlkle “sen nasılsın?” diyebilirdim. Gözümü senden ayıramıyordum eğilip çarşaftan dut yerken, mümkün olsaydı seni alıp yüreğimin içine sokacaktım.(Susar ağlamaktadır).

MUSTAFA KARACA _; İnanmıyacaksın, ama ben de aynı duyguları yaşamıştım o zaman. Seninle konuşurken ne söyleyeceğimi şaşırmış, kekelemiştim. Ya bugün, fotoğrafını görünce bir tuhaf oldum, kocanla restorana gelinceye dek 43 yıl önceki olayı düşündüm hep. Hiç tereddütsüz söylüyorum; seni yeniden yaşamak istiyorum Jale, ister arkadaş ister sevgili olarak, nasıl istiyorsan!

JALE HANIM _; Geç kalmadık mı Musto'm sevgili olarak yaşamak için? Ama sen benim hala ilk ve tek sevgilimsin. Benim hayatta hiç mutlu anım olmadı kırk iki yıllık evliliğim boyunca. Ben evlilik değil sadece cinsel taciz ve tecavüz yaşadım. Sadece seni hayal ederken mutlu oluyordum.(Mustafa Karaca bunları dinlerken yüzü rekten rene girer, heyecan ve şaşkınlığını jest ve mimikleriyle ortaya kor) Bu gün seni ilk gördüğümde ve sarılıp öpüştüğümüzde –sen anlamışsındır- nasıl titremekte olduğumun farkına varılacak diye ödüm koptu. Sana anlatacağım o kadar çok şey var ki Musto! Asıl önce merakını gidereyim. Senden sonra bak neler oldu:

SAHNE 18

Kopisadık'ın evi. On üç yaşlarındaki Kâfi Jale, Kopisadık, Leyli ana,Hüsnü

LEYLİ _; (Mustafa Karaca'nın Paris'te yirmi yıl önce Marie Kate'e anlattığı son sahnenin devamı olarak, anası Jale'nin saçlarından tutup sürüyerek karanlık yolaktan çıkıp odaya girer Babanın önüne atar.) Heriiiiif! Kâfir kızın bu yaşta orospu olmuş, Musto picine yapışmış öpüşüyordu.

KOPİSADIK _; (*Ayaklarının önüne atılmış kıza oğluyla birlikte rastgele tekme vurmaya başlarlar, kız bağırılmaktadır*) Ne dedin sen, elin piciyle öpüşüyor muydu? Vay babasının canına sıçtığımin kaltağı, tuuu yüzüne!(*tükürür*), gitti namusumuz! Öbür puşt n' oldu kapıyı kapatamadın mı? Yakalayıp ona bir iyice çalsaydım.

HÜSNÜ _; (*Vururken*) Sinsilasını .iktiğim, ailemizin namusunu hiç düşünmedin mi?

KAFİ JALE _; (*Yalvarır*) Vallahi birşey yapmadım, benim hiç bir kabahatim yok.

LEYLİ _; Kabahatı yokmuş, sürtük seni! (*kocasını tahrih eder*) İki kız daha büyüttük, hangisi bu kaltağın yaptığı yaptı? İyiki hiç biri burada yok, senin yüzüne tükürürlerdi, Elin puştunun ne kabahati var herif? Bizim kaltak kuyruk sallamasa, oğlan karanlık yolakta sarılıp öper miydi?

KAFİ JALE _; (*Kendini savunmaya, onları ikna etme yolları arar*) Erlerin evliyaların okuna gelem ki birşey yapmadık! Baba n' olursun böyrüme böyrüme vurma, bokunu-işeğini yiyeyim, nefes alamıyorum. Vallah bu anam yalan söylüyor. Ben önden gidiyordum çıra elimde, karanlıkta oğlanın ayağı yolaktaki tezeklere takıldı, düşerken bana tutundu. Anam da öpüşüyoruz sanıp saçlarımdan sürükleyip buraya getirdi.

KOPİSADIK _; (*Etkili olmuştur, karısına doğru*) Kız ne diyor bu? Yanlış filan görmüş olmayasın. Benim bildiğim Musto öyle şey yapmaz, onu da oğlum gibi severim. Babasını gönderip istetseydi, talebe malebe demez verirdim. Hem başlık parası bile almazdım...

LEYLİ _; (*Kadın ağlamaya başlar*) Vay başıma gelenler! Yirmi beş yıldır aynı yastığa baş koyduğum kocamın bana söylediğine bakın hele. Ben kızıma iftira mı atıyorum, gördüğümü söyledim; ayakta oğlana sıkı sıkı sarılmış öpüşüyordu. Görmeseydim Musto picinin altına yatacağı, altına?(*Kocasının yakasına yapışır, bağırır*) Namusumuz giitti! Ailemizin namusunu paklayacaksınız baba-oğul, ikinizden biri. Gebertin gitsin, iki kızım daha var, itin biri eksik olsun...

HÜSNÜ _; Bu kızdan herşey beklenir baba, anam doğru söylüyor; yalan da söyler, iftira bile atar!(*Bir sırrını açığa vuracağından korktuğu hissedilir*) Hem dediği doğru bile olsa, iki gün sonra Musto "filanın kızını evlerini yolağında sıktım, бүktüm elledim" diye her yana yayacak; o zaman namus mu kalır ailemizde Baba? (*Birkaç tekme atar*).

KAFİ JALE _; (*Hiç beklenmedik biçimde doğrulur, abisine*) Sözde öğrencisin, okumuş delikanlısın. Arkadaşın Musto senin gibi yaptığıyla yapmadığıyla kuvalmaz, orda burda böbürlenerek anlatmaz. Bir hafta önce seni anamla birlikte samanlıkta Şıvga Memet'in gelininin üstünde yakaladık. Üstelik kocası asker, onlarınki namus değil miydi? Bizim dişimizin arasından çıkmadı -Babama bile söylemedik-sen utanmadan orada burada yaptığınla böbürlendin!

HÜSNÜ _;(*Gelişigüzel vurarak*) Allah kuru iftiralardan saklasın, ben size demedim mi bu sinsilasını .iktiğim iftira bile atar. Samanlıkta ben cebimden kalemimi düşürmüşüm, onu ararken Şıvgan'ın gelini Zühre, ablamdan kanaviçe öğrenmeye gelmişti. Kendisi evde yoktu, benim sesimi duymuş yanıma geldi birlikte kalem arıyorduk, öyle değil mi ana?

LEYLİ _; (*Birden ne diyeceğine karar veremez*) He ya öyle, öyle. Hem de oğlanın kalemini gelinin elinde gördüm.

KAFİ JALE _; (*Babasının kafasını bükerek az suskun durmasından umutlanır, pervasızca, konuşmasını sürdürür*) Baba doğru söylemiyor ikisi de, anam oğlunu kayırıyor. Yalanlarınız kara yılan olup boynunuza dolansın e mi? (*Anasına doğru*)He ya öyle, değil mi? Oğlan Zühre gelinin koinunda, göğüslerinin-bacaklarının arasında kalemini arıyordu...

KOPİSADIK _; (*Jale'nin umutlarını boşa çıkarır, bağırarak*) Ağzının orta yerine sıçtığı hala konuşuyor, yediği boku unutturmaya çalışıyor. (*Bir tokatta kıızı yere serer ve yeniden tekmeler*) O oğlan o, dilediğini yapar, sen eksiketekliğinle onun yaptıklarını mı yapmak istiyorsun? Oğlum Şıvgan'ın gelinini .ikmiş samanlıkta, iyi etmiş beline kuvvet! Şu anandan yüzüm kara, benim önüme yatsa ben de düzerdim. Demek senin kafandan da onun bunun altına yatmak geçiyor ki bunları bana anlatıyorsun. Bu gün öpüştün, yarın ilk fırsatta Musto'nun altına yatacağın. Amma seni yaşatmayacağım bilesin! Namusumuzun bir daha içine sıçmaya izin vermeyeceğim senin (*Anında duvardaki av tüfeği beşliye uzanır, oğlan babasına arkadan sarılarak tüfeği almasına engel olur. Bu ortamdan yararlanan Jale odanın bir köşesindeki ahırın açık kapısından içeri girip kapıyı arkadan kancalar. Ana peşinden koşarsa da yakalayamaz*) Bırakın beni, şu küçük kaltağı öldürecekem!

HÜSNÜ _ ; *(Bağırarak)* Durun ikiniz de, oturun şöyle! Sakin olun, gürültüyle patırtıyla bu iş çözülmez. Ablalarımın burada olmaması iyi oldu, onun tarafını tutarlardı ve ailecek doğru karar veremezdik.

KOPİSADIK _ ; Biraksaydın kaltağı beşlimle tavşan avlar gibi, tam alnından nişan alıp öldürecektim...

HÜSNÜ _ ; Sonra ne olacaktı? Elli yaşında girecektin hapse ve ömür boyu orada kalacak ve ölmüş cesedin dışarı çıkacaktı. Her işin bir yolu yordamı var. Doğru bir karar verelim, hem kimse birşey duymasın hem de bize bir zarar gelmesin,

LEYLİ _ ; Bayılıncaya kadar sopa atın. Sonra da ayılmadan götürüp Kopulunun Mağara'nın başından itin gitsin taştan aşağı. Ertesi gün kızın evden kaçtığını yayarız köye. Herkes onun kendi kendisini taştan atmış olduğuna inanır.

HÜSNÜ _ ; Olmaz. Taştan attığımız anlaşılır. Olur ya, aşağıda ağaca mağaca takılır ölmez ve her şeyi anlatır. O zaman üçümüz birden gireriz dam deliğine, orada it ötene kadar yatarız.

ANA-BABA _ ; Öyleyse ne yapalım, nasıl temizleyeceğiz namusumuzu? Kimsenin yüzüne bakamaz oluruz. El-alem ne der bize oğul? Sen Okumuş adamsın , bir yol göster!

HÜSNÜ _ ; O salak bacım da öyle söyledi; ben okumuş adamım ya! O zaman beni dinleyin.

Söyleyin bana bu kızı öldürmekle, namusunuz nasıl temizlenecekmiş? Asıl namussuz o zaman biz oluruz; çünkü siz evlat ben ise kardeş katili olacağız. Bunu nasıl temizleyeceğiz peki? Ancak kendi kendimizi öldürmekle! *(Karı-koca birbirlerinin yüzüne bakarlar şaşkın şaşkın)* Ne bakışıyorsunuz şaşkın şaşkın? Onu bir güzel cezalandırırız, böyle bir bok bir daha yemez.

ANA-BABA _ ; Nasıl yani?

HÜSNÜ _ ; Ahırda yük sicimiyle direğe sararız, bir fasıl sopa daha geçeriz üzerinden. 2-3 gün de ahırda her gün bir tas su bir kuru ekmekle hapis kalsın, o zaman akli başına gelir. Bir daha oğlanları gördüğünde on adım uzaktan geçer.

KOPİSADIK _ ; Ya arkadaşın Musto picı orda konuşursa?

HÜSNÜ _ ; Konuşmaz o, Jale haklı, O benim gibi densiz değil. Yine de ben onu yarın bir ıssız yerde yakalayıp...

LEYLİ _ ; Baban da beklesin orada, yakalayıp eşek sudan gelinceye dek sopa çekin Musto puştuna!

HÜSNÜ _ ; Ne sopası ana? Bizi işi dallandırmadan örtbas etmek istiyoruz, sen aleme tellal etmek mi istiyorsun? İssız yerde yakalayıp onunla konuşacağım. Diyeceğim ki; eğer bu konuda birine birşey çıtlırsan, Jale'nin hapsedtiğimiz ahırdan ölüsü çıkar. Bununla da kalmayız, babam sana bir yerde pusu kurup, beşlisiyle alnının tam ortasından vurur.

KOPİSADIK _ ; Aha sağolasın oğul, elimi evlat kanına bulaştırmaktan kurtardın beni! Haydi şu goruna sıçtığım Kâfir'i direğe sarıp, bir iyice ıslatalım...*(Kalkıp üçü birden kapıyı zorlayıp, mandalını kırarak içeri girerler. Sopa sesleri, küfürler, canhıraş haykırımlar ve öküz, inek eşek sesleri arasında sahne kararır. Mustafa Karaca elinde telefonu spot altında köşesinde görülür. Öbürleri de tavlayı sürdürmekte ve tek tük müşteriler girip çıkar.)*

MUSTAFA KARACA _ ; *(telefonda)* Vah yavrum vah! Kırk üç yıl sonra bunları öğreniyorum, yazıklar olsun bana. O ince zayıf bedeninin üzerinde kaç değnek kırıldı kim bilir. Abin de anlattığın gibi benimle konuşmaya filan gelmedi. Tersine o olaydan sonra, sen evleninceye kadar benimle konuşmadı okulda. Ben de cesaret edip hiç soramadım niçin benimle konuşmadığını.

KAFİ JALE _ ; *(Ses telefondan gelir)* Sen de amma korkakmışsın, insan merakından sorardı hiç değilse. Belki de abim, sorsaydın herşeyi anlatırdı...Yok yok anlatmazdı o vahşeti!

Öldürülmeme engel olduğu gibi, direğe sarılı olarak bayılıncaya dek yediğim sopalara da engel olabilirdi. Ben ahırın تنها bir köşesinde yeni doğmuş danayı koydukları harman döveninin arkasına gizlenmişim. Danayla birlikte ot kurusunun üzerindeydim. Anası sarı inek benim oraya girmiş olduğumu görmüş olmalı ki, böğürüp duruyordu dövene bakarak.Anlayacağın sarı inek yerimi haber verdi yavrusuna zarar verdiğimi sanarak. Oysa benim anam, inek kadar bile olamamıştı. Koca sicimi getiririp ağza alınmaz küfürlerle beni direğe sarmıştı.

MUSTAFA KARACA _ ; Peki üç günlük ahır hapsini de uyguladılar mı?

KAFİ JALE _; Ben yediğim sopalardan kaç kez bayılıp ayıldığımı bile anımsamıyor. Ne kadar zaman kalmışım direğe sarılı olarak onu da bilmiyordum Benim için zaman durmuştu. Bir ara kendime geldiğimde anam başımın ucundaydı ve ipi çözüyordu.

SAHNE19

Ahıra dönüş. Boş olan ahırın ortasındaki kalın ağaç direğe ipe sarılı Kâfi Jale ve onu çözmekte olan Leyli anası.

LEYLİ _; (*Kendi kendine söylenir*) Sürtük fahişe, şansın varmış, yoksa üç gün burada bağlı kalsaydın leşini, kazar direğin dibine gömerdik.

KAFİ JALE _; (*Güçlülükle konuşur*) Keşke öldürüp de gömseydiniz, hiçyoktan bana bunları çektirip, bunca hakaret etmeseydiniz. Abim olmasaydı beni taştan attıracaktın; inek bile danasına benden kötülük geleceğini sandığından böngür böngür böğürdü. Tavlaya bağlı olmasaydı, gelip beni boynuzlayacaktı dövenin arkasında. Senin gibi ana olmaz ol...

LEYLİ _; (*Ağzına bir tokat atıp susturur*) Sus seni doğuran anana karşı çemkirip durma! Seni dokuz ay karnımda taşıdım, kanımla besledim bu yetmez mi? (*Birden değişir, yumuşar*) Haydi yine şansın varmış; Cabbar'ın oğlu Halil Sağlam'ın anası haber göndermiş yarın öğleyin Mimelif nineyle seni istemeye gelecekler.

KAFİ JALE _; (*İpten kurtarmıştır, kız ayakta duramaz birden yere çöker. Güçlülükle duyulur murıltı halinde*) Pis Cabbar'ın değil, itin oğluna bile istemeye gelseler alıp gideceğim buralardan, sizin yüzünüzü bile görmek istemiyorum.

LEYLİ _; (*Pek aldırılmaz*) Cehennem dibine kadar yolun var, git! Cabbar'ın oğlu Hallo iki-üç yıldır öğretmen; şimdi cenabete Halil Sağlam Bey diye çağırıyorlar. Seni halayda görüp beğenmiş, sen de ona bir işmar atmışsın diyesiymiş, doğru mu kız? Demek hem Musto'ya hem de Hallo'ya işmar attın; biri olmazsa biri olur emi? Bu yaşta bu zeka!

KAFİ JALE _; (*Aynı halsizlik içinde*) Ben Hallo'ya işmar mişmar atmadım. (*Halsizlikten yere uzanır*)

LEYLİ _; (*Onu yerden kaldırmaya çalışarak*) Haydi kalk doğrul artık, içeri götürüp şu yaralarını emleyeyim, kanını manını yıkayıp temizleyeyim. Musto picine yapışıp öpüşmeseydin, böyle eşek sudan gelinceye dek sopa yemezdin, gündüz boyu burada baygın yattın, artık karanlık bastı. Bak hele sen, ben de zannettim ilk demi gelmiş, ne de sevindiydin. Ama evlenirsen çabuk gelir. Meğer cenabet donuna işemiş. Yarına kadar seni bir hala yola koyayım, güzelleştireyim. Büyük ablan da içeride (*Koluna girmiş inleyerek götürürken*) Baban razı oldu seni Halil Sağlam'a vermeye, dedi ki "hiç degilse ekmeğini eline almış, memurluk yapıyor". Ama ben kuşkuluyum; eğer o yapıştığın Musto picisiyle bir bok yediysen söyle, baban seni şimdiden öldürsün daha iyi! O zaman dünyaya rezil oluruz, beni de öldürür. Söylesene kaltak, o piçle .ikiştin mi? Bu yaşta delik tava mı oldun yoksa?

KAFİ JALE _; (*Zor anlaşılır bir durumda*) Hayır hiç bir bok yemedik, oğlanla dudaklarımız bile birbirine değmedi. (*Kafe-Resroranta dönüş yapılır ve sesi telefonda gelir*) diyebildim ancak. Sen yazar olmuşsun, n'olur bunları aynıysıyla yaz.

MUSTAFA KARACA _; (*Telefonda*) Tamam kelimesi kelimesine; ben yazmasam da bir arkadaşımın yazmasını sağlarım; cep telefonum aynı zamanda ses kaydı da yapıyor. Yani Hallo'nun anası seni kurtarmış mı oluyordu:

KAFİ JALE _; Elbette. Kadın beni istemeye gelmekle hayatımı kurtarmıştı, beni ipten almış oluyordu. Sen de biliyorsun ki bir hafta önceki bayramda çektiğimiz kız beğenme halayında ben seni seçmiştim. Hallo'ya sadece, kepece kulaklarını merak ettiğim ve bakışlarına kızdığım için ters ters bakmıştım. O da sanmış ki, kendisini istiyorum. O yüzden anasını göndermiş. İşte böyle oldu benim evliliğim aşkım!

MUSTAFA KARACA _; Zavallı sevgilim kimbilir neler çektin evliliğin boyunca. Ondan da bana bir iki kısa sahne ver de, bu telefon oyununu bitirelim, fazla uzatmayalım....

KAFİ JALE _; Benimkisi evlilik miydi? Ondört yaşına yeni basmış bir kız çocuğuydum. Zayıf ve narin yapıyıldım. Ekmek pişirmesini de bulgur pilavından başka bir yemek yapmasını da bilmiyordum. Benden on dört yaş büyük kaba ve kendinden başka hiç kimseyi düşünmeyen bir herife hizmetçi verilmişim sanki. Adamın evinde bir köleydim; beni keyfinin istediği gibi kullanıyordu. Ailem zaten tam beş-altı yıl hiç arayıp sormadı. Beni

onulmaz dertlere salan, tadını asla unutmadığım ve tam kırk üç yıl yanağımnda hissettiğim, izini taşıdığım senin o masum öpücüğün yüzünden, onların nazarında ben eceliyle ölmüş ya da öldürülmüştüm. Bu dünyada yoktum, namuslarını lekelediğim için atmışlardı başlarından, farzet ki Çapanın Mağarası'nın başından, kışıma bir tekme vurup itmişlerdi uçurumdan aşağı.

MUSTAFA KARACA _; Seni sevindiren hiç birşey yok muydu o günler?

KAFİ JALE _; Sadece yaşadığıma, öldürülmediğime seviniyordum. Bunu da köle olarak verildiğim adama bağlıyor, onun sayesinde hayatta olduğumu düşünüyordum. Ama şunu söyleyeyim, o olayı bu gün dahi kocam olacak bu adam bilmez. O günlerde adamın bana karşı acımasız baskıları, dövmesi, ağıza alınmaz küfürler etmesini, canının istediği yer ve zamanda yatırıp tecavüz etmelerini evliliğin bir parçası, yani birer özelliğiymiş gibi algılıyordum.

MUSTAFA KARACA _; Ya cinselliği nasıl algılıyordun?

KAFİ JALE _; Güldürme beni, hangi cinselliği? Ben kadınlığımı, senin deyimimle cinselliğimi hiç bir zaman yaşamadım ki! (*Ağlamaklı*) Düşünsene bir, ondört yaşma yeni basmışım ve çocuk yaşta bu adama veriliyorum, ama onyediy yaşında regl olup kadınlığa adım attım. Aynı yıl da hamile kalmıştım. Ben adamın zaten kölesiydim, maslahatı kalktığında nerede beni bulursa arkadan ya da önden hayvan gibi üstüme çıkıp, istediği yerden içime yırtı yırtı sanki bir meşe sopası sokuyordu. Her seferinde organlarım kan, gözlerim ise ağlamaktan yaşlar içinde kalıyordu. (*Hıçkırarak*) Düşünebiliyormusun; ilk yılın sonlarında tükrüğü ve ardından kremi keşfettiğimde, dünyalar benim olmuştu daha az acı çektiğim için! Bunlar benim içimi yakan sırlarım ve sana bunları nasıl anlatıyorum onu da bilmiyorum. (*Hüngür hüngür ağlar*)

MUSTAFA KARACA _; Tamam hayatım, tamam tatlım istersen burada bırakalım, sen de sakinleş kendine gel!

KAFİ JALE _; (*Burnunu çekerek*) Tamam sakinleştim. Biriki şey daha söyleyip keseceğim, daha sonra fırsat bulduğumda sana anlatacağım o kadar çok şey var ki! Tam kırk iki yıl boyunca dayandığım evlilik yaşamımın tüm ayrıntılarını doğrusu oturup yazmak isterdim. Ama inanmıyacaksın, çocukluğumda çok sevdiğim okuma yazmayı da istem dışı olarak, yaşamımı çekilmez kılan ve zehir eden kocamın öğretmenliğiyle eşleştirdim. Ondan öğ alırcasına kitap okumadan ve yazı yazmadan kendisi kadar nefret ediyorum. Emekliliğine kadar otuzbeş yıl boyunca her okul dönüşünde evde terör estirdi; iki çocuğumla birlikte yüreğimiz ağızımızda onun dönüş saatini bekledik...

MUSTAFA KARACA _; Ne korkunç! Kırk iki yıllık büyük tutsaklık...

KAFİ JALE _; Ve kurtulamadığım bir zindan yaşamı.

MUSTAFA KARACA _; Tanrım bir ilk gençlik öpücüğünün bedeli bu mu olmalıydı?

KAFİ JALE _; Evet bu oldu ve ben bir ömürle ödedim onu. İster inan ister inanma; tatlı ürpertilerle anımsadığım o çocuksu , o masum öpücüğün sahibini asla unutmadım ve hayalimde sevdim onu. İlk ve tek aşkımdun hep! Seninle bir kere birlikte olup, sana sarılıp sevgimi haykırdıktan sonra ölmeyi düşündüm hep, benim için mutlaka içinden “deli bu kadın” diyorsun!

MUSTAFA KARACA _; Hayır, çok gecikmiş ve yaşamın bize yasakladığı büyük sevgiyi, şu elimizdeki elektro manyetik cihazlarla yakalamış bulunuyoruz. Sevgiyi haykırıp ölmek değil, sevgiyi haykırarak inadına yaşamak hedefimiz olmalı. Bunu sonuna kadar yaşamamıza hiç birşey engel olamayacaktır.

KAFİ JALE _; (*Heyecanlı*) Hayır olamayacaktır! Şu anda dünyanın en mutlu kadınıyım, ömrüm boyunca hayalimdeki sevgilime sevgimi haykırdığım için!

(*Son cümleleri söylerken telefon kulağında ışıklandırılmış restorana girer Jale. İkisi aynı anda telefonlarını kapatır Mustafa Karaca ile. İşin farkında olmayan tavlacılar oyunu bitirmişler konuşuyorlardır*).

HALİL SAĞLAM _; (*Mustafa Karaca yanlarına gelir. Karısının restoranta girdiğini görünce, ayağa kalkıp onu karşılar*) Karıcığım, bu Musto arkadaşımız, sen gittin gideli Avusturya'daki sevgilisiyle konuşuyordu. Öyle değil mi Gümüşlü Hoca?

KAFİ JALE _; (*Önce davranır, anlamlı bir biçimde*) Yaa, öyle mi?

MUSTAFA GÜMÜŞLÜ _; Jale abla iyi ki geldin, galiba senden utandığı için telefonu kapattı. Onu çok seviyor olmalı.

KAFİ JALE _; Acaba ? Avusturyalı mı? Belki de kadını aldatıyor, sevmiyordur.

MUSTAFA KARACA _; Yo hayır Türk. Onu hep sevdim, ama bu konuşmadan sonra daha da çok seviyorum.

HALİL SAĞLAM _; Ben öyle aşka sevgiye inanmam; aşk dediğin sekstir, kadınla erkeğin aynı yatakta yatmasıdır. Ama yine de sorayım; peki o da seni seviyor mu? (*Gümüşlü güler*)

MUSTAFA KARACA _; Evet, hem de benimle her birlikte olduğunda ömrünün tazelendiğini söyleyecek kadar çok seviyor.

KAFİ JALE/MUSTAFA GÜMÜŞLÜ _; O ne demek öyle?

MUSTAFA KARACA _; Telefonda “Seninle bir kere birlikte olup, sana sarılıp sevgimi haykırdıktan sonra, ölsem de gam yemem” diyordu. Birbirini çok sevenlerin, her sevişmesinde ömrü tazelenir.

HALİL SAĞLAM _; (*Suratı asılır, çay paralarını öderken*) Haydi sen çok konuştun Musto arkadaşım, çabuk eve gidelim de öğle haberlerine yetişelim...

(*Hep birlikte çıkarlar, perde kapanır*)

SON

23-30 Ağustos 2005, Kerpe/KOCAELİ, Şubat-2006, Londra